ANUL VI. No. 32-33

10 Iulie - 10 Septembrie 1959



Carpaţii

Depósito legal: M-8.137-1958.

Director: Aron Cotrus

REVISTA CULTURALA

Redactor: Traian Popescu

MIHAIL EMINESCU

70 DE ANI DE LA MOARTE

LUI MIHAIL EMINESCU

de Aron Cotrus

PE drumuri sprintene si fără moarte,
din Tisa până'n Bug şi mai departe,
din Istria uitată pân'la Marea mare;
din Maramureş prin Timoc şi Pind,
cuprins de-o necuprinsă'nfiorare
şi de-o'nvolburare fără hotare,
aşi vrea, ca'n basme, să-ţi aprind,
peste ziua de azi
şi peste mii şi mii de săptămâni,
cu aspre şi cucernice mâni,
luminări ca nişte brazi,
în amintirea Ta statornică şi vie,
pentrucă de-acuma să se ştie
pe-unde în crudă şi sălbatică trudă
se'ncrâncenă, şi rabdă, şi-asudă,
şi sângeră deavalma Români;
să se ştie pân'la capătul lumii de-acu:
cine-ai fost Tu,
ce peste prăpăstii aruncatu-ţi-ai punţi,
cu desmărginirea să te înfrunţi,
ca'n visuri să-ţi cânte l'a sorţii fereastră
al enigmelor cântec de pasere măiastră
şi fântânile dorului, duios să te îmbie
ca pe-un arhanghel, cu apa lor vie...

De copilandru, ca pe-o coastă de munte,
după pasul tău mare, las urme mărunte
şi prin viscole oarbe, ce şuieră şi latră,
mă samăn prin spini, prin mocirle, pe piatră...

Şi gându-mi, sălbatic tot ară şi ară,
pe-a neamului Mare, furtunoasă şi-amară...

Ca'ntr'un bun şi străbun ajun de Crăciun,
în jurul tău haiduceşte aş vrea să adun,
ca la un pretutindenesc ospăţ himeric,
ţara smulsă din lanţuri de'ntuneric
şi printre-aduşi de vânturi daţi de gol, ce se'n-
[cruntă,
să te ducem pe braţe cu nemurirea la nuntă...

Şi după-atâtea păcate la ceruri strigătoare,
neamul întreg să-Ţi cadă la picioare
şi, cu ochii în lacrimi, să-Ţi ceară iertare!...

Fior şi drum al cântecului meu rebel
crescut subt fulgere şi vânturi de oţel,
pe urma ta eu sânger, cad, mă scol şi scapăt,
pălmuit de furtuni, până la capăt!...

Dintr'un ochiu adânc de orb potop,
ca spălat cu isop,
din mine mă desbaer, mă desgrop!...

Şi de tot ce'n mine-i josnic, mă desfalc:
pe urmele tale să calc, şi să calc!...

Ca un bătrân şi neînfrânt haiduc,
ranele—ca pe vechi medalii—, Ţi le-aduc,
cu tâmplele albe de-a anilor ninsoare,
cu dacoromanică, smerită închinare,
ca unui legendar Ştefan-cel-Mare al cuvântului,
scos de Dumnezeu de subt legea mormântului,



Mihail Eminescu.

O, cetitor în stele
şi'n adâncuri, proroc
în calendarul de criveţ şi foc
al zilelor mele!...

După botezul din leagăn al vieţii şi-al harului,
iată-te, singur, pe suişul Calvarului,
cu privirele'n jos
de surpat Făt-Frumos

(Urmează pagina 2.)

EMINESCO ET L'AME DU PEUPLE ROUMAIN

Par Rev. Fr. Taillez

PREVEN[illegible] assez tard et loin de mes livres, je n'ai [illegible]tant pas pu refuser de fixer quelques *généralités* sur l'étudiant et le journalis[illegible] qui est devenu le symbole du génie de sa race, moi même fils de journaliste conservateur, comme Eminescu, et revenu aux élèves après les étudiants, dans cet Ordre dont on m'a dit à mon arrivée en Roumanie, quand je me [illegible] *au professeur d'Histoire [illegible]: Ah oui, les Jésuites: ceux qui ont inventé l'enseignement secondaire*...

Il y avait dans cette phrase toute la délicatesse et surtout l'ouverture d'esprit et de vision de ce peuple de culture orientale qui s'est ouvert si rapidement au monde moderne au XIXe, après avoir présidé au XVIIIe à l'éveil de son voisin russe dans les voies de la culture et de la poésie lettrée.

Cousin des Albanais, la plus ancienne civilisation indoeuropéenne et pré-indoeuropéenne d'Europe, mais latins depuis Trajan et Constantin, fondateur de Constantinople, frères des Macedo-Roumains de Grece et de Macédoine, non pas nomades comme les premiers Hongrois, mais migrateurs-transhumants, le dernier peuple à la fois mobile et fixe d'Europe, les Roumains du Nord du Danube, pasteurs et paysans fixés au sol, sont une race à la fois concrete et subtile. Avec la riche Bucovine, le pays du hêtre, à la frontière des steppes eurasiennes, la douce Moldavie forme le dernier pays d'Europe occidentale comme d'Europe latine, en contact avec les immensités d'où étaient arrivés les ancêtres, à un autre stade, et les Scythes nomades, demi-freres des Daces.

Eminescu semble avoir été l'expression parfaite et complète de cette vieille terre lointaine et étrange, latine et chrétienne pourtant avant que Byzance ne fût romaine et ne fût catholique c'est à dire orthodoxe; cette vieille terre survivante aux perpétuelles invasions et aux hordes, et quelque peu endormie ensuite dans un post moyenâge boiëresque et pittoresque. La langue d'Eminescu, ce moldave provincial, frère nostalgique du valaque plus urbain de Bucarest, va exprimer à la fois le réveil de ce peuple latin après les dernières luttes napoléoniennes, au rythme de vie et à la culture moderne, et son attachement à tout ce qui, dans son propre passé, fait bloc avec le tréfond même et la base de cette civilisation moderne rhabillée en modes occidentales nouvelles.

Cette langue, pittoresque comme l'espagnol, et savoureuse comme le portugais, sonore comme l'italien, nuancée et lucide comme le français, avec la richesse de sa forme encore latine, à la fois flexionnelle et claire—la plus archaïsante et la plus belle peut-etre des langues romanes—et par surcroît enrichie de souples inflexions slaves, rimant avec moldave, cette langue va traduire l'éveil de la jeunesse des fils de boïards dans les écoles d'Occident aux phantasme philosophiques des écoles germaniques, avec la conscience de ce vieux peuple culturellement civilisé depuis la Renaissance d'apartenir lui aussi à cet Occident fils aîné de Rome—en partie en raison de Blaj, *Mica Roma*, et, au dela de la Hongrie, du contact avec Vienne, sur un Danube plus proche aussi romantique et moins nébuleux que les fleuves de Germanie.

Le jeune étudiant connut d'abord cette ambiance à la fois plus occidentale et plus latine, plus connaturelle en même temps a celle de son pays.

Fils d'un vieux pays en train de s'ouvrir à une nouvelle jeunesse, la prose du jeune journaliste s'attacha à dé-

(Urmează pagina 2.)

LUI MIHAIL EMINESCU

al gândului într'aripat şi-al versului:
ales între aleşii Universului!...

Scris Ţi-a fost Ţie, singuratic, să sui şi să sui,
prin timpul care fost-a şi nu-i,
pe-unde pasul clătinat ţi-l pui!...
Pe când valea zadarnică te-aşteaptă la fereastră,
a eternităţii noastre pasere-albastră.

In golul orb al acelei groasnice gherle,
fără privighetori şi fără mierle,
părăsită de-orice pasere-a raiului,
cin'Ţi-ar fi putut ghici ultimele svârcoliri ale
[traiului?

Ce lunatică, atotpătrunzătoare limbă,
ar fi putut să prindă, ca o divină splimbă,
clipa'n care laurii în spini se preschimbă
şi aureola măreaţă,
în sdrobitoare coroană de ceaţă?!...

O, Doamne al lumii, se poate oare
o prăbuşire mai cutremurătoare
a unuia ales să strălucească ca un soare?!

Ce cumplită răscumpărare pe-a chinului cruce
pentru neamul, pe care'n gând l'a dus şi îl duce
peste curmă de curmă,
pân'l'a timpului clipă şi prăpastie din urmă!...

Ce iad mai fioros ca orice iad,
când fluerele fermecate dintre degete-ţi cad,
ca de fum
şi de scrum,
în clipa cea mai dulce şi înaltă,
când gândul, paşii de azur şi-i pune
din minune'n minune,
în lumea cealaltă!...

Şi când se rupe scurt, de-odată,
ca o pânză de paiangen, vraja toată.
Şi Făt-Frumos, ca într'un somn luciferic
[illegible] estet un coif de'ntuneric,
[illegible] de-un ucigaş dedeochi...
cu fluturi negri pe gând şi pe ochi.

De pe priviri, Domnul vălul ţi l'a rărit,
să vezi ca'ntr'o Biblie, dela'nceput la sfârşit,
cu văz fără taine şi fără eclipsă,
ca'ntr'o limpede şi fără margini Apocalipsă!...

Peste-a vorbelor traco-romanică gloată,
peste visteria lor, în mii de locuri îngropată,
crai,
peste-un mănos şi mândru grai,
tăcerilor noastre, ca nimeni niciodată,
glas ai venit să le dai!...

Din orice nouă, îndărătnică rană,
Ţi s'a rupt, Ţi s'a desprins,
în sbor aprins spre necuprins,
câte-o uriaşă-aripă năsdrăvană!...

Şi-azi cântecul tău: steag în al timpului vânt,
ca ţâşnit din adânc de pământ,
din ale dorului şi doinei izvoare
din Dunări şi Mări-Negre multimilenare,
se'naltă, ca o mie de albi Negoi,
peste prpăstiile, peste furtunile din noi!...

Despicat-ai, cu uitătură fierbinte,
cu văz ascuţit ca o spadă,
cu gând flămând, la pândă mereu,
straturile de'ntuneric şi de oseminte,
dela temeliile de neguri şi sori ale neamului meu,
Ochiul tău vrut-a până'n străfund, să vadă...

Munţii pentru tine, şi-au lepădat platoşele de
[piatră:
să se scufunde—viu scafandru—văzul tău,
din hău în hău,
peste zine şi rău,
prin măruntaele lor, în care cânii pământului
[latră...

Mulţimile mari, cu Tine de-aceeaşi limbă,
în frământări zălude,
pe urmele Tale, în sângerări şi năpârliri se schimbă
într'un neam, ce ca şi Tine vede şi aude...

Peste-ale timpului Tău neghioabe leneviri şi glume,
Tu, ca un nou, curat Adam,
deschisu-i-ai ca'ntr'un pustiu, acestui neam,
drumuri fără capăt şi datu-i-ai un nume
şi cântece ca de'nceput şi de sfârşit de lume!...

Cu pană vie de vultur
sau c'un vârf de suliţă,
as vrea să-ţi scriu, cu flacări, numele'n azur,
pe orice şold de stâncă şi pe orice uliţă!

Dante valah, Măria-Ta!
In foamea ce sălbatic trupul Ţi-l muşca,
ca o vulpe mişea
ascunsă adânc subt haina Ta grea,
în trecerea scurtă pe-aici
Ţi-ai mâncat, în taină, inima,
printre-aduşi de vânturi şi pitici...

N'a curs nicicând şi pentru Tine, Dunărea,
nici cât pentru un hoţ de cai...
Nu Te-a'nfiorat cu-a apelor ei potcă,
nu Ţe-a legănat pe-al valurilor rai
ori subt ale vânturilor năprasnice săbii,
nici o lotcă
şi nici bătrâne ori albe corăbii...

Marea-Neagră, neagră şi uitucă,
n'a trimis nicicând spre ţărmuri, nici o navă:
s'aştepte ca pe-o albă Cosânzeană, inima-Ţi bol-
[navă,
ori ca pe-un Făt-Frumos, nemărginitu-Ţi dor de
[ducă...

Râvnind nemărginirea şi Inaltul,
cu-obrazul supt
ai ridicat din lumea de desupt
ca pe-o minune nouă, ţara asta...
i-ai înălţat în soare, peste lume, creasta,
ca nimeni altul.

Printre-ai tăi trecut-ai palid şi tăcut,
cu'nfăţişare de necunoscut...

Cine'n ţara Ta, te-ar fi putut înţelege?
Pentru ci statura Ta era: o făr-delege!

Cum ar fi putut cei dela masa din frunte
să vadă cu privirile strâmbe şi ciunte
dela poale până'n pisc un munte?!

Pe unde ai călcat uitat, apăsat,
sfâşiat
de nelinişti oarbe, de gânduri cărunte,
viforele s'au isbit de Tine ca de-un munte.

Furtunile surde şi urile, cu botul căscat,
Te-au hărţuit, Te-au căutat
ca pe un ciumat halucinat
şi cu-ale lor săgeţi, ascunse şi crunte,
lovitu-Te-au drept
în frunte
şi'n piept...

O, năprasnică, neînţeleasă Soarte!
Din milioane oarbe şi deşarte
din surde mări negre şi moarte,
Tu ni l'ai ales şi ni-l alegi;
l'ai înălţat şi mereu ni-l înalţi
peste toţi ceialalţi:
peste voevozi, peste regi,
peste veacuri întregi,
el singur, cu—adevărat—
Impărat!

Dintru'nceput, de'nceput,
până'n asfinţitu-i fără asfinţit,
fără scaun, fără-arginţi, fără scut,
prin moartea-i de năpăstuit şi de uitat,
pe-al neamului cer, ca un luceafăr s'a înălţat!

Dar ce ne-a lăsat neagra şi-amarnica soarte,
din înfăţişarea Lui de Făt-Frumos,
decât o amară privire în jos
şi un nume viu pe-o carte fără moarte!

Şi-un aspru testament, de pumnul lui scris:
"Doina" s'o ştim pe de rost până şi'n vis!
Apă vie să ne fie, lege şi pâne,
pentru Româniile albe de mâne,
pentru Româniile aspre de mâne,
pentru Româniile dârze de mâne!...

L'AME DU [illegible] ROUMAIN

fendr[illegible]t rajeuni; il ser[illegible]naçaient, déjà, [illegible]out vers l'hor[illegible]

Et [illegible] cita-dine [illegible] sol m[illegible]s, du ple d[illegible] peu-gue, [illegible] lan- facile [illegible]un peu la vie[illegible] fille de tout l'[illegible]nait sur- santerie[illegible]ère la plai- noble où [illegible]e ce peuple [illegible]ns l'humanité —omenia—[illegible] poésie, à la fois sincère et savante, resta la fille authentique et aimante de la vieille langue et de la vieille littérature orale, dans ce peuple au foklore le plus riche d'Europe avec Creanga, compatriote d'Eminescu.

Ce fils d'une vieille patrie scythique, avec sa génération de jeunes hommes formés à une philosophie germanique dissolvante, mi idéaliste, mi moniste, retrouvait dans les thèmes indiens un certain fond de religiosité para—et pré-chrétienne, qui afleure encore toujours dans les lamentations mortuaires des *Bocette—Vocitus*—le *vocero* corse des français.

Et cette orientation vers l'Inde et le sanscrit, conservée chez les universitaires roumains, présageait et préparait le développement par certains de ses compatriotes modernes d'une histoire des religions totalement revalorisée, où sous les formes ancestrales s'affichent d'éternels problèmes humains.

Enfin, tandis que la pensée analytique et rationnelle dans toute sa génération sentait une difficulté à côté des modernes philosophies la formulation théologique du message chrétien, la pensée profonde et le coeur restaient scellés à cette veine essentielle, nourricière de tout son peuple.

Nous avions, rapidement peut-être, donné à Eminescu le titre *d'un Musset roumain* dans le titre donné au texte imprimé d'une conférence sur "la pensée religieuse d'Eminescu". Dans cette comparaison, pour le lecteur français surtout, avec Musset, nous visions d'abord cette perfection et cette sincérité de la forme dans le plus parfait peut-être de nos poètes morts—Péguy, le plus grand, l'était à peine—cette parfaite sincérité du fond et de la forme qui oppose peut-être la poésie française, au moins moderne, à la littérature classique italienne, et qui rapproche, spécialement ici, la poésie roumaine et la poésie française.

Nous visions aussi l'identité d'âge et d'époque, d'âme et d'âge, des deux jeunes poètes, dans la même perfection des thèmes dela jeunesse et de l'amour. Et aussi dans les mêmes complexes spirituels de l'époque. Un dernier trait, en effet, a uni Eminescu à Musset et une dernière réaction l'en sépare. Tous deux mordus par le doute moderne, ils ont senti tous deux que cette morsure était une blessure. Mais, resté plus en contact que le jeune parisien avec l'âme traditionnelle de son peuple, le jeune moldave de Bucarest qui était plus que Musset le poète de l'amour et de la mort, a su d'avantage que lui exprimer parallèlement l'attachement foncier au sentiment religieux foncier.

Avec ce don du poéte d'aller au signe essentiel, au delà dela figure poétique mais un peu folklorique ou de la trope rhétorique de la Terre Mère—indienne ou roumaine—Eminescu est allé à une figure qui, pour notre civilisation occidentale, exprime depuis deux mille ans ce qu'il y a de plus précieux et de plus aimé sur terre, au dessus, et au dessous ou après cette terre.

Et là, le poète de la jeunesse comme Musset, s'est haussé à l'âge personnel et à l'âge moderne de Péguy, le poète adulte, le poète de quarante ans, qui est père, et qui, après quarante ans, n'espère pus rien—sauf de servir—sur cette terre... Et Eminescu a chanté avec une forme parfaite et parfaitement roumaine la figure virginale et maternelle de celle qui s'appelle en roumain la Mère du Seigneur, *Maica Domnului*.

Nous notions, je crois, à la fin du texte écrit de l'article, que Madame Péguy et sa fille, la femme et la fille du plus grand poète français, assistaient à cette conférence sur l'âme ou sur la pensé religieuse du plus grand poète roumain.

LUI EMINESCU

Cu prilejul morţei sale.

Si nu mai eşti!... O groapă sub rânjetelei crunte
Cuprinse Necuprinsul din geniala-ţi frunte!
Şi după cum în viaţă a fost eternu-ţi dor:
Tu dormi, tu dormi acuma sub teiul plângător!

Iar vântul când va bate, în gârbovita iarnă,
Pusderii de zăpadă de-asupra-ţi o s'aştearnă;
Şi vara o să-ţi cânte cu freamătul său trist,
Cum l-ai cântat, tu dulce al poeziei Crist!

Când moartea-ţi mă cuprinse de plângeri fără margini
Erai cu mine-alături: în vecinicile-ţi pagini!
Te-am înţeles atuncea mai mult... apoi mi-am zis:
Că poarta Nemuririi chiar Moartea ţi-a deschis!

Dormi! Ţeasta ta o 'ncape un biet cosciug de scânduri,
Ea, ce-a încăput în viaţă un univers de gânduri!...
O! dormi, sub dulcea pace din a veciei cort,
Etern poet, căci numai pentru cei morţi eşti mort!

TRAIAN DEMETRESCU

("Sensitive".)

OPTIMISMUL LUI EMINESCU

de Simion Mehedinti



EMINESCU este azi "educatorul neamului românesc" mai mult de cât orice altă personalitate ivită în orizontul vieții noastre intelectuale. Toți îi recunosc suveranitatea (1).

Pe de altă parte, nimeni nu pronunță numele poetului, fără să-i vie în minte epitetul de "pesimist" precum și o sumă de imagini penibile: mizeria materială, ereditatea patologică, viața dezordonată și altele, și altele.

Este oare cu putință ca un pesimist și un om fără rost în treburile lui, să devină îndreptarul vieții unui întreg popor?

Să lămurim puțin această întrebare.

PUTEREA calomniei este imensă. "Gura lumii" este un nesecat isvor de judecăți false, care se moștenesc apoi din generație în generație ca o boală ereditară Ce om ajuns la celebritate nu e înconjurat de legende! Lumea de rând își închipue că geniile (și în deosebi artiștii) sunt un soiu de ființe cu toane, lipsite de orice rânduială în viață. Caracuda intelectuală (atât cea literară, cât și cea cu pretenții de filosofie) a popularizat idea că geniul e vecin cu nebunia, și că arta implică o doză inevitabilă de ușurătate ori dezordine, adică ceea ce se cheamă o "viață de boem".

Din fericire, exagerările lui Lombroso nu mai au astăzi nici un credit. Când privim mai de aproape, vedem că toți artiștii mari și în genere toți oamenii geniali au avut o înaltă concepție despre răspunderile vieții. Dacă împrejurările (sărăcia, boala sau alte cauze) i-au silit pe unii să ducă un traiu neregulat, aceasta e ceva lateral. In fundul cugetului, ei au păstrat însă o adâncă credință în menirea lor pe pământ. De aceea, și-au și luat asupră-le sarcini mai mari de cât ale altora.

Dar puterea calomniei este imensă. Credulitatea omenească de asemenea. Machiavel de pildă e socotit de cei mai mulți ca un mișel rar. De aci și cuvântul "machiavelism" pentru a caracteriza viclenia celui care se pricepe să tragă sforile, ca să încurce pe alții.

Totuși, puțini—foarte puțini au căutat și caută să-și dea seama, dacă reputația aceasta e întemeiată ori nu. Cât timp nu știm despre vestitul florentin altceva, de cât cele auzite din svon sau cetite din cărți de duzină, întrebuințăm cuvântul machiavelism în sensul obișnuit: șiretenie, intrigă, duplicitate, etc. Ba de multe ori avem impresia că aceste echivalente sunt prea slabe. Machiavelismul adevărat ar trebui să le cuprindă pe toate (și încă ceva de deasupra); să însemneze adică quitesența vicleniei rafinate, care nu cunoaște nici lege, nici Dumnezeu.

Cu atât mai mare ne este mirarea, când întâlnim pentru întâia oară o analiză mai atentă a vieții și a ideilor diplomatului italian, cum e cunoscutul "essai" al lui Macaulay. Ce critic bine informat și nepărtinitor e cinstitul istoric englez, care nu stă o clipă la îndoială, să incondeieze cum se cuvine pe orice vinovat, ori cât de mare i-ar fi reputația. Pe Machiavel însă îl curăță de toate petele calomniei și e o adevărată răcorire sufletească, să fii martor la reabilitarea scriitorului atât de adânc nedreptățit de flecăria vulgului care repetă pe credit tot ce aude.

O nedreptate la fel i s'a întâmplat și lui Eminescu. Plebea condeiașilor a făcut din el un soiu de "boem" tipic: cu capul în nori, lipsit de orice busolă în viață și, în cele din urmă, victima insuficiențelor sale organice.

Aceasta să fie oare imagina exactă a personalității lui Eminescu?

Mai întâi, o întrebare: ce înseamnă a fi pesimist și în ce înțeles merită poetul acest calificativ?

A fi pesimist, după sensul obișnuit al cuvântului, însemnează a avea convingerea că lumea este rea, adică rău întocmită. Optimistul din contra o găsește perfectă. Pentru Pitagora, universul întreg era *Cosmos*, ceea ce s'ar traduce prin cuvântul "ornament" sau podoabă. In adevăr, după concepția pitagoreică, toate corpurile cerești aveau locul lor hotărât, cum sunt hotărâte notele unei game. Mișcându-se împrejurul astrului central, stelele produceau o "dulce muzică de sfere", pe care urechea zeilor o auzia "cum se naște din rotire și cădere". Astfel, prin răsăritul și apusul lor zilnic, astrele formau un fel de orchestră simfonică, un mecanism ceresc de o perfecțiune eternă. (Inchipuiți-vă un acordeon gigantic, care ar vibra perpetuu, fără nici o disonanță posibilă.) Minunată închipuire despre lume! Nici cel mai optimist poet n'a imaginat ceva mai armonios și mai odihnitor pentru suflet, decât vechiul filosof al numerelor, Pitagora.

Au trecut de atunci multe secole. Copernic, Kepler, Galilei, Newton și alții au găsit rând pe rând legile mișcărilor cerești, iar Kant și Laplace ne-au înfățișat Universul ca un "Cosmos" real, adică un juvaer de ordine și echilibru. — Optimismul pitagoreic părea a p r o a p e, aproape ratificat și de știința exactă.

Iată însă că un alt filosof al numerelor, matematicianul Henri Poincaré ne anunță că "axa orbitelor planetare este nestabilă". Iar de altă parte, telescoape tot mai puternice ne arată în largul spațiului cosmic o sumedenie de turburări. In unele părți, găsim caducitate și dezagregare. Luna e o biată ruină: nu mai are nici aer, nici apă și nici o urmă de viață. Se împărtășește totuși din lumina și căldura soarelui investindu-și puțin fața întoarsă către pământ. Dar sânt alte astre nu numai stinse, ci și cufundate într'o noapte veșnică, de oare ce stau departe de lumina aricărui sistem solar. Cine poate urmări măcar cu gândul vastele cimitire ale Cerului...

In alte părți însă, materia nebuloaselor abia acum începe să se concentreze, aglomerându-se pe încetul "din sure văi de chaos". Și astfel grădina lumii — *Weltgarten*, cum i-a zis Humbold, cuprinde toate stadiile vieții și ale morții, după cum o pădure ecuatorială are în acelaș anotimp seminte pe cale de germinare, muguri înfloriți, poame crude și coapte, frunze veștede, ramuri nouă și ramuri pe cale de putrezire. Așa dar, naștere și moarte, tinerețe și decreptitudine la un loc. Astfel, știința modernă ne-a deprins cu ideia că perfecțiunea Universului este o simplă închipuire a minții noastre. Din cer până la pământ numai prefaceri și numai aproximație, atât în ce privește formele, cât și în ce privește mișcările. Armonia pitagoreică e o biată iluzie. Nu numai axele orbitelor planetare, dar și forma, volumul, greutatea, compoziția, temperatura... și alte însușiri ale corpurilor cerești sânt nestabile. Pretutindeni numai aproximație. Nu e un singur astru deplin sferic, cum crezuse Pitagora, pentru care rotunzimea sferei era simbolul perfecțiunii. Pământul pe care trăim e plin de munți, de dealuri, coline, văi și alte sbârcituri. Fața Lunii e ciupită, ca de vărsat — plină de cratere. Martie e brăzdat de o mulțime de șanțuri, în chip de canale, iar suprafața soarelui e învolburată mereu de flacări uriașe, care aci se înalță, aci scad...

Unde a văzut cineva măcar o singură formă perfectă, fie în cer, fie pe pământ! Până și mineralele și plantele, care ni se par o geometrie realizată în materie, sânt și ele pline de imperfecțiuni. Are vreun copac măcar două frunze egale? Văzut-a cineva o floare deplin simetrică? Există vreum organ vegetal sau animal fără diformități? Helmholz a mărturisit fără înconjur că ochiul însuși (care ni se înfățișează ca o culminare a geometriei) e un biet organ imperfect, ieșit din mâna unui meșter nu destul de îndemânatec.



Mihail Eminescu la 30 de ani.

Prin urmare, concluzia științei exacte sună categoric: perfecțiunea este o ideie abstractă. Lumea concretă ne arată peste tot numai aproximații și nestabilitate. Iar în acest înțeles, putem afirma că nu există om de cultură, începând cu oamenii de știință exactă, care să nu aibă o concepție pesimistă despre univers. — In deosebi ultimele discuții în legătură cu teoria lui Einstein au adus în știință și filosofie o atmosfera de penumbră, care contrastează nu se poate mai viu cu seninătatea vechii concepții pitagoreice și chiar cu universul "Cosmos" din epoca lui Kant, Laplace și Humboldt.

CE urmează însă de aci, în latura pragmatică a vieții?

Cu toate că lumea nu e geometrie, omul acceptă totuși existența cu destulă seninătate, de oarece vede că în mijlocul aproximațiilor și lunecărilor naturii este o zonă destul de largă, unde echilibrul e, practic vorbind, posibil. Dovada cea mai bună e că viața durează. Afară de cazurile teratologice, cu toată imperfectiunea lor, și plantele și animalele continuă mereu firul generațiilor. Elanul vital, cum ar zice Bergson, învinge pesimismul speculativ, — chiar la cei capabili să observe și să analizeze toate defectele creațiunii. Deși se încredințase că "axele orbitelor planetare sânt nestabile" și prin urmare sistemul nostru solar e destul de șubred, Poincaré nu și-a întrerupt câtuși de puțin firul cercetărilor sale matematice.

Impresia pe care concepția despre lume o poate produce asupra vieții de toate zilele atârnă deci de punctul de perspectivă, pe care îl alegem. Lumea ni se arată fundamental deosebită, după cum ne așezăm la o extremitate sau alta a lunetei. Telescopic privit, universul cu imensitatea spațiului, a timpului și a materiei cosmice ne strivește ca pe un atom. Vă amintiți imagina din Luceafărul:

Un cer de stele dedesupt
Deasupra cer de stele
Părea un fulger neîntrerupt
Rătăcitor prin ele.

Când Hyperion ajunge în genunile spațiului gol, unde "piere totul-totul", în fața abisului, cugetul se oprește... "Timpul" mort s'întinde trupul și devine veșnicie", iar în perspectiva infinitului, viața conștientă aproape se anulează, existența pare o iluzie, așa că odihna nu mai poate fi căutată decât în Nirvana, adică în stingerea dorinții de a mai fi. Schopenhauer și alți pesimiști au fost naturi speculative, care își aleseseră în viață punctul de vedere telescopic.

Dar acestea sânt cazuri rare; sânt organizări cerebrale excepțional de fine. Setea lor de armonie e atât de mare, în cât orice disonanță a vieții îi turbură adânc. Așa a fost de bunăseamă acel contemplativ fiu de rege din țara Gangelui, Buda. Cu toată splendoarea nopților tropicale și a zilelor pline de soare, i se părea că găsește atâta rest de haos și atâta suferință în lume, în cât sensitivul prinț ajunse la concluzia că singura scăpare e în — cufundarea în neființă.

Insă în viața de toate zilele e altfel; nu numai oamenii de rând, dar și geniile, adoptă punctul de vedere normal. Când părăsim perspectiva telescopică a spațiului și a timpului infinit spre a ne întoarce la aspectul imediat (am putea zice periscopic) al vieții, chiar cel mai meticulos analist al traiului zilnic poate găsi momente nu numai de odihnă, ci și de plăcere, așa că optimismul devine îndată posibil. Fiecare zi ne impune sarcina ei, care, dacă e bine împlinită, ne face să așteptăm cu interes și zilele ce urmează, iar când cineva este o personalitate puternică, viața lui nu numai că nu e jertfită pesimismului, ci, din contra, devine un izvor de mare înviorare și pentru alții.

Tocmai așa a fost cazul cu Eminescu. Iată câteva fapte, care nu mai lasă nici o îndoială și care dovedesc în chipul cel mai pozitiv optimismul practic al marelui scriitor.

IN anii de studiu, și la Viena, și la Berlin, tânărul atât de receptiv, se cufundase cu nesaț în fel de fel de lecturi. Caetele sale de curs dovedesc preocupări în adevăr enciclopedice: matematică, fizică, medicină, științe naturale, istorie, geografie, filologie... și mai presus de toate filosofie. Incepuse chiar a traduce opera lui Kant "Critica rațiunii pure". Săptămâni de zile, Eminescu se izola în mijlocul cărților sale favorite. Imagina dascălului cufundat în calcule și contemplație, care cântărește și sorii, ținând tot universul "în degetul lui mic", n'a fost nevoe s'o culeagă poetul Satirelor din mediul profesoral al universității; o putea culege din cea ce vedea zilnic în chilioara sa de student. Reflexiv cum era, e sigur că în ceasurile lui de singuratecă meditație, va fi avut și momente de faustiană amărăciune în fața enigmelor existenței.

Indată însă ce zilele de claustrare se sfârșeau, după mărturisirile contimporanilor (în primul rând ale lui Slavici, ucenicul său în ce privește învățarea limbei românești), Eminescu devenea îndată alt om. Pătruns de rosturile vieții românești, pe care o trăise intens încă din anii copilăriei petrecute la țară, tânărul se simțea în tot ce lucra și gândea, un fel de exponent firesc al poporului din care se născuse. Dovada pipăită sânt nu numai preocupările privitoare la limba română și la istoria națională, dar și organizarea memorabilei adunări de la Putna, — cel dintâi congres panromânesc. — Dovadă e planul său de propagandă culturală, în care nu uită nici dosnicul ținut al Maramureșului. Dovadă sânt apoi și articolele politice din *Federațiunea* (Pesta, 1879) în care pune înainte îndrăsneața idee a federalizării statului austro-ungar, o ideie pe care o va desvolta mai târziu bănățeanul Aurel Popovici în opera sa "Die vereinigten Staaten von Gross-Oesterreich".

Evident, de la Bălcescu și Alecu Russo (cel cu Cântarea României) nu se mai ivise nici un tânăr, care să fi reprezentat cu mai mult relief idealul istoric al întregului neam românesc "de la Nistru pân'la Tisa".

Și atunci, poate să fie calificată drept pesimism toată această minunată desfășurare de energie în latura practică a vieții? Pentru cine respectă înțelesul cuvintelor, activitatea lui Eminescu, începând cu rânduirea bibliotecei lui Pumnul, ca școlar, și sfârșind cu marea manifestare politică de la mormântul lui Ștefan-cel-Mare, e o dovadă pipăită despre încrederea sa în viitorul poporului românesc. Fără un real optimism, munca aceasta ar fi fost o pură absurditate.

SĂ-L urmărim însă mai departe.

După ce se întoarce la Iași, e numit deocamdată bibliotecar. Cine citește biografia poetului, involuntar se va gândi: ce minunată ocazie, de lecturi plăcute și de meditații tihnite pentru tânărul obișnuit a se cufunda zile întregi în studiile sale favorite...

Deșartă ipoteză. Din contra. In loc de a primi însărcinarea aceasta ca o sinecură, funcționarul public Mihail Eminescu se gândi din capul locului să transforme biblioteca universității într'un institut de cultură la fel cu cele din marile centre apusene. In rândul întâi, el plănui întocmirea unei colecții de documente istorice și filologice, și intră în vorbă cu un anticar, să-i adune tot ce ar fi fost util pentru informația științifică a tinerilor doritori să studieze trecutul poporului român. "El însuși dă ultimul ban, ca să-și procure o hârțoagă veche ca *Vedenie ce au văzut un schimnic de la mânăstirea Secului din Moldova la anii de la zidirea lumii 5739*" și altele ca acestea.

Se poate o dovadă mai pipăită despre simțul realist al lui Eminescu? Dacă n'am cunoaște nici un alt amănunt din viața poetului, și tot ar fi de ajuns să ne îndemne

(Urmează pagina 4.)

OPTIMISMUL LUI EMINESCU

a revizui cât mai atent opinia curentă cu privire la pesimismul și lipsa de metodă (adică boema) vieții celui mai reprezentativ scriitor al întregului neam românesc.

Și totuși, pentru cazul bibliotecarului e încă posibilă o tă[illegible]; nu cumva o fi fost la mijloc și romantismul celui îndrăgostit de cronicari și de „1400"? Fie. Iată însă o dovadă și mai caracteristică despre felul adânc serios și practic cum concepea Eminescu viața.

In urma plecării din Iași a unui amic, poetul a consimțit să ia asupră-și sarcina de a preda limba germană la liceul „Institutele Unite". Ar fi fost de așteptat ca noul profesor să se prezinte școlarilor în rolul unui literat doritor de a comunica auditorului emoțiile sale artistice, transformând clasa într'un fel de ateneu, teatru sau conservator de declamație, unde să recite versurile altora sau pe ale sale proprii, la îndemnul unanim al elevilor doritori să scape de lecție...

Nici că se poate mai falsă ipoteză, când e vorba de oamenii de caracterul lui Eminescu. Dacă în latura materială a traiului era destul de indiferent față de sine însuși, față de obligațiile publice, marele scriitor era cât se poate de scrupulos. De aceea, alături de catalogul obișnuit al școalei,—o contabilitate de note și de absențe—Eminescu își întocmi un catalog personal, în care ținea seama de particularitățile fiecărui școlar, notând cu grijă ce-a citit, ce știe și ce trebue să mai învețe, potrivit cu capacitatea lui de a lucra. Așadar, ceeace pedagogia contemporană numește „metoda individuală" a fost efectiv aplicată într'un timp, când foarte puțini educatori se gândeau la așa ceva.

Nu numai atât. Grijuliul profesor s'a apucat să împartă pe copii în grupe, după afinitățile lor sufletești și după felul muncii preferate.—Cu alte cuvinte, ceva înrudit cu „grupele de interese" care au făcut succesul reformei lui Sanderson în Anglia și Decroly în Belgia. Pesimism să fie oare a te îngriji de pregătirea celui mai umil copil, cu gândul la viitorul lui și al neamului din care face parte? Judecând nu după ipoteze, ci după fapte pozitive, credem că, pe bună dreptate, genialul scriitor poate fi pus alături de cei mai realiști educatori ai epocei sale. Repetăm: fără un real optimism, munca aceasta ar fi fost o completă absurditate.

SAU, dacă dovezile acestea nu-s de ajuns, iată încă o serie de fapte, care nu mai poate lăsa nici o îndoială asupra încrederii ce o avea Eminescu în rezultatele muncii pentru cultivarea poporului său. Părăsind locul de la bibliotecă, în urma unor intrigi nedemne, pe care nu le mai reamintim, din indulgență față de contemporanii poetului, iată-l pe Eminescu revizor școlar peste două județe: Iași și Vaslui. Firește, cea dintâi bănuială a cetitorului va fi de bună seamă aceasta: poetul va fi primit sarcina de revizor ca o simplă sinecură sau cel mult ca un prilej de excursii la țară, pentru a-și înviora inspirația literară.

Iarăși falsă, fundamental falsă și chiar injurioasă ipoteză, când e vorba de un om cu simțul de răspundere al lui Eminescu. In adevăr, îndată ce a fost numit, el adună pe învățători în conferință (era luna lui August) spre a-i îndruma și începu să colinde din sat în sat, cercetând cu deamănuntul toate ne[illegible]ile școlilor rurale? [illegible] primari abuzivi, bo[illegible] impedecau frecventarea, datinele agricole care siliau pe țărani să-și țină copilul pe lângă casă ca ajutor la munca ogoarelor, etc., etc. Rapoartele sale către minister sunt o dovadă că nici până la el, nici de la el până azi, nimeni n'a privit mai adânc problema învățământului rural, urmărind'o în toate laturile ei—până în substratul economic, social, politic și istoric al acestei grave chestiuni. Invoelile agricole ale sătenilor, lipsa de pământ, infiltrarea streinilor, cârciuma, camăta... toate au fost analizate cu obișnuita sa intensitate de viziune.

Și atunci revine în chip firesc întrebarea: oare pesimistă era atitudinea celui ce se pleca asupra nevoilor țăranului, ca un doctor grijuliu, care stărue lângă patul bolnavului, dorind să-l vadă cât mai repede sănătos și puternic?

Evident, și ca organizator al mișcării politice între studenții de peste munți, și ca bibliotecar, și ca profesor, și ca revizor, adică organ administrativ în serviciul școalei, marele scriitor a fost tot atât de mare realist, pe cât de puternic idealist se arătase în latura speculativă. In momentele sale de filosofare poetică, Sărmanul Dionis se avântase până în zarea tuturor îndoelilor și pipăise toate imperfecțiunile existenței. Ca la toți oamenii cu o conștiință prea delicată, cugetul său a căutat „pacea", dorind să se apropie de „somnul pământului" și nu odată, ci de mai multe ori semnificativa expresie a lui Vigny îi vine sub condeiu. Dar, îndată ce se întorcea spre rosturile zilnice ale vieții, natura sa nu numai profund serioasă, ci și profund etică, îi impunea o atitudine hotărâtă. Din anii tineri, când proslăvea în versuri imperfecte „dulcea Bucovină" până la epica descriere a lui Mircea la Rovine și invocarea către cel îngroapat la Putna:

Ștefane, Măria Ta...

Eminescu, întocmai ca și îndureratul Leopardi, s'a simțit exponentul firesc al neamului, pentru care a luptat toată viața, fără nici o cruțare de sine. Dela moartea inimosului Bălcescu între intelectualii țării nu se ivise până la el nici unul, care să-și fi legat traiul mai intim de ființa întregului neam românesc.

Așa dar nu e de mirare, că judecata superficială despre pesimismul lui Eminescu avea să fie cu timpul total revizuită. Nu e nici o mirare că oricine vrea să știe ce înseamnează *a fi* sau *a nu fi* Român deplin, își îndreaptă azi ochii spre Acela care e unitatea de măsură a tuturor valorilor noastre ca națiune.

Dacă este adevărat că „geniul nu este altceva decât imaginea unui popor reflectată în ființa unei individualități, care scoate neamul acela din sfera nestatorniciei momentului și-l leagă de veșnicie" (Nietzsche), este vădit că nimeni în viața neamului românesc n'a împlinit acel rol mai mult decât Eminescu.—El a fost cea mai cuprinzătoare minte și cea mai clară conștiință a poporului carpatic dela Zamolxe până azi.

Iar judecata aceasta nu e numai a Românilor. Un literat francez adânc cunoscător al operelor lui Eminescu (a și tradus o bună parte), a recunoscut nu de mult într'o conferință publică—cu mici rezerve inevitabile din partea unui teolog—că geniul poetului care a scris „Satirile" este cel dintâi care a putut trimite razele sale până departe de hotarele pământului românesc. Acuma pentru întâia oară, sub aripa lui Eminescu, Românii pot primi comparația cu alte popoare de cultură, fără să fie siliți a-și pleca fruntea înaintea nimănuia.

Tot așa de semnificativă e și judecata generației tinere. Nu numai că literatura cu privire la Eminescu a sporit și cantitativ și calitativ în anii din urmă, dar și în latura practică a vieții, se simte tot mai mult primatul cugetării politice a marelui scriitor. Lucrul e de altfel nu se poate mai firesc. Geniile unui neam sunt suveranii săi „din grația lui Dumnezeu", cum se zicea odinioară. Pe ei îi urmează mulțimea veac după veac, așa că viața unui neam se aseamănă din acest punct de vedere cu o mare operă de artă, ce se împlinește în cursul timpului prin colaborarea tuturor celor vremelnici, care nu fac decât să execute planul indicat de conducătorul național.—Tineretul de azi mărturisește acest gând fără înconjur:

„Câștigul cel mai mare al acestor zile, experiența profundă și luminoare, petrecută în noi, e aceasta: am găsit cheia emancipării noastre din întunerecul nedumeririlor, ea stă în *întoarcerea la izvoare*, la Eminescu și la pilda luptătorilor noștri de altădată" (2).

Așa dar, generația de azi vede în Eminescu nu un „boem" pesimist, ci un „luptător", adică exponentul cel mai înalt al realităților noastre istorice,—o minte constructivă în sensul cel mai pozitiv al cuvântului. Putem spune fără umbră de îndoială, că cel mai mare scriitor al nostru este azi „educatorul întregului neam românesc".

Paul Valéry, vorbind despre Francezi, se exprimă astfel: „E o nație despre care s'ar putea spune că e făcută de mâna unui om, și că este în oarecare măsură desinată și construită ca o figură ale cărei părți deosebite se însumă într'un singur individ. S'ar putea zice de asemenea că e un fel de lege, pe care un anume pământ și o anume combinație etnică o dau unei mulțimi care în cursul secolelor nu încetează de a se organiza și reorganiza după această lege" (3).

In ce privește pe Români, putem afirma că pământul dacic și neamul dimprejurul Carpaților, abia prin Eminescu au ajuns să realizeze acordul lor istoric. Abia acuma, poporul a devenit națiune, având conștiința unei concepții unitare de viață. Iar Mentorul recunoscut de toți nu numai în latura artei și a limbei, dar și în ce privește idealul istoric, este Eminescu, potența cea mai înaltă a ființei noastre etnice. Până și lucidul Caragiale, atât de puțin respectuos față de contemporani, a mărturisit cu smerenie că vor trece secole până se va naște un al doilea Eminescu.

AM putea termina aici. Dar fiindcă am început cu o întrebare de caracter educativ, să ne fie permis a insista încă asupra concluziei.

Pentru cine respectă adevărul faptelor, rămâne bine înțeles că a vedea în Eminescu un pesimist amărât în fața vieții (un fel de [illegible]) este o gravă eroare. [illegible] raportează scurta sa existență la imensitatea spațiului și a timpului, orice om—chiar cel mai puțin reflexiv—se simte deprimat. Cu atâta mai mult un speculativ și sensitiv ca Eminescu. „Când sorii se sting și stelele pică...", gândul neființei și setea „liniștii eterne" sunt foarte firești.

Dar cugetul nu se poate opri locului, ca minutarul unui ceasornic. „Elanul vital", ori cât de redus, e continuu, iar făptura umană găsește mereu motive de interes, ori cât ar fi viața de strâmtorată și desmoștenită. Ellen Keller—mută, surdă și oarbă, a putut afla și ea un isvor de bucurie. Cum să nu fi găsit Eminescu,—un Apollo, după mărturiile contemporanilor...

E sigur că genialul poet a cunoscut și bucurii, multe bucurii, de oarece legea vieții e aceeași pentru toți: o putere mare, îndată ce se manifestă, procură totdeauna o firească plăcere. Omul-vită puternic prin apetit, își află mulțumirea în satisfacerea apetitului, așa că „pofta vine mâncând". Cugetătorul găsește plăcerea cea mai intensă în gimnastica ideilor. Dar cel mai fericit dintre toți este artistul, creind ca din nimic, opera de artă. Să atribuim deci unui mare poet pesimismul ca o stare permanentă este *a priori* o absurditate. Din contra, adevărata fericire e tocmai apanajul artiștilor. Iar Eminescu, în sufletul său bogat a avut un nesecat isvor de plăceri intelectuale. Știm precis, că modelarea limbei românești, pe care o cunoștea ca nimeni altul (până în arhaismele colbăite ale cronicelor) era pentru el o adevărată încântare; simțea că „limba veche și înțeleaptă" căpăta sub condeiul său o nouă strălucire, care îl fermeca, după cum fericește pe muzicant sonoritatea unei viori rare, sau cum încântă pe un miner sunetul aurului curățit de ori ce impuritate. —Dicționarele sale de rime, de cuvinte vechi, de proverbe și de zicători populare erau pentru el o avere de nabab.

Dar colindarea pe toate potecile filosofiei, de la Vede până la Kant? Dar impresionabilitatea lui față de frumusețe sub toate formele... Fără îndoială, cuvântul amor sună la fel și când vorbim de oamenii de rând, și când e vorba de Eminescu ori de Goethe, pentru care iubirea însemna „împlinirea tuturor bucuriilor divine și umane". Ar trebui însă cuvinte deosebite, ca să exprimăm „acel instinct atât de van" al vulgului; și de altă parte sublimarea poetică a sentimentului din care a scăpărat o profuziune de imagini nouă, nebănuite până atunci.

In ori ce caz, e o necuviință să auzi pe un criticastru de ocazie, compătimind nefericirea lui Eminescu: Un „puțin la simțire" și sărac cu duhul, acoperind cu sdrențe bogăția lui Apollo!

Și încă ceva. Pe lângă creația artistică, Eminescu mai avea și alte isvoare de bucurie. Lungile sale tăiniri cu Creangă, prin viile de la Socola, nu erau însoțite de scânceli pesimiste, ci, după mărturia contemporanilor, ele culminau în nota jovială. Prețuind viața poporului după inteligența lui Pepelea și frumusețea Cosînzenei, acești doi „Români" cum le eșise numele la „Junimea", priveau cu încredere menirea neamului autohton. De prezentul lui, le era uneori milă și silă; spre epoca Basarabilor și Mușatinilor de la 1400, își întorceau ochii ca niște rurali cucernici în fața unor icoane; iar în viitor sperau, și cine [illegible] typă nu poate fi considerat ca un spirit negativ, reprezentativ al pesimismului pur.

Așa sunt faptele. Prin urmare, din respect pentru adevărul istoric și psihologic, e timpul să întregim imaginea noastră despre Eminescu, amintind și latura optimistă a vieții sale.—E la mijloc și o chestie de bună cuviință. In judecățile de valoare, să nu uităm unitatea de măsură. Poate cel care sbârnâie din drâmbă să judece emoția lui Beethoven, când scria simfonia închinată Bucuriei (*an die Freude*?). E în stare omul de știință cu filosofia (o cutie de silogisme) să măsoare emoțiile unui geniu artistic? Ce poate simți un critic cu temperament de batracian?—Sunt stări sufletești, care se desfășoară pe planuri atât de deosebite, în cât sunt intraductibile. Cum ar putea o vietate din fauna abisală, veșnic întunecată, să se transpună în mediul luminos al atmosferei...

Așa dar, lăsând cu totul la o parte întrebarea cât a fost de fericit sau nefericit Eminescu, cine respectă adevărul faptelor și înțelesul adevărat al cuvintelor, datore e să amintească nu numai pesimismul unor poezii ale lui Eminescu, dar și optimismul energetic al prozei și activității sale practice. El e nu numai cel mai mare poet, dar și cel mai mare prozator, precum și cel mai adânc cugetător politic.—Iată pentru ce a devenit „educatorul neamului românesc".

De altfel, împrejurarea că tineretul de azi, dornic de mari prefaceri, l'a luat ca Mentor, este o dovadă că generația tânără l'a înțeles mai bine de cât mulți dintre contemporanii lui și de cât polemiștii interesați ai clicurilor politice.—„Zilele babelor" au trecut, iar primăvara ne promite și alte zile cu soare.

Părerea aceasta nu e numai a celui ce scrie rândurile de față. La ultima aniversare a morții poetului, un scriitor din noua generație se exprimă astfel:

> De la Eminescu nu a trecut vreme. El este acelaș în creștere și mai prezent de cât noi toți. El e cel de azi. El rămâne cel mai bogat în comori nepieritoare, în tinerețe fără bătrânețe... (4).

Se adeverește astfel o constatare mai veche, cu privire la partea pozitivă a operei poetului:

> „Nu tăgăduim și n'a tăgăduit nimeni că unele dintre cele mai frumoase versuri ale lui Eminescu exprimă o adâncă melancolie. E însă tot atât de adevărat, că alte poezii ale genialului scriitor, precum și proza lui de o clasică vigoare, au fost și vor fi totdeauna un isvor de sănătate și putere pentru sufletul românesc" (5).

Sfârșitul tragic al marelui poet a îndreptat privirile în deosebi asupra pesimismului său, cum era și firesc. Dar publicarea postumă a operei cât mai întregite, precum și studii atente, ne-au dat o imagină mai exactă despre fizionomia sa reală.

A sosit deci timpul, ca judecățile parțiale să înceteze,—cel puțin când e vorba de personalitatea cea mai reprezentativă a întregului neam românesc.

---

(1) In anii din urmă, s'a scris mult și multe despre Eminescu. In latura pedagogică vezi: Anuarul Școalei Normale „Vasile Lupu" din Iași, pe anii 1930—1931 și 1931—1932.

(2) Congresul studenților universitari ținut la Sibiu (Decembrie 1931).

(3) P. Valéry, *Regards sur le monde actuel*, Paris, pagina 141.

(4) Adrian Maniu, *Patru zeci și cinci de ani* („Universul", 29 Iunie 1931).

(5) Soveja, *Primăvară literară*, Buc. 1914, pag. 2.

JE N'AI PLUS QU'UN DESIR

Je n'ai plus qu'un désir,
qu'un soir de silence
vous me laissiez mourir
près des flots immenses.

Que mon sommeil soit doux
la forêt prochaine
et la nuit sereine
sur le vaste remous.

Je ne veux de bannière
ni de cercueil trop beau,
mais de jeunes rameaux
tressez-moi ma bière.

Je veux qu'à mon trépas
ne pleure personne,
seul, bruisse le doux glas
des feuilles d'automne.

Et pendant que sans fin
les sources bruissent,
que la lune glisse
entre les hauts sapins.

Que les grelots chantent
le soir dans le vent froid,
que le tilleul sur moi
dépouille ses branches.

Et puisque mon exil
dès cet instant cesse
sur moi les souvenirs
mettront leur caresse.

De l'ombre des rameaux
les étoiles surgies
étant mes amies
souriront de nouveau.

Hurlant son chant rude
s'agitera la mer
et je serai poussière
en ma solitude.

MARIA E. HOLBAN

HYPERION

Par LOUIS COMBI

DANTE a été envoyé pour incarner musicalement la Religion du Moyen Age... sa Vie intérieure; Shakespeare incarne la Vie extérieure de notre Europe, avec ses chevaleries, ses courtoisies, ses humeurs, ses ambitions" (Carlyle, "Les Héros"). Eminesco incarne, d'une part la détresse del l'âme roumaine, déchirée entre sa mission européenne (barrer la route à toutes les invasions) et ses aspirations nationales (exprimer les conclusions d'une pensée parvenue à sa mâturité et les élans d'un tempérament ardent à vivre), d'autre part les tourments du monde moderne sommé de concilier les exigences de la vie matérielle et les impératifs de l'Esprit.

Luceafărul" est peut-être le chef-d'oeuvre du lyisme roumain. Eminesco y a mis en oeuvre toutes les ressources de son âme généreuse, toute la magie de son art prestigieux et toutes les conclusions de son expérience douloureuse.

Catalina, une princesse incomparablement belle et romanesque, est devenue amoureuse de l'étoile Hypérion, qu'elle contemple chaque soir de son balcon. Touché par les prières de la belle mortelle, l'astre, glissant, par une belle nuit, sur un de ses rayons, lui apparaît sous les traits d'un jeune terrien. Il veut l'épouser et l'enlever au ciel. La naïve et inconsciente créature veut, au contraire, le retenir sur la terre. Mais Hypérion est immortel et, pour s'enchainer à la terre, il doit auparavant être délié de son immortalité. Il la sacrifiera donc à l'amour d'une mortelle. Alors, le Créateur, à qui il adresse une prière fervente, lui montre sa bien-aimée dans les bras d'un page de la cour impériale. Se voyant préférer un mortel, Hypérion regagne son ciel, résigné à rester dans sa sphère, immortel et indifférent.

"Luceafărul" tresse plusieurs thèmes dans un symbole unique: la destinée du génie, condamné à l'isolement, thème commun à Eminescu et à Vigny; l'incompatibilité entre l'amour et le génie, ou, autrement dit, l'impossibilité, pour l'homme, de concilier son bonheur et sa mission dans le monde et la nécessité où est placé l'homme qui veut réaliser son ideal, de renoncer aux biens et au bonheur terrestres, d'éteindre en lui tout désir et d'aspirer à la sérenité et à la paix, conception boudhiste chère à Eminesco.

L'incompréhension qui règne entre Hypérion et Catalina symbolise l'éternel antagonisme qui met aus prises le génie et l'humanité. Tout homme aspire au génie, à l'idéal; mais, faute de renoncer aux joies et aux biens terrestres, il risque de traîner ses dons et sa destinée divine dans la boue des mesquineries de l'existence inconsciente. S'il consentait a éteintre l'étincelle du génie, pour partager les vicissitudes qui forment la trame du sort commun des "mortels", il ne tarderait pas à le regretter: un page effronté se serait emparé du coeur de sa Catalina.

Ce magnifique symbole a été développé avec une richesse et une maîtrise incomparables. Le pouvoir d'évocation d'Eminesco atteint, dans ce poéme, à des hauteurs séraphiques. Le tableau qui se déroule, sous les yeux d'Hypérion (*un ciel d'étoiles au-dessous, dessus, un autre ciel d'étoiles*) et que l'astre traverse comme un éclair ininterrompu, est d'une impressionnante grandeur. L'art d'Eminesco concilie des mérites opposés: la brièveté, la sobriété et la magnificence. Un coup d'aile suffit à son génie pour franchir le chaos, les vallées du chaos.

De nombreux passages des "Héros" de Carlyle s'appliqueraient étonnamment à Eminesco. Je me contenterai de reproduire la réflexion qui clôt la conférence III (Le Héros comme Poéte). Elle définit vigoureusement la destinée des vrais génies, porteurs de messages, et des nations dont ils sont les guides, la Conscience, la Voix... *"C'est une grande chose pour une nation que d'arriver à avoir une voix articulée; que de produire un homme qui exprimera mélodieusement ce que son coeur à elle pense"*.

IL était une fois, rien qu'une,
Comme dans les contes de fées,
Une très belle princesse
D'impériale lignée.

De ses parents adorée,
Comme la Vierge par les saints,
Elle éclipsait toute beauté,
Comme la lune, les étoiles.

De l'ombre des voûtes superbes,
Elle dirige ses pas,
Vers la fenêtre, où, de son ciel,
L'attend Hypérion.

Elle scrutait l'horizon
Pour le voir surgir des flots,
Tandis que les routes mouvantes
Poussaient les vaisseaux de l'ombre.

Elle le voit chaque jour,
Ainsi son voeu est comblé;
Lui, à force de la voir,
S'éprend d'amour pour la belle.

Elle s'accoude au balcon,
Plongée dans sa rêverie
En son coeur naît et grandit
Un culte fervent pour l'étoile,

Qui, chaque soir plus brillante,
Attend que le sombre chateau
Dresse sa silhouette altière,
Et qu'elle apparaisse.

* * *

Pas à pas, l'astre, à sa suite,
Dans l'appartement se glisse
Le long du filet flamboyant
Que ses rayons ont tissé.

Puis, lorsque l'enfant se couche
Et repose dans son lit,
Caressant ses mains, il frôle son sein
Puis ferme ses chères paupières.

Par la glace réfléchie
Sa clarté vient se répandre,
Sur le corps et le visage
De l'enfant, dont les yeux cillent.

Souriante, elle regarde
Son image tremblante,
Il revenait dans ses rêves,
S'unir à son âme.

Lui parlant dans son sommeil
Entrecoupé de soupirs,
Elle disait: "Doux Seigneur de la nuit,
Pourquoi ne viens-tu pas?

Viens, descends, astre doux et cher,
Glisse sur un de tes rayons,
Descends dans mon âme et ma pensée,
Et illumine ma vie!"

Il écoutait en tremblant
Et brillait plus fort,
Puis, semblable à un éclair,
Plongeait dans la mer.

L'onde où il vient de tomber
Se soulève et tourbillonne,
Et des profondeurs inconnues
Surgit un jeune homme.

Tenant un sceptre de roseaux
Il franchit, agile,
Comme le seuil d'une maison,
Le bord du balcon.

Avec ses cheveux d'or fin
Et son manteau violet
Noué sur ses épaules nues,
On eût dit, un jeune voïvode.

Son visage est transparent
Comme la cire, livide:
Un cadavre dont les yeux,
Pleins d'ardeur scintillent.

—"De ma sphère j'ai pu venir
Pour répondre a ton appel.
Le ciel est mon père,
Et ma mère, c'est la mer.

Pour visiter ton séjour
Et te contempler de près,
J'ai dépouillé ma splendeur
Et suis né de l'onde.

Viens avec moi, chère enfant,
Renonce a ton monde.
Je suis l'astre qui brille au ciel,
Toi, sois mon épouse.

En des palais de corail,
Je t'emmène pour des siècles;
Dans l'océan de soleils,
Tout t'obéira."

—"Que tu es beau! Ce n'est qu'en rêve
Qu'un ange peut se montrer tel.
Mais le chemin que tu me traces,
Je ne le suivrai jamais.

Etranger de langue et d'habit,
Ta clarté pâle est sans vie.
Or moi je suis vivante, et toi,
Ton regard mort me glace."

* * *

Un jour passa, puis trois
Et de nouveau pendant la nuit,
Hypérion, au-dessus d'elle,
Vint avec sa sérénité.

Elle avait dû se souvenir
De l'astre dans ses rêves,
Car le seigneur des vagues revenait
Noyer son coeur de nostalgie.

—"Descends, astre doux et cher,
Glisse sur un de tes rayons.
Pénètre en ma maison et ma pensée,
Et illumine ma vie!"

Dès que du ciel il l'entendit,
Il s'éteignit de douleur,
Et, à l'endroit où il venait de disparaître,
Le ciel se mit à tournoyer.

Dans l'air, de rouges flamboiements
Embrasent l'univers entier,
Et, dans les vallées du chaos,
S'érige une fière figure.

Sur ses mèches de cheveux noirs,
Semble brûler une couronne;
Il venait, en effet, baignant
Dans le feu du soleil.

Ecartant le sombre manteau,
Il ouvre ses grands bras de marbre;
Et s'avance triste et pensif
Et le visage pâle.

Mais ses grands yeux merveilleux
Brillent, éperdus, chimériques,
De passion inassouvie
Et pleine de ténèbres.

—"De ma sphère, encore une fois,
Je suis venu pour t'obeir;
C'est le soleil qui est mon père
Et j'ai la nuit pour mère.

Viens avec moi, enfant chérie,
Et laisse enfin ton monde;
Je suis l'astre qui brille au ciel,
Toi, sois mon épouse.

Viens, je veux, dans tes blonds cheveux,
Tresser des couronnes d'étoiles,
Et que dans mes cieux tu te lèves
Plus belle qu'elles!"

—"Que tu es beau! Ce n'est qu'en rêve
Qu'un dieu pourrait se montrer tel.
Mais le chemin que tu me traces,
Je ne le suivrai jamais.

Ton amour étrange et cruel,
Me déchire le coeur.
La profondeur de tes grands yeux
Me trouble et ton regard me glace."

—"Comment? Tu veux que je descends.
Peut-être ne comprends-tu pas
Que je suis immortel
Et que tu es mortelle?"

—"Je ne choisis pas mes termes
Et ne sais par où commencer.
Bien que tu parles clairement,
Je ne puis te comprendre.

Mais si tu veux loyalement
Que je t'aime de tendre amour,
Descends, toi, sur la terre,
Sois mortel, comme moi."

—"Comment? Mon immortalité
En échange d'un baiser?
Soit, je veux te prouver
Combien je t'aime.

Oui, je vais naître du péché
Et accepter une autre loi.
Enchaîné à l'Eternité,
Je vais m'en délivrer."

Il s'en va... Le voilà parti
Pour l'amour d'une enfant.
Quittant son trône de lumière,
Il disparaît pour plusieurs jours.

* * *

Pendant ce temps, Catalin,
Un malin petit valet,
Qui versait le vin dans les coupes
Et servait les invités,

Un page portant pas à pas
Les traînes de l'impératrice,
Fruit de l'amour et du hasard,
Mais au regard audacieux,

Avec deux pivoines pour joues,
Furtivement, le coquin,
S'approche, en guettant,
La belle Catalina.

Eh! qu'elle est devenue jolie,
Fière et pétillante!
Catalin, c'est le moment
De tenter ta chance.

Dans un coin, au passage, il la saisit
Par la taille.
—"Mais que veux—tu, cher Catalin?
Occupe-toi de tes affaires."

—"Ce que je veux? Ne plus te voir
Pensive et soucieuse.
T'entendre rire, plutôt,
Enfin recevoir un baiser, rien qu'un!

—"Mais que me demandes-tu là?
Laisse-moi en paix et va-t'en.
Pour l'étoile qui brille au ciel
Je me meurs d'amour et de peine."

—"Si tu ne sais, je puis te dire
Les secrets de l'amour;
Seulement, ne te fâche pas,
Mais tiens-toi tranquille, au contraire.

Comme un chasseur tend sur la branche
Une piége aux oiseaux,
Je vais te tendre mon bras gauche,
A ce moment, enlace-moi, toi aussi.

Puis laisse-toi fasciner
Par mon tendre regard,
Et si je te prends aux aisselles,
Toi, hausse-toi sur la pointe des pieds.

Et quand vers toi je pencherai
Mon visage, lève le tien.
Et savourons nous sans fin,
Les yeux dans les yeux.

Si tu veux connaître à fond
Les mystères de l'amour,
Quand, pour t'embrasser, je me pencherai,
Embrasse-moi, toi aussi."

Elle écoutait l'enfant,
Ravie et distraite,
Confuse et mignonne a la fois,
Se dérobant, s'abandonnant.

Elle dit tout bas: "Tu étais petit,
Quand je t'ai connu.
Déjà causeur et coquin;
Oui, nous serions bien assortis.

Mais un astre, surgi,
Du calme de l'oubli,
Ouvre un horizon sans fin
Sur la solitude de la mer.

Et moi, je baisse les yeux
Pour cacher mes larmes,
Quand passent les flots de lumière
Qui refluent vers lui.

D'un ardent amour, il scintille
Afin de noyer mon chagrin;
Mais toujours il monte plus haut
Pour toujours rester hors d'atteinte.

De son monde lointain il vient
Triste, avec sa froide clarté,
Je l'aime pour l'Eternité,
Et l'Eternité nous sépare.

Voilà pourquoi mes journées
Sont désertes comme des steppes,
Et le charme divin des nuits
Est inexplicable".

"Tu es une enfant, voilà tout!
Allons, sauvons—nous dans le monde,
Pourvu que l'on perde nos traces
Et que l'on ignore nos noms.

Tous les deux nous serons bien sages,
Gais et bien portants;
Tu ne regretteras pas tes parents
Et ne rêveras plus d'étoiles."

* * *

Hypérion se mit en marche.
Les ailes allaient grandissant
Et les voyages de mille ans
Ne duraient qu'un instant.

Dessous, palpite un ciel d'étoiles
Dessus, palpite un autre ciel.
Semblable à un éclair sans fin
Il vagabondait parmi elles.

(*Urmează pagina 6.*)

H Y P E R I O N

Et, des insondables vallées
Du chaos, tout autour de lui,
Il voyait, comme au premier jour,
Sourdre des torrents de lumière,

Dont les flots, s'épanchants,
Tels des bras de mer le brodaient d'écume,
Sur l'aile des désirs il vole.
Lui passé, tout pâlit et s'efface.

Aucune frontière n'arrête sa course,
Aucun oeil n'épie son passage.
Le temps même renaît en vain
Sur les archipels de l'Espace.

Il n'y a rien, et pourtant
Un désir l'attire...
Un gouffre l'aspire, profond
Et semblable à l'aveugle oubli.

"Du fardeau de l'Eternité,
Père, délivre-moi,
Et, dans les siècles des siècles,
Sois loué par tout l'Univers.

Demande-moi, Seigneur, n'importe quoi,
Mais donne-moi un autre sort.
Tu es la source de nos vies,
Et du disposes de la Mort.

Ote-moi l'immortalité
Et la flamme du regard,
Et en echange donne-moi
Un heure d'amour.

C'est du chaos, Seigneur, que j'ai surgi;
Je veux rentrer dans le chaos.
C'est de la Paix que je suis né,
Et j'ai soif de repos."

"Hypérion, toi qui de l'horizon
Avec un monde entier te lèves,
N'attends ni miracles, ni signes
Sans figure, ni nom.

Tu veux passer pour un homme,
Ressembler à ces créatures?
Que tous les hommes perissent
Il naitra encore des hommes.

Ils n'ont que la durée d'un souffle,
Ces songes vains et nébuleux
Qui tombent et s'évanouissent
Pour faire place à d'autres songes.

Ils ont d'heureuses destinées
Et des persécutions du sort.
Nous, nous n'avons ni temps ni place
Et nous ne connaissons pas la Mort.

Au sein de l'éternel passé
Vit le Présent mort dans le Temps.
Un soleil vient-il à s'éteindre,
Il se rallumera soleil.

Promis à l'Eternité, semble-t-il,
A la fin, la Mort les dévore,
Car la Mort est dans la Naissance
Et la Naissance dans la Mort.

Et toi, Hypérion, qui peux rester
Là où tu viens à te coucher,
Toi, l'aîné de la création
Et l'éternelle merveille.

Tu veux écouter cette bouche
Afin que, selon sa chanson,
Montagnes, îles et et forêts
Courent se jeter dans la mer!

Peut-être veux-tu, par des faits,
Prouver ta justice et ta force?
Je réduis plutôt la terre en morceaux,
Pour t'en faire un empire.

Je te donne toute une flotte
Avec des armées pour franchir
La terre en long, la mer en large;
Mais la Mort, impossible!...

Et pour qui donc veux-tu mourir?
Retourne-toi et tourne-toi
Vers cette terre vagabonde
Et vois ce qui t'attend."

* * *

Au trône qu'il occupe au ciel
Triste, Hypérion s'en retourne,
Pour répandre, comme jadis,
Ses torrents de lumière.

C'est l'heure où le soleil se couche,
Et la nuit va descendre.
La lune monte lentement
Et en tremblant de l'Océan.

Et sa douce lumière inonde
Les sentiers cachés sous les branches.
Sous une allée de beaux tilleuls
Etaient assis deux jeunes gens.

"Laisse-moi reposer ma tête sur ton sein,
O ma bien-aimée,
Sous le clair regard de ton oeil serein,
Et indiciblement cher.

Du charme de ton froid regard,
Scrute mes pensées;
Verse ton calme éternel
Sur la nuit de mes passions.

Et veille sur moi,
Mets un terme à mes tourments.

Tu es mon premier amour,
Mon rêve suprême."

Hypérion lisait d'en haut
Leur ivresse sur leurs visages;
Et, dans les bras de l'adorée,
Il voyait Catalin, qui l'avait enlacée.

Tombant en une douce pluie
Sur la tête des deux enfants
Au longs cheveux d'un blond fauve,
Les fleurs d'argent embaument l'air.

Elle, au comble de l'ivresse,
Lève les yeux, voit Hypérion
Alors, tout bas,
Elle lui confie ses voeux.

"Descends, astre doux et beau
Glisse sur un de tes rayons,
Pénètre en la forêt et ma pensée,
Eclaire mon bonheur."

Comme chaque soir, lui tremblait
Dans les bois et sur les collines,
Dont sa marée de lumière,
Peuplait la solitude.

Mais il se garda de tomber,
Comme jadis, dans la mer.
"Que t'importe, figure d'argile,
Si c'est moi ou un autre?

Dans votre monde étroit et misérable,
Le bonheur vous sourit et passe,
Et moi, rivé à l'Univers que je gouverne,
J'accepte, indifférent, mon immortalité."

L O U I S C O M B I *ancien professeur de la mission française universitaire en Roumanie.*

Avignon, le 21 Juin 1959.

EPISTOLA III-a

UN Sultán, de los que imperan sobre más de una raza,
que con sus pastos de ovejas se muda también de [patria,
dormía en tierra, teniendo como cabezal la diestra;
mas, cerrado afuera, el ojo hacia dentro se despierta.
Ve que del cielo la luna, desprendiéndose, resbala
y adondo él yace se acerca, en doncella transformada.
Como al paso de la blanda primavera brotan flores;
llena sus ojos la sombra de misteriosos dolores;
estremécense los bosques que penetra su hermosura;
temblando arrugan las aguas su transparente tersura.
Cae, lo mismo que escarcha, fino polvo de diamante;
flota, aire a través, por toda la natura centelleante.
y, por magia de la bella, armonía de suspiros
se oye, y en el cielo arco iris de la noche se ha erguido.
Junto al dormido sentándose, suave mano ella le tiende;
su pelo negro en sedosas oleadas se desprende:
"—Deja que a tu vida ligue la mía. Ven a mis brazos,
y que mi dulce dolor cálmese, al tuyo mezclado.
Escrito por siglos y astros en el libro de la vida
está que yo sea tu reina y tú el señor de mis días."

Y en tanto el Sultán mirábala, se eclipsa... desaparece;
pero él de su corazón siente que un árbol emerge,
que en seguida crece como en siglos, crece sin tasa,
con sus ramas sobre el mundo y sobre la mar se alarga;
su desmesurada sombra sobre los horizontes invade,
y bajo él el universo cual otra sombra se expande,
y en cuatro partes del mundo ve hileras de montes gran- [des:
los Alpes, el Tauro, el Cáucaso, los Balcanes seculares;
ve Tigris, y Eufrates, Nilo, Danubio de onda canosa...
La sombra del soberbio árbol es, sobre todo, señora.
Así el Asia, la Europa, el Africa con sus eriales
y embarcaciones oscuras en los ríos balanceándose,
oleadas verdes de mieses mecidas sobre los campos,
mares del confín, acrópolis junto a los puertos velando,
todo se extiende a sus plantas... Cual sobre enorme tapiz,
ve nación junto a nación y país junto a país,
que, entre blanquecinas nieblas, se entrevén y se trans- [forman
en un dilatado imperio, del árbol bajo la sombra.

Aguilas que al cielo lánzanse, no llegan hasta sus ramas;
pero un viento de victoria largamente se desata
que en el follaje sonante, una vez y otra percute.
Clamores de ¡Alá, Alá! se escuchan entre las nubes.
Crecía el estruendo como el de la alta mar airada;
uno tras otro, alejábanse aúllos de la batalla;
mas las hojas puntiagudas se doblegan bajo el viento
y frente a la nueva Roma se inclinan todas al suelo.

Se agita el Sultán... despierta, y en el firmamento ve
a la luna que navega sobre el llano de Eskicher,
y triste mira a la casa del jeque Edebalí.
Tras la ventana con reja una niña él vió, una hurí
sonriéndole, gallarda como rama de avellano.
Es la hermosa Malcatún, del cheik la hija, el encanto.
Entonces comprende el sueño por el Profeta infundido
que un momento le ha elevado de Mahoma al paraíso:
que de su amor terrenal ha de nacer un imperio
cuyos años, cuyos límites sólo los conoce el cielo.

Su sueño realidad toma y aquilinamente avanza.
Año tras año el imperio cada vez más se dilata,
y a la vez, año por año, más sube el verde estandarte.
Estirpes siguen su vuelo, y sultanes y sultanes
que desde un país a otro ruta de gloria le abren...
hasta que al Danubio llega Bayaceto el indomable.

A un signo, ligando márgenes, barca a barca se encadena
y al son de las bandas, todo un ejército atraviesa.
Genízaros, adoptivos hijos de Alá, caballeros,
ensombrecen de Rovine las llanuras, los senderos.
Esparciéndose en enjambres, las vastas tiendas alargan...
Sólo en lejano horizonte la selva de robles canta.

Un emisario de paz viene, en la clava un pañuelo.
Bayaceto, a él mirando, le pregunta con desprecio:
"—¿Qué quieres?"
"—¿Nosotros? ¡Paz! Y si no os causa rencor,
nuestro príncipe vendrá a ver al emperador."
Abierta a un signo la vía, a la tienda va acercándose
un anciano, tan sencillo en el porte y en el habla...
"—¿Eres Mircea?"
"—Sí, Majestad."
"—Vienes a doblar rodilla,
para que yo tu corona no cambie en ramo de espinas."
"—Sea cual fuere, sultán, el pensar con que has venido.
pues aún estamos en paz, yo te digo: Bienvenido.
De la sumisión, empero, señor, dígnate excusarnos;
pues hoy, bien quieras en guerra con tus mesnadas pro- [barnos,
o ya prefieras desde ahora volver atrás tu camino
—tu grandeza en ello dándonos de benignidad un signo—,
sea lo uno, sea lo otro; lo que el hado nos reserva
alegres conllevaremos: bien la paz o bien la guerra."
"—¿Cómo Cuando el mundo a mí se abre, piensas que [soporto
que a todo el Aliotmán embarace un solo tronco?
¡Oh, anciano, lo que a mi avance se ha opuesto, ni soñar [puedes!
Toda la flor más preciada de los reinos de Occidente.
Todo lo que la cruz vela, reyes, césares, se adunan
a afrontar el huracán que alzara la Media Luna.
Cota de hierro han vestido los caballeros de Malta;
con sus tres coronas puestas una sobre otra, el Papa
sus rayos ha reunido contra un rayo solo, el cual
con su tempestuosa cólera ha invadido tierra y mar.
No ha tenido que hacer más que un gesto con ojo o mano,
y Occidente sus naciones impelió hacia este lado.
Para el triunfo de la cruz fluyen a ríos, a ríos,
o de los bosques hurgados o de estepas expelidos:
de su honda paz removiendo los orígenes del mundo,
sombreando el confín todo con sus millares de escudos,
muévanse, pavorosos, bosques de sables y lanzas;
bajo el peso de sus naves, aterrado, el mar temblaba...
¿En Nicópolis, a cuántos campamentos viste alzarse
para erguir ante mi marcha como un muro infranqueable?
Cuando vi su multitud cual césped, cual hojarasca,
con odio irreconciliable mascullé entre mi barba
y juré pasar sobre elos orgulloso, sin cuidado,
para en el altar de Roma dar el pienso a mi caballo.
¿Y de mi cruel tempestad con un cayado te amparas?
¿Y, llevado de victorias, piensas que un viejo me para?"
"—¡Un viejo, sí, emperador! Porque el viejo que te ha [hablado
no es hombre del vulgo, que es señor del País Rumano.
Yo no deseara nunca que a conocernos llegases,
ni que anegara tu hueste el Danubio espumeante.
Muchos, años a través, fueron llegándonos, huéspedes,
desde Darío el de Histaspes, primero que se recuerda.
Muchos alzaron, tras años, sobre el Danubio algún puente,
cruzándolo, con espanto del mundo y turbas ingentes.
Emperadores que el orbe no podía contenerlos
han venido a nuestra tierra a pedirnos agua y suelo,
y—no quisiera alabarme ni espantarte—: cual vinieron,
quedáronse, derribados, junto al agua, junto al suelo.
¿Te jactas de que a tu paso de huracán has arrollado
huestes, vestidas de hierro, de monarcas y de bravos?
¿Te engríes de que el Oeste todo te embista y enfrente?
¿Qué le impulsa hacia la guerra; qué quiere aquel Occi- [dente?
Lauros quería arrancar de tu cabeza de hierro;
la victoria de la fe mira cada caballero.
¿Yo? Defiendo mi pobreza, mi indigencia y mi patria...
Y por eso, cuanto muévese en el país, río, rama,
es mi amigo únicamente, pero de ti es enemigo.
Sentirás que te hostiliza todo, aun antes de advertirlo;
¡y aunque huestes no haya, amor de patria es un para- [peto
que no sabe amedrentarse de tu fama, Bayaceto!"

Y apenas parte el anciano... ¡Qué estruendo, qué agita- [ción!
Hierve el bosque al son de armas, de trompetas de clangor,
mientras a su entrada verde miles de testas hirsutas,
miles de cascos lucientes rasgan la tiniebla oscura.
Jinetes hinchen el campo y a una señal se esparcen,
clavan espuelas de leño en sus caballos salvajes,
sobre los huyentes cascos corren, la faz en el suelo,
lanzas al sol centellean, arcos se tienden al viento,
y como nubes de acero o granizo crepitando,
vienen flechas por doquier, el horizonte velando,
mugiendo cual tempestad y con chasquido de lluvia...
Del caracoleo y gritos de batalla el campo aúlla.
El Sultán vocea como león colérico. ¡En balde!
Sombras de muerte se extienden, grandes, cada vez más [grandes.

En vano el pabellón verde hacia el ejército alza,
que la perdición lo cerca por la frente y por la espalda
y las filas de guerreros, rarificadas, fluctúan:
caen los árabes como aves dispersas por la llanura,
de hinojos póstranse infantes, allí potros se encabritan,
caen las flechas como olas que se vuelcan y que silban,
que de frente y flanco hiriéndoles como el cierzo, como [el hielo,
les hacen creer que encima se les hunde todo el cielo...
Mircea mismo en la lid guía la tempestad aterardora
que se acerca, acerca, acerca, y todo a sus pies lo arrolla;
vienen trotando jinetes como un muro alto de flechas
y entre las tropas paganas pasan abriendo amplias bre- [chas;
las hileras de enemigos se esparcen desbaratadas
y acosando triunfadoras, llegan las banderas patrias,
cual diluvio que se abate, como océano furioso...
En una hora los infieles son aventados cual polvo.
Aquel huracán de hierro al Danubio les arrastra
y en pos se despliega, ufanamente, la hueste rumana.

Mientras acampa el ejército, he aquí que el sol se pone,
queriendo ceñir las altas crestas de los patrios montes
con un nimbo de victoria; petrificado relámpago

(*Urmează pagina 7.*)

EPISTOLA III-a

hace resaltar los negros vértices sobre el ocaso,
hasta que nacen estrellas infinitas, una a una,
y de la niebla, entre bosques, trémula asoma la luna,
reina del mar y la noche, sueño y quietud derramando.
En su tienda un mozo, hijo del vencedor Soberano,
sonriendo a un recuerdo, sobre sus rodillas una carta
escribe para la amada que ultra el Arges, le aguarda:

"Desde el valle de Rovine,
Dama, mi hablar se dirige
a ti, no en voz sino en carta,
pues te encuentras tan lejana.
Yo pidiera, a fe, rogárate
que alguna cosa me enviases,
lo más hermoso en tu valle:
con sus rasos, la selva;
los ojos con las cejas;
que también enviarte espero
de aquí lo que es más soberbio:
la hueste con sus flámulas,
el bosque con sus ramas,
casco y plumas señeras,
los ojos con las cejas...
Sabe que en salud me encuentro,
que, a Cristo gracias rindiendo,
hermosamente te beso."

... ...
... ...

De esos tiempos los cronistas y rapsodas fueron dignos.
Saltimbanquis y bufones infestaron nuestro siglo.
¿En los escritos más viejos, héroes acaso se hallan
que lira de ensueño loe o con sus notas la flauta,
e igualen a los patriotas que conocemos nosotros?
¡Bien puedes delante de ellos ocultarte tú, Apolo!
¡Oh, héroes que un pasado de grandeza vela en sombras!
Os pusisteis tan de moda, que ya os sacan de las crónicas,
y con vosotros vistiendo su nada, os citan ignaros,
mezclando el siglo de oro, de su prosa al ruín barro.
Quedad en tinieblas santa, Musatinos, Besarabos,
dadores de leyes y usos, que un país habéis fundado,
que con la reja y la espada ampliásteis vuestros dominios
desde la montaña al mar y hasta el Danubio azulino.

¿No es grande nuestro presente? ¿No se me dió cual pidiera?
¿No se hallará entre los nuestros una fastuosa presea?
¿O es que en Sibaris no estamos, junto a una mansión de adobos?...
¿No nacen glorias acaso en el café, en el arroyo?
¿Hombres no habemos que luchan con retóricas saetas
entre estruendosos aplausos de canalla arrabalera;
charlatanes que en política sus acrobacias empinan;
máscaras en boga en la comedia de la mentira?
¿O es que de virtud, de patria no platica el liberal,
hasta hacer creer que su vida es pura como el cristal?
Ni soñaras que ane ti se halla un poste de café,
de este frasco riéndose mientras te arrulla con él.
Mira allí la fealdad sin pensamiento, sin alma;
con mofletudos carrillos y con la vista enturbiada,
negro, jiboso y voraz, una fuente de arterías,
a sus compañeros dice venenosas naderías...
Tienen la virtud en los labios, pero es falsa su moneda.
¡Quintaesencia de miserias, de los pies a la cabeza!
Y encima de todo, para reconocer sus soldados,
el monstruo lanza un mirar de ojos saltones de sapo...
¡Entre éstos nuestra patria busca sus representantes!
Hombres dignos de morar en una casa de orates,
larga camisa vistiendo y en la testa chichonera,
legislan, forjan tributos, filosóficos disertan.
¡Oh patriotas! Virtuosos, donantes de instituciones,
en quienes el desenfreno hierve en palabras y acciones;
con devoción de zorras que en faldistorios se asientan
y aplauden con frenesí cantes, danzas y muecas.
Y luego, en el Parlamento, para admirarse, se juntan
griegos de nariz sutil, búlgaros de espesa nuca.
¡Tan ridículos farautes son de abolengo romano!
¡Los greco-búlgaros dicen ser los nietos de Trajano!
Esta hez envenenada, esta plebe, este desdoro,
¡que avasallarnos consigan a la patria y a nosotros!
Lo que en países vecinos es aborto y es locura,
lo que selló con su marca la corrupción de natura,
lo que es más voraz y pérfido, todo el Fanar, los ilotas,
todo hacia aquí se transvasa y configura patriotas,
de suerte que charlatanes, papudos y farfallones,
boquituertos balbucientes son de este país señores.
¿Vosotros sois descendientes de Roma? ¡Eunucos, taimados!

La Humanidad se avergüenza de decir que sois humanos.
Y esta epidemia del mundo y semejantes engendros
osan tomar en sus labios, con audaz atrevimiento,
la gloria de nuestro pueblo para de baldón colmarla...
¡Se atreven a pronunciar hasta el nombre tuyo, patria!

En París, en lupanares de cinismo y de pereza,
con sus mujeres perdidas y en sus orgías obscenas,
os jugásteis a los naipes el haber, la edad dorada...
De vosotros, Occidente, ¿qué sacó, cuando no hay nada?

De allí nos habéis venido, por testa un pomo de ungüentos,
llevando al ojo el monóculo —arma, caña de paseo—,
prematuramente mustios, mas con cerebro infantil,
por ciencia habiendo en la mente algún vals de Bal-Mabil,
y por todo haber, alguna babucha de cortesana...
Te admiro, ¡oh descendencia de alta prosapia romana!

Y hoy contempláis con asombro nuestro escéptico semblante.
¿Os admiráis de que hogaño vuestras mentiras no pasen?
Cuando vemos que hoy aquellos que lanzan grandes vocablos
sólo el dinero persiguen, la ganancia sin trabajo,
hoy, que el frasco lustrado no nos puede seducir,
hoy es de otros la culpa, mis señores, ¿no es así?
Harto os quitasteis la máscara desgarrando a este pueblo,
harto a la estirpe cubristeis de vergüenza y vilipendio,
harto habéis escarnecido usos, lengua, antepasados,
para que no se conozca de una vez qué sois: ¡villanos!
Sí, ganancia sin trabajo: he aquí el único impulso.
¿La virtud? Una simpleza. ¿El genio? Un infortunio.
Dejad que los ascendientes duerman en polvo de crónicas;
desde su ayer de grandeza sólo os mirarán irónicos.
¡Cómo no vienese tú, Príncipe Empalador, a apresarlos
para hacer de ellos dos grupos: los dementes, los malvados
y a la fuerza, reuniéndoles en dos grandes calabozos,
prendes fuego a la prisión y a la morada de locos!

José MATAS PERPIÑAS

CHIPUL ROMANIEI DE MÂINE

De şase ani revista noastră reuşeşte să-şi continue apariţia în ciuda greutăţilor de tot felul. Mult mai mari şi mai multe greutăţi decât îşi închipuie cititorii. Nu numai lipsuri materiale, ci şi numeroase şi nedrepte lovituri morale. Nici unele, nici altele, nu ne-au oprit însă din drum. Dimpotrivă ne-am străduit ca fiecare număr nou să răspundă tot mai mult nu numai nevoilor şi dorinţelor de azi ale lumii refugiului, dar şi cerinţelor întregului neam.

Concepută ca o revistă pur literară, ea a fost închinată în primul rând trecutului. Evocările locurilor şi oamenilor copilăriei şi tinereţii noastre s'au împletit cu puternice portrete ale personalităţilor politice şi literare ale României de ieri. Numerile din "Carpaţii" închinate comemorărilor istorice, ca cel de faţă, au venit să întregească această neîncetată întoarcere nostalgică spre trecut.

Prezentul a fost mult mai slab reprezentat: Proza literară închinată lui a apărut rare ori. Numai versurile au fost mai toate rupte din durerile de azi ale pribegilor şi ale întregului neam. Poeţii au fost totdeauna mai sensibili la vibraţiile clipei trecătoare! Actualitatea propriu zisă e prezentă doar in notele fugare care încheie totdeauna revista noastră.

Dar viitorul? Ce-am făcut noi pentru pregătirea *viitorului* neamului?

Desigur prin evocarea trecutului ne-am străduit să păstrăm vie fiinţa naţională a celor în primejdie să şi-o piardă, împrăştiaţi singuratici pe toată faţa pământului. Dar păstrarea lor ca români nu e un scop în sine, ci doar un mijloc pentrucă ei să poată fi puşi în slujba neamului în ziua când România va fi în sfârşit liberă să-şi împlinească destinul.

Nu ştim şi nimeni pe lume nu ştie când şi cum va veni acea binecuvântată zi. Dar aceasta nu ne scuteşte de datoria de a ne pregăti fiecare pentru ea, după puterile noastre.

In orice ţară din lume ne aflăm, fiecare din noi a văzut ceva bun, ceva care i se pare potrivit şi pentru România, fie un lucru mărunt, fie o instituţie de temelie a ţării. Unii desigur au studiat, sau cel puţin au gândit mai temeinic, un aspect al vieţii naţionale. Fiecare contribuţie, importantă sau modestă, orice propunere, fericită sau evident nepotrivită, poate fi piatră folositoare la zidirea României de mâine. Dacă nu prin ea însăşi, cel puţin prin discuţia pe care o provoacă.

Desigur că-i greu să faci aici, în pribegie, imperfect sau slab informat asupra realităţilor din ţară, planuri exacte de viitor. In ziua când ne vom întoarce acasă, multe din ele se vor arăta greşite, dar chiar numai faptul de a fi studiat o problemă de viitor ne aduce pe toţi alături de cei de acasă şi ne apropie oarecum sufleteşte de ceasul eliberării.

"Carpaţii" socotesc azi că, alături de evocarea trecutului şi de oglindirea prezentului, au datoria să deschidă o fereastră largă spre România de mâine. Iată de ce azi înainte pagini întregi vor sta la dispoziţia colaboratorilor şi cititorilor noştri—deci la dispoziţia tuturor Românilor—, gata să înfăţişeze gândurile şi chiar visurile lor pentru ziua de mâine.

Desigur că părerile vor fi foarte împărţite, că soluţiile propuse vor stârni discuţii, dar tocmai aceasta urmărim şi noi cu această rubrică: să înfăţişăm cum îşi închipuie românii pribegi ţara lor de mâine.

Orice propunere constructivă, cinstită şi cuviincioasă va fi bine venită, chiar dacă nouă ni s'ar părea greşită. Evocarea chipului României de mâine trebuie să fie o operă colectivă a tuturor românilor din afara graniţelor ţării.

Care sunt problememe care pot fi studiate?

Toate! Biserică, şcoală, cultură, agricultură, industrie, organizaţie de Stat, totul! totul!

Nu e nici un domeniu care în România de mâine să poată rămânea neschimbat, aşa cum e azi în Republica Populară Romînă sau în Republica Socialistă Sovietică Moldovenească, tot aşa cum nu e nici un domeniu al vieţii naţionale în care roata lumii să se poată întoarece pe deplin înapoi la ce a fost ieri.

In vremea noastră s'a frânt în două Istoria Românilor. Nu numai prin blestemul ocupaţiei comuniste, ci şi prin toate cele care-au frământat sufletul neamului dela 1914 şi până astăzi.

Când neamul nostru va fi liber să-şi hotărască singur soarta, el va trăi un ceas rar în istoria popoarelor: o epocă în care toate aşezările naţionale se vor găsi libere de ipotecile trecutului apropiat comunist, ca şi de acele ale trecutului politicianist. Cum îşi vor aşeza atunci românii ţara, aşa vor trăi veacuri. Din vremea Descălecătorilor de Ţară, dela legendarii Dragoş Vodă şi Negru Vodă, neamul nostru n'a mai trăit o asemenea clipă.

Să-i ajute Dumnezeu să se arate vrednic de ea!

* * *

Ca o prefaţă la acestă înfăţişare a chipului visat al României de mâine, am crezut că e bine să prezentăm cititorilor ce apare azi valabil pentru viitor din gandirea celui mai clar văzător gânditor politic al României de ieri: Mihail Eminescu. Desigur că în scrierile lui de acum aproape o sută de ani nu putem căuta soluţii de detaliu sau răspunsuri la unele întrebări precise, tehnice uneori, aşa cum am dori să fie contribuţiile cititorilor noştri la această rubrică. Dar în liniile mari ale gândirei lui Eminescu se poate întrezări ceeace ne poate uni pe toţi în căutarea înfăţişerii unor cât mai fericite condiţii de desvoltare a geniului naţional român, mâine.

Carpaţii

Fragmente din gândirea politica a lui Mihail Eminescu ce pot servi la zidirea României de mâine

DE pe buzele lui nu s'a desprins glasul unui individ, ci vocea trecutului nostru românesc, in pieptul lui nu s'au sbătut bucuriile şi durerile unui singur om, ci acolo a bătut inima a zece milioane de Români cu toate dorurile ce se cuprind dela Nistru până la Tisa", spunea Sextil Puşcariu într'o conferinţă din 1909, când România cea mare apărea ca un vis îndepărtat.

"Eminescu este şi rămâne cea mai strălucită incarnaţie a geniului românesc. Vremea de azi cu toate izbânzile ei îi aparţine. A biruit crezul lui. Tot viforul de dărâmare şi tot avântul de reclădire ţâşneşte din fulgerile lui", afirma Goga în "Precursorii", *după* împlinirea visului.

Azi, în ceasul crâncenei dureri, am îndrăzni să adăugăm că nici un gânditor politic român n'a reuşit vreodată să exprime mai bine permanenţele româneşti. Avem încă multe de învăţat dela el, putem să-i cerem cu folos sfatul când ne gândim la înfăţişarea României viitoare.

INAINTE de orice, putem căpăta noi puteri din nestrămutata lui încredere în destinul neamului românesc.

Cu toată asprimea criticelor lui, cu toată îngrijorarea pentru viitor pe care i-o trezeau greşelile oamenilor mici ai vremii lui, Eminescu rămâne optimist. Cuvintele lui, scrise cu gândul la prigoanele maghiare, se potrivesc de minune primejdiilor ruseşti de azi:

"Văd şi eu, mai în ficare zi, luându-se măsuri care ţântesc la omorârea naţionalităţii române; cu toate acestea fiindcă eu cred, cum am crezut totdeauna în imortalitatea elementului naţional român, nu mă tem că vor fi în stare să zugrume naţionalitatea românească."

"Ei sunt ca piatra care apasă—nu ca soarele care absoarbe", scria cu alt prilej. "Apăsaţi voi!—apa nu cedează apăsării, cu cât mai mult o naţiune. Din contra, ea creşte ca umflată de puteri nevăzute, se va umfla şi svâcnind va răsturna piatra din frunte... Apăsaţi voi!—până ce

(*Urmează pagina 8.*)

ura noastră pentru voi nu va mai fi un simțământ ci o rațiune—nu psicologie ci logică. Și e teribilă ura cea su[illegible] a logicei. Ea e justificată, căci e justiția."

Această năvală de "puteri nevăzute" nu exclude o cântărire potolită a celor ce pot să fie. Parcă tocmai ca o prefață la cercetările pe care vrem să le înfățișem în "Carpații", Eminescu scria în 1880 cu privire la un program redactat de Manolache Costache Epureanu:

"Ceea ce se cere de la o profesie de credințe politice este desigur înainte de toate, ca ea să corespunză cu simțămintele și aspirațiile legitime ale țării și să fie adaptată instituțiunilor ei. S'ar putea într'adevăr imagina un sistem de idei politice, folositoare chiar, care să nu fie conforme cu sentimentele și aspirațiile țării, dar în lumea strictei necesități un asemenea sistem n'ar fi cu mult mai mult decât productul unei imaginații fecunde."

Eminescu avertizează însă pe oamenii vremii lui—și prin ei și pe noi cei de azi—să se ferească de pura imitație a ce-au văzut în alte părți sau ce-au citit în "cărți nemțești sau franțuzești". Azi ar mai fi de adăugat cărți scrise într'o mulțime de alte limbi, dar mai ales acele scrise în englezește și rusește!

"De câte ori un creștin s'apucă la noi să scrie un rând, ca să lumineze neamul—presa este lumina, după cum zic domnia lor—de atâtea ori pune mâna'n raft și scoate la iveală o carte nemțească sau una franțuzească și răsfoiește până ce găsește ce-i trebuie. Precum ni s'aduc de-a gata din străinătate și n'avem alt chin decât să băgăm mânicele paltonului venit dela Viena și piciorul în cizma pariziană, fără a ne preocupa mai departe din câte elemente economice se compun lucrurile, tot astfel facem și cu cunoștințele; le luăm frumos din cărți străine, le așternem pe hârtie în limbă păsărească și facem ca negustorul care nu-și dă nici el seama de unde-i vine marfa, numai să se treacă", spunea în articolul "Din abecedarul economic" din 1877.

"Introducând legile cele mai perfecte și mai frumoase într'o țară cu care nu se potrivesc, duci societatea de râpă, oricât de curat ți-ar fi cugetul și de bună inima". ("Bătrânii și tinerii", 1877)

Națiunea

TOATĂ gândirea politică a lui Eminescu se basează pe concepția sa despre neam.

Aceasta e astfel rezumată de Murărașu în "Naționalismul lui Eminescu" (ed. "Carpații", pag. 341).

"Omul nu aparține întregii omeniri ci numai unei părți. Această parte, care-i națiunea, are de îndeplinit o misiune pe lume. Singurul lucru pe care-l poate face individul e de a se pune în serviciul națiunei sale, pentru a o ajuta să-și îndeplinească misiunea ce-i este hărăzită" (Murărașu, p. 284, rezumând "Echilibrul în Stat").

"Pentru umanitate ca ființă colectivă nu se poate lucra decât punându-te în serviciul celor ce-s alături de tine, celor împreună cu care ești destinat să trăești. Cine vrea să lucreze cu folos pentru umanitate, trebue să lucreze pentru națiunea în sânul căreia s'a născut. Cosmopolitismul e o imposibilitate, realitatea de care suntem legați prin lanțuri ce nu se pot desface e națiunea" (Murărașu, p. 285, rezumând "Despre Naționalism și Cosmopolitism").

Națiunea fiind eternă, instituțiile care o guvernează nu pot trece înaintea ei:

"Noi credem însă, că un sistem (de guvernământ) care, oricât s'ar îmbogăți patrioții are de rezultat moartea reală a unei nații, e tot ce poate fi mai rău și mai ucigaș ca sistem" (Clasele Superioare", 1881).

Cât de primejduită poate fi națiunea de o dominație străină, nu numai în manifestările sale exterioare ci și în însăși ființa ei intimă, este minunat exprimat de Eminescu într'o scrisoare din 1871 adresată lui Iacob Negruzzi. E drept că vorbește de primejdia maghiară, dar e deajuns să înlocuești peste tot "Maghiar" cu "rus" pentruca să capeți un avertisment de o tragică actualitate:

"Nu vă puteți închipui ce mare e pericolul Românilor din Transilvania sub influența *spiritului maghiar*. Chiar în protestările lor, în ura lor contra Ungurilor, e ceva unguresc; modul de *a le manifesta*. Ei au învățat până și naționalitatea la Unguri, și nu sunt naționaliști ca Românii, ci cu acel exclusivism radical, care-i caracterizează pe Unguri înșiși..."

Primejdia împrumutării unor elemente de gândire sovieto-ruse azi e poate și mai mare decât acea semnalată de Eminescu în 1871.

Dar naționalitatea nu-i o creație rațională, ci o realitate dată: "Naționalitatea trebue simțită cu inima și nu vorbită *numai* cu gura. Ceea ce se simte și se respectă adânc, se pronunță arareori! Hebreii cei vechi n'aveau voie să pronunțe numele Dumnezeului lor! Iubesc poporul românesc fără a iubi pe semidocții și superficialitățile sale" (Din "Adevăratul Naționalism").

Ea trebue iubită, nu cântărită și judecată: "Noi o iubim așa cum este, cum a făcut-o Dumnezeu, cum a ajuns prin suferințele seculare până în zilele noastre" (Timpul, 1879).

Xenofobia lui Eminescu

ERA Eminescu un xenofob? Nimic nu ne îndreptățește să o credem. Dimpotrivă știa să aprecieze calitățile altor neamuri, și între prietenii lui cei mai apropiați se poate număra cel puțin un evreu: Ronetti Roman. Dar aceasta nu-l împiedică să vadă primejdia pe care o reprezintă pentru neamul românesc influenta străinilor și în primul rând acea a evreilor.

"O seminție, care câștigă toate drepturile fără sacrificii și muncă, e cea evreiască. La orice popor drepturile politice și private au fost rezultatul unei munci seculare și a unor sacrificii însemnate"... "Ce serviciu a adus omenirii îndărătnicul și egoistul neam evreiesc? Ocupându-se pretutindenea cu traficarea muncii străine, alegându-și de patrie *numai* țările acele, unde prin deosebite împrejurări s'a încuibat corupție, ei urmează în migrația lor pe pământ tocmai calea opusă omenirii întregi"... "Dar care în ce constă corupția socială, acest element, care-l atrage pe evreu c'o putere elementară? Ea constă în disprețul muncii, care cu toate acestea e singura creatoare a tuturor drepturilor. Când munca unei clase într'un popor nu mai echivalează drepturile, de care ea se bucură, atunci acea clasă e coruptă atunci ea

FRAGMENTE

trăește din traficul unei munci straine, atunci ea seamănă cu Evreul, care nicăiri nu face altceva decât precupețește lucrul străin" (Evreii și Conferința, 1877).

"Ne pare rău de acei puțini Evrei, cari, prin valoarea lor personală, merită a forma o excepție, dar restul...? Prin ce muncă sau sacrificii și-au câștigat dreptul de a aspira la egalitate cu cetățenii statului român? Ei au luptat cu Turcii, Tătarii, Polonii și Ungurii? Lor le-au pus Turcii, când au înfrânt tratatele vechi, capul în poale? Prin munca lor s'a ridicat vaza acestei țări, s'a desgropat din învăluirile trecutului această limbă? Prin unul din ei și-a câștigat neamul românesc un loc la soare? De când rachiul este un element de civilizație?" (Evreii și Conferința, 1877).

Eminescu are deasemeni ieșiri violente împotriva Ungurilor și a Rușilor, dar numai în măsura în care politica lor primejduește viața neamului românesc.

Stat

PENTRU Eminescu nu numai națiunea ci chiar și Statul sunt fapte ale naturii. Instituțiile pe care și le dă un popor trebue să rezulte în chip natural din condițiile sale de viață și din elementele naționale care-l caracterizează. Tocmai de aceea ele pot fi cu ușurință falsificate prin împrumutarea unor forme străine de firea națională.

"... ce fin, ce gingaș organism e statul, ca tot ce produce înțeleapta natură! Cum în consecuțiunea de generații și într'o desvoltare sănătoasă, ajung sus tocmai ele-



M. Eminescu la 35 de ani.

mentele de care societatea are mai multă necesitate! In epoce eroice, când lupta pentru existență e grea, curajul puterea de sacrificii, caracterul nestrămutat, care nu cunoaște frica de moarte, ajung la cârmă și mânțin cu tărie existența statului; când din contra—viața fizică a statului e întrucâtva asigurată și când munca și tendența de economie ajunge a fi firul roșu al vieții naționale, ajunge sus știința disciplinată și cunoscătoare, căci științele nu sunt decât ochii muncii" (Timpul, 12, I, 1879).

"In zădar ar încerca cineva să dovedească, că statul e un rezultat al convențiunii și al punerii la cale prin teorii; —el este și rămâne un product al naturii, un organ al societății și precum omul nu-i liber de a-și schimba inima sau creerul sau plămânii după plac, asemenea și societatea într'o stare anumită de lucruri economică și de cultură, nu poate să schimbe după plac forma și funcțiunile statului, nu poate să se joace nepedepsită de-a parlamentul și de-a guvernul" (Timpul, 30, I, 1879.) Ce exemplificare mai strălucită a afirmatei lui Eminescu am putea aduce azi decât întreaga structură a Republicei Populare Romane, străină până la culme și de firea și de nevoile românești!

"... arta politică e ca arta medicului: are să subvină acțiunii și reacțiunii binefăcătoare a naturii". Ea are rostul să ajute tendințele naturale ale neamului, "nu să impună legi *a priori* unui organism care nu poate trăi decât în conformitate cu legile lui înnăscute" (Timpul, 18, II, 1882).

"... precum un om poate fi bolnav, având ideile cele mai sublime în cap, tot așa nici sănătatea sau trăinicia unui stat nu atârnă de legile scrise pe care le are. Un stat poate fi sănătos și trainic cu instituțiuni barbare, un altul poate fi putred cu toate insituțiunine lui frumoase..." (Timpul, 22, XII, 1878).

"Nu dreptul public, ci păstrarea naționalității noastre e lucrul de căpetenie pentru noi..." ("Influența Austriacă").

De aceea nu importă mult felul cum este exprimată voința națională, ci autenticitatea ei prin raport cu permanențele neamului.

"Istoria vorbește în genere clar. O țară unde toți poruncesc și nimeni n'ascultă, o țară unde antiteza între partide se preface în adevărată dușmănie, unde Domnul nu are puterea să-i împace, precum n'au avut-o în Polonia și nici la noi, o asemenea țară e menită să fie prada vecinilor ei" (Grigore Ghica Voevod, 1, X, 1878).

"Dați-mi statul cel mai absolutist, în care oamenii să fie sănătoși și avuți—îl prefer statului celui mai liber, în care oamenii vor fi miseri și bolnavi. Mai mult încă—în Statul absolutist, compus din oameni bogați și sănătoși, aceștia vor fi mai liberi, mai egali, decât în statul cu legile cele mai liberale, dar cu oameni miseri" (Frază și adevăr, 1877).

Afirmând asemenea idei, Eminescu nu se temea de epitetul de "reacționar" pe care aveau să i-l arunce adversarii săi politici liberali: "... poate că se vor convinge (liberalii) că un popor tânăr nici nu e în stare a fi altceva decât reacționar și că demagogia și republica universală nu sunt decât semne de marasm senil la o rasă învechită în zile rele, ale cărei puteri morale s'au dus" (Timpul, 12, II, 1882).

"Străbătuți în crucis și în curmeziș de curente politice și economice străine, în loc de-a strânge cu mână răzășească petecul acesta de pământ, am făcut din el patria tuturor popoarelor, un otel pentru oricine și pentru orice; în loc de a ține morțiș la dreptul vechiu, la tradiții și lege am crezut a putea uimi lumea prin aparențele unei civilizații ce nu există, și paralel cu importul de marfă străină ne-am îmbolnăvit sufletul cu importul unor instituții și idei, potrivite poate cu stările de lucruri din apus, dar nepotrivite c'un popor sărac și unilateral în ocupațiile lui."

Aceste cuvinte ale lui Eminescu sunt de două ori actuale: ele nu se aplică numai instituțiilor străine comuniste, ci și imensei primejdii ca mâine, după eliberare, să ne grăbim a introduce, prin reacțiune față de comunism și din spirit de imitație față de Apus, forme ale vieții de stat cu totul străine de realitățile și de nevoile românești.

Politicienii

VINOVAȚI de toată falsificarea instituțiilor naționale, sunt pentru Eminescu politicienii, "pătura suprapusă" străină de aspirațiile naționale.

"Grecii și Bulgarii așezați în târgurile noastre, și-au trimis fecioriî la Paris și aceștia s'au întors tineri *români*. Neavând nicidecum priceperea țării, vorbind în locul limbei naționale un jargon franceso-bulgăresc, necunoscând istoria și legile țării, neștiind întrucât aceste două pot fi puse drept temelie desvoltării noastre, acești tineri sunt lipsiți cu totul de *simțul istoric*". (Tinerimea Franțuzită, 18).

"Ce să mai zicem de advocați?

Intorși din străinătate, ei nu *și-au dat silința să învețe legile și datinele pământului, să codifice obiceiurile nației românești, ci au introdus pur și simplu codicele* pe care le învățaseră la Paris, ca și când poporul românesc a fost în trecut un popor de vite, fără legi, fără obiceiuri, fără nimic și [illegible] de-a gata din cea mai renumită fabrică. In genere, advocații sunt inteligențele cele mai stricate din lume..."

Vorbind tot de politicienii "fabricați" în străinătate Eminescu se întreabă ce sunt acești oameni, ce funcție utilă împlinesc ei în viața țării:

"Țerani? Nu sunt. Proprietari nu, învățați nici cât negrul subt unghie, fabricanți—numai de palavre, meseriași nu, breaslă cinstită n'au, ce sânt dar? Usurpatori, demagogi, capete deșerte, leneși, cari trăiesc din sudoarea poporului fără a o compensa prin nimic, ciocoi boieroși și fuduli, mult mai înfumurați decât coborâtorii din neamurile cele mai vechi ale țării.

"De acolo pizma cumplită, pe care o nutresc aceste nulități pentru orice scânteie de merit adevărat, și goana înverșunată asupra elementelor intelectuale sănătoase ale țării, pentru că, în momentul în care s'ar desmetici din beția lor de cuvinte, s'ar mântui cu domnia demagogilor" ("Actualitatea", 18).

"In mod mai precis se poate arăta ce lipsește acestor indivizi, pe care geograficește și pentrucă ei o spun, îi numim Români. Li lipsește simțul "istoric": ei se țin de nație românească prin împrejurarea că s'au născut pe o bucată de pământ, nu prin limbă, obiceiuri sau manieră de a vedea" (Bătrânii și Tinerii", 1877).

"Geniul românesc e o carte cu șapte peceți pentru generația dominantă" ("Pătura suprapusă", 1881).

"De aceea alungați turma acestor netrebnici, cari nu muncesc nimic și n'au nimic și vor să trăiască ca oamenii cei mai bogați, nu știu nimic și vreau să vă învețe copiii și n'au destulă minte pentru a se economisi pe sine și voesc să vă economisească pe voi toți" ("Timpul", 11, XII, 1877).

Dacă am reprodus aceste critici ale lui Eminescu de acum 80 de ani, este pentrucă în România de mâine riscăm să vedem repetându-se fenomenul înstrăinaților gata să fericească țara cu instituții de împrumut, fie că nu vor fi reușit, unii, să scape de influența sovieto-rusească, fie că vor fi foarte mândri, alții, de înțelepciunea americană, englezească sau franțuzească pe care o vor fi adunat-o.

Intr'un articol din 1882, Eminescu, după ce afirmă încă odată că puterea unei națiuni o constitue numai oamenii cari muncesc, conchide: "Dacă... secretul pentru existența unei rasse este păstrarea calităților ei musculare, *secretul vieții lungi a unui stat este păstrarea ierarhiei meritului*" (Timpul, 17, VIII, 1882).

Va reuși România de mâine s'o instaureze?

Economia națională

EMINESCU a fost socotit de mulți din economiștii noștri ca cel mai realist gânditor economic român din secolul al XIX! S'au scris cărți întregi asupra ideilor lui economice. Nu putem reda aici decât doar câteva din părerile lui în acest domeniu.

Preocupările lui economice erau totdeauna împletite cu

(Urmează pagina 9.)

FRAGMENTE

cele naționale, el ne văzând în economie decât un mijloc pentru optima desvoltare a națiunii. Cum era natural în vremea lui și cum va fi în bună parte și mâine, el vedea problemele economice legate de starea țăranului.

"Fiecare constituție, ca lege fundamentală a unui stat, are drept corelat o clasă mai cu seamă, pe care se întemeiază. Corelatul instituțiilor apusene este o clasă de mijloc, ..." "Unde sunt la noi aceste clase pozitive? Aristocrația istorică—și ea trebue să fie totdeauna istorică pentru a fi importantă— a dispărut aproape, clasa de mijloc positivă nu există, golurile sunt împlinite de străini, ..." "Ne mai rămâne o singură clasă positivă, pe al cărui spate trăim cu toții—țăranul român. Să vedem acuma, cum ne silim din răsputeri de a o nimici și pe aceasta, cum am nimicit pe celelalte, și împreună cu ea statul și națiunea" ("Influența Austriacă", 18).

"... libertatea adevărată și neatârnarea economică sunt două noțiuni identice. Și când vorbim de neatârnare economică înțelegem eliberarea continuă, prin cultură și prin împroprietărire, a clasei celei mai numeroase și exclusiv productive, a clasei țăranilor."

Eminescu se temea însă de urmările unei împroprietăriri demagogice, a cât mai mulți, fără condiții economice, așa cum s'a făcut apoi de fapt cea din 1921. Cum nu este exclus să asistăm și după eliberare la o împărțire antieconomică a colhozurilor și sovhozurilor din România, merită înfățișate ideile lui Eminescu în această privință, valabile și mâine. Eminescu susține cu tărie lotul indivizibil.

"E evident însă, că micele părți de pământ, dacă vor fi din nou împărțite între descendenții foștilor clăcași, aceștia vor fi reduși cu vremea la starea de proletari, având fiecare câțiva stânjeni de pământ, prea puțin pentru a trăi și prea mult pentru a muri; ... populața agricolă va da mereu înapoi prin stingere, în cât epoca n'ar fi departe, în care n'am avea decât orașe *straine*, într'un deșert românesc" (Timpul, art. de fond., 18).

Soluția oferită de Eminescu, este creiarea *maioratului*, adică indivizibilitatea proprietății agricole mijlocii, ea urmând să fie moșșenită de *unul singur* din fiii proprietarului. Fărâmițarea este astfel evitată și întreprinderea agricolă se păstrează economic utilă. E ceva analog cu instituția "Bauernhof" atât de bine studiată în Germania, nu numai din punctul de vedere al interesului național ci și din acel al moștenitorilor ce apar nedreptățiți.

Eminescu nu era însă unul din acei partizani ai unei Românii menite să rămână pe vecie "o țară eminamente agricolă". El își dă seama de importanța industrializării și face *cel dintâi* analiza exploatării țărilor agricole de către țările industriale în economia liberală:

"... liber e oricine de-a specula capitalul său; legile o permit. Dar sigur este că prin specula averea *tuturor* nu câștigă nimic. Ea câștigă prin producție, prin negot, nu prin joc de bursă.

Precum zece oameni muncesc împrejurul unei mese de *joc de cărți ziua și noaptea fără ca suta de galbeni ce-o au toți împreună să se'nmulțească sau să scază, ci trece numai din mâna celui naiv în mâna celui abil—o deplasare a aceleiași averi— așa e și aici" ("Concesiuni Economice", 18).*

"O nație care produce grâu, poate trăi foarte bine, nu zicem ba, dar niciodată nu va putea să-și ingăduie luxul națiilor industriale înaintate."

"Franțuzul iea o bucată de metal în preț de 50 de parale, și-ți face din ea un ceasornic, pe care ți-l vinde cu doi napoleoni; d-ta îi vinzi ocaua de lână cu un franc; și el ți-o trimite înapoi supt formă de postav și-ți iea pe aceiași oca 20 de franci; Franțuzul ea paie de orez, care nu-l țin nimica, și-ți împletește din ele o pălărie, pe care nevasta d-tale dă trei sau patru napoleoni" ("Paralele economice", 18).

"Pe când nația agricolă plătește atât transportul, cât și vama și câștigul comerciantului, la cumpărarea unui articol industrial, tot în aceiași vreme vamă, transport și câștigul comerciantului se scad din prețul cu care nația agricolă își vinde productele, va să zică ea păgubește dublu în toate transacțiile ei, la vânzarea produselor ei, la cumpăratura celor străine. Apoi e cumplit de mare diferența între valori. Incărcând 500 de vagoane cu grâu, capeți în schimb o jumătate de vagon de obiecte de lux" ("Frază și Adevăr", 18).

Nu vom uita mâine aceasta?

Cultura națională. Misiunea românismului

PENTRU Eminescu, deși "cultura e înainte de toate individuală, însă totalitatea indivizilor" fiecare la locul său, are datoria "de-a exprima și a pune în viață înălțimea și stadiul spiritului național, ... acesta-i scopul cel comun tuturor".

"Știința și servii ei, învățații, ei lucrează numai pentru națiunea lor, pentru susținerea și înălțarea spiritului național, ei lucrează pentru a aduce isvoarele sucului vieții lor în spiritul public comun și spre a-l aduce pe acesta la înflorire" ("Cultură și Știință").

"Civilizația omenească se începe oarecum din nou și din fundament cu orice generație nouă, care dacă nu e silită a repeta anevoioasele cercetări făcute de părinți, totuși trebue să și câștige prin propria memorie și judecată cunoștințele lor" (Timpul, 6, VIII, 1878). E o afirmațe cu atât mai adevărată pentru generațiile viitoare din România, care vor trebui să-și croiască un drum nou, fără ajutorul deplin al tradiției. Educația sovietică amenință însăși caracterul lor de Români.

"Educația străină implică spirit străin și un corp cuprins de spirit străin e asemenea unei pietre desprinse din zid. Ea aparține zidului prin destinațiunea ei, însă spiritul străin al atracțiunii pământului o face să cadă" ("Despre politica desnaționalizării").

Prețuind cultura națională mai presus decât orice altă manifestație colectivă, Eminescu precizează limpede misiunea românismului:

"Trebue să fim un stat de cultură la gurile Dunării; aceasta e singura misiune a statului român, și oricine ar voi să ne risipească puterile spre alt scop, pune în joc viitorul urmașilor și calcă în picioare roadele muncii străbunilor noștri" (Timpul, 2, XI, 1879).

Pentru Eminescu rostul românismului nu este de a cuceri și domina cu arma alte neamuri, ci de a crea pe muchea dintre Răsări și Apus o stare de ordine și o cultură proprie. Existența unei națiuni nu e un scop în sine, ci un mijloc pentru creația valorilor de cultură.

Confederația Dunăreană

STRAIN de spiritul imperialist al cuceririlor teritoriale, Eminescu poate privi cu seninătate problemele convietuirii în bazinul dunărean a unor națiuni atât de deosebite între ele. Intr'o vreme când numai ce se petrecea în apus interesa lumea cultă românească, el caută să atragă atenția asupra problemelor comune cu vecinii noștri.

"In orice caz ni se pare ciudat, cum noi Românii, cari trăim lângă Dunăre, sântem cu totul cufundați în ideile Occidentului, pe când din toate părțile împrejuru-ne pulsează o viață istorică, care în dispoziția ei generală se deosibește atât de mult de istoria Occidentului" ("Idealul Istoric al Rusiei", 18).

"Hotărârea noastră pentru Răsărit sau Apus va atârna desigur de viitorul ce ni-l vor asigura și aceasta nu ca stat numai, căci statul român... nu pare menit de providență de a fi militar și cuceritor, ci ca nație. Ni se pare evident că viitorul Orientului este o confederație de popoare, în care egalitatea naționalităților și limbelor, pe orice teritoriu se vor afla ele, va fi lucru principal, iar formațiile de state lucru secundar" ("România și Austro-Ungaria").

"In vremea din urmă ziarele unguresti au făcut multă vorbă despre o alianță maghiaro-română. Rămâne acum să stabilim, în ce condiții s'ar putea spera această alianță, bine înțelegându-se că nu este vorba aici de acele carteluri trecătoare dintre guvern și guvern, pe care le rupe ziua de mâne, ci de un modus vivendi și de o conlucrare perpetua, solidară, pe acest pământ al dusmăniei și răutății, în care popor pe popor caută să-l înghiță și om pe om să nimicească" ("România și Austro-Ungaria").

"Nu există stări de lucruri mai asemănătoare decât acele ale Ungariei și României, o dovadă că amândouă țările acestea sânt jertfele unei exploatări comune."

"Dacă cu Maghiarii ar fi de vorbit, atunci ar vedea ei înșiși că noi Românii fără ei sântem slabi și ei fără noi asemenea; ...

"Sau cred Maghiarii că unor populații proletarisate nu li-ar conveni umbra "protecționistă" a sfintei Rusii, care să-i mântuie și de ropia occidentală? Sau cred că regimentele de scribi, vânători de funcții și advocați șmecheri vor resista unor puteri de o cumplită realitate"?

"Nu-i putem sili pe Maghiari să vadă clar, precum vedem noi, nu-i putem sili să vadă câtă analogie este între starea noastră și starea lor și cum ei sunt jertfa apropiată, iar noi cea probabilă a negrei speculații dinspre Apus, a vecinicei nopți naționale dinspre Răsărit" ("Idealul Istoric al Rusiei").

TEMEIUL unui stat e munca, și nu legile."

"Bogația unui popor nu stă în bani, ci iarăși în muncă."

"Omul nu aparține întregii omeniri ci numai unei părți. Această parte, care-i națiunea, are de îndeplinit o misiune pe lume."

Misiunea neamului românesc este să creeze "un stat de cultură la Gurile Dunării".

"Viitorul Orientului este o confederație de popoare, în care egalitatea naționalităților și limbelor, pe orice teritoriu se vor afla ele, va fi lucru principal, iar formațiile de state lucru secundar."

"Nu cu fraze și cu măguliri, ... se iubește și se crește nația adevărată. Noi • iubim așa cum este, cum a făcut-o Dumnezeu, cum a ajuns prin suferințele seculare până în zilele noastre. ... O iubim fără a-i cere nimic în schimb, nici chiar încrederea ei, atât de lesne de indus în eroare, nici chiar iubirea, înnădită azi la lucruri străine și la oameni străini. Și chiar dacă amintirea noastră *ar peri în umbra vremurilor și s'ar șterge din amintirea tuturor, tot pe aceiași cale a conservării naționalității* și țării vom stărui, fără a face în această supremă privire nici o concesie primejdioasă ideilor veacului.

Cine în această privire nu e pentru noi, e contra noastră."

Așa gândea, așa simțea, așa scria Mihail Eminescu acum optzeci de ani.

EMPEROR AND PROLETARIAN

ON dreary wooden benches, in low-ceiled tavern squalid,
Where day but palely falters, through smokebemur ked glass,
Beside long cheerless tables, with sullen looks and pallid,
A group of outcast wanderers forlornly there hath tarried;
The poor and sceptic children of proletarian class.
Dost say man shines effulgent, quoth one with cynic sneer,
In this dark world of harship, of bitterness and pain?
No spark in him appeareth of candid light and clear;
His ray is doll and clouded, like this be-mudded sphere,
Whereon he ruleth sovereign, unchallenged in his reign.

What's justice? See the mighty, behind their fortune's shielding,
Erect their laws and edicts, to serve them as a foil,
Against ye ever plotting, with wealth stolen from your yielding,
Whom they to labour sentence, by boundless powers they're wielding,
And hold in subjugation your lives of ceaseless toil.

With sated languor gorge they the sweets their lives o'ercumber,
Bright hours upon them smiling, their day in dalliance flies;
In winter, 'mid green gardens, they quaff the wine's rich amber,
In heat of summer sweltering 'mid Alpine peaks they clamber,
And night to morn trasforming, they close day's sleepy eyes.

For Them what call virtue exists not; yet vicarious,
To ye, they falsely preach it; your doughty brawn and sweat
Their lumbering States are needing, for their expansion glorious;
Their fiery wars need fighting, that they may rise victorious;
That by your bloody slaughter your rulers may be great.

Their navies flaunting proudly, and armies high-belauded,
The crowns, by reigning monarchs, on haughty foreheads borne,
Those millions piled on millions, in lavish heaps, safe-hoarded
Rich vampires are amassing, depress the poor, defrauded,
And from o'er-burdened toiling of weary mobs are drawn.

Religion—' tis but phrasing, create for your deceiving,
That by its lure enthralling, your yoked necks ye'll bow;
For held the heart no vision of recompense relieving,
After your bitter labours and life of constant grieving,
Would ye the curse still carry, like oxen at the plough?
With shadows vahue and formless your sight they have extinguished;
By faith in last requital, mendaciously have led;
Ah, no, when life lies dying, all joy must be relinquished;
To whom this world naught gifted, save sorrow sore and anguished
Gains no redress post-mortal; for they who die are dead.

Vain lies and empty phrases alone the States sustaining;
Pretence that destined order they cunningly portray;
To make ye strong defenders, their wealth and power maintaining,
In armed rank conscribing, by discipline constraining;
To fight your very brothers, they drive ye to the fray.

Unto malignant millions why are ye subjugated;
Ye that a more subsistence scarce wring from ceaseless toil?
To early death and wastage why are ye dedicated,
Whilst they in easeful comfort have aye luxuriated;
Scarce time amid their feasting to cast the mortal coil?
Bethink thee; power and numbers are yours for liberation,
It needs but that ye will it, to part the soil by might.
Build no more walls and ramparts to serve wealth's preservation;
Or make for ye a prison, when, thrust by desperation,
Ye fancy to life's bounty ye also have the right.
By their own laws encompassed, they take their fill of treasure,
And drain earth's sweetest juices, till sweets, from surfeit, cloy
Calling in gay carousals and revel-sated leisure,
For your fair daughters virgin, as tools to serve their pleasure;
Their foul lascivious ancients our lovely youth destroy.
Know ye what bitter portion to ye is harshly fated?
Hard toil, wherefrom their riches they draw unto excess,
Black bread your tears have moistened, a life of serfdom hated,
Your maidens smirched and shameful, their happiness frustrated;
The heaven unto the mighty; to ye, the bitter mess!

Rich men require no statutes, for virtue grows concurrent
When every want is furnished; for ye the lawyer's screed;
For ye regulations, ad punishments deterrent,
When forth your hands are reaching, for life's good gifts aspirant;
Exists there no forgiveness, e'en for your direst need.
Crush down the social order, accursed and unfair,
That 'twixt the poor and wealthy our human kind divides.
Since after death remaineth no hope to make repair,
On this old earthly planet let each with other share;
Be like a band of brothers that equally abides.
The naked antique Venus shatter to swift destruction
Oh fling in ruthless fury, unto the fire's fierce jaws,
Pictures of snow-nude bodies that wake the vain conception,
Sadly the heart disturbing, of ultimate perfection,

(*Urmează pagina* 10.)

Emperor and proletarian

Working our maidens' downfall to lust's destroying claws'
Demolish all, unsparing, that pruriency engender;
Raze palaces and temples that crimes from light defend;
Statues of lord and tyrant to molten lava render;
Wash out the servile footprints of they who basely pander,
Fawning behind the mighty unto the wide world's end.
Yea, shiver unto atoms all pomp and ostentation,
And from its granite clothing our human life disrobe;
Cast offits gold and purple, its grief and nauseation;
Make life a dream unfathomed, a vision's emanation
That moveth to eternity from passion's probe.

Build pyramids gigantic from out the desolation
As a memento mori from history to arise;
This is the art shall waken your minds in exaltation
To face the great eternal; not whoring degradation,
With mocking sneers grimacing; with vile and furtive eyes.

Oh, bring ye down the deluge; too long indeed ye waited
To see what goodly outcome would patient goodness get;
Came nothing...' The hyena by chatterers was replaced;
Unto the ancient cruelty was clemency translated;
Only the form is altered; remains the evil yet.
Ye'll turn then to the era of gold without alloying,
Whereof the far blue legends oft whisper to our sense;
Where free and equal pleasures all equal are enjoying;
When to life's transient flicker Death comes at last, destroying,
Twill seem to ye an angel with tresses fair and dense.

Then shall ya die, untroubled by love or sorrow's savour;
As on this planet ye have lived, your offspring shall succeed;
The death bell cease bewailing, with irontongued clangour,
Folk, to whom e'en old Fortune, hath shown her tender favour;
None shall have cause for mourning the dead who lived indeed.

The pestilent diseases of poverty's dire paining,
And eke of wealth abnormal, shall scourge not as of yore
And they whase growth is destined shall grow without restraining;
Until men will to break it, the cup they'll still be draining;
For none shall ever perish, till life can give no more.

* * *

BESIDE the old Seine's waters, with pallid looks and sombrous,
In coach of gala splendour, the mighty Cesar passed;
His brooding not distracted by thundrous waves upcast,
Nor yet by stony rumbling of equipages ponderous;
In presence of his people, grown silent and abashed.

With ready smile and subtle, and piercing glances scornfull
Probing the mind's recesses where secret thoughts abide;
With raisedhand controlling a world in pomp and pride
He greets upon his passage that ragged crowd and mournful,
Whereto his mighty grandeur mysteriously is tied.

All loveless and unfriended, in lonely elevation, Like ye, is he persuaded that malice and untruth
To human nature's bridle alone give orientation;

And thus the scroll of history will wind through Time's duration:
The hammer on the anvil—a tale that knows no ruth.

And he, the haughty summit of reat oppressars blatant,
Saluteth in his passing his mute defender. Know:
If from the world wert absent, thou, the dark cause and latent
Of mighty over—throwing, in grandeur, high and patent,
The Cesar, aye the Cesar, long since had fallen low.

Your shades, with savage autrage, that conquer kind confiding;
Your pitiless, cold smiling, no mercy can convoke;
Your bitter mind all justice, as vain pretence, deriding;
Dread powers, 'tis by your shadows, your shadows dark misguiding,
He drives the poor and hostile to toil beneath his yoke.

* * *

Paris in flames is seething, aherein the storm is bathing,
And towers, like inky torches, flare crashing to their doom.
Through fiery tongues devouring, that rent in waves the gloom
Great cries and clash of weapons sound from that ocean blazing:
An epoch on its death-bed, with Paris for its tomb.

Dark streets in conflagration flash glares that daze the vision;
A-top the barricading of heaped-up granite mounds,
To bloody conflict moving, the proletarian legion;
Its pikes and muskets gleming, and capped with bonnets Phrygian,
The belfries' clangour deafens, with hoarse discordant sounds.

Their arms with weapons laden, passing through vapours lurid,
The women of the people, with gorgeous raven hair
Veiling their tender bosoms; impassible and frigid,
Pallid and cold as marble; the fire of rage and hatred
Fierce in their black ayes burning; their ayes of deep despair

Oh lanch thee in the struggle, wrapped in thy splendid tresses'
To-day reveals heroic the poor abandoned child.
Aloft the scarlet standars, with common justice blesses,
Hallows thy life besmirched, thy sins and foul excesses;
Ah, no, not thine, the stigma; but theirs who thee defiled'

* * *

Glistens the tranquil ocean; its plates of gleaming crystal
Move each upon each other, in following sheets of grey.
O'er the mysterious forest with trackless groves sepulchral,
Thei dark recesses flooding; in azure fields celestial,
Large-faced, the full moom riseth, with proud triumphal eye.
In gentle rocking motion, on billows quietly flowing,
Witn battered wooden bare-bones, go vessels gaunt and old,
In grey and silent passing, like eerie spectres showing;
The moon their bellied canvas is piercing with its glowing;
It lingers as a token, a disk of fiery gold.

Beside the shore eroded, and worn with waves' emotion,
The Cesar Keeps his vigil, where bent unto the ground,
Mournful the willow weepeth. Wide reaches of the ocean,
In fleet as lightning circles, all humbly make submission
To nitht' sweet silken breezes, and heave with cadent sound.

Amid the skies be-starred, to him a vision wended,
Treading the time-worn forest and splendid waters clear;
Hoar locks and Brows be-darkened by sorrow's night, descended;
The crown of straw hangs piteous, that idle winds have rended;
.... The ancient man, king Lear.

With mute amaze, he watches the figment of cloud shadows,
Betwixt the filmy tracery, that fair stars quivering pierce.
A host of changing phantoms across his mind swift follows;
Visions of wealth and radiance— scattered by stormy echoes;
The voices of the people; a world of sorrow fierce.

In every man is bosomed a world of dear endeavour,
Old Demiurgus vainly, but ceaseless, striving yet;
In every mind existing, the world demandeth ever
Whence hath it come, and wherefore it goeth hence, and whither;
The flower of strange desiring, in chaos that was set.

The yearning for perfection: the universal essence,
Immutable it lurketh within hearts of all;
'Tis sown at large by hazard; the tree in full florescense
Seeketh to find fulfilment in every blossom' naissance;
Yet ere its buds are fruited, the greater part will fall.

Thus frozen in its ripening, the human fruit grows rigid:
One to a slave; the other to emperor congealed,
Covering with tinselled follies his feeble life and arid;
Unto the sun revealing his face, forlorn and wretched;
His face, for in each bosom the same deep self's concealed.

The same desires resurgent—new habits yet enclosing,
For aye, the human fabric remaineth changeless still;
The world's malignant mystery in many shapes *reposing,*
To none the all-deceiver its secret strange disclosing.
With longing for the infinite the atom doth instil.

And when ye know this semblance will cease with your
And after ye, unchanged, dure all y estrove to mend,
This hasting here and thither, in anxious hope, aspiring
Fills with fatigued languor; one sole thought proves alluring:
This world of life is merely a dream of Death etern.

E. SYLVIA PANKHURST

TARANISMUL LUI MIHAIL EMINESCU

de N. S. GOVORA

PENTRU marea majoritate a Românilor, Mihail Eminescu este numai marele poet. Despre gânditorul şi scriitorul politic Mihail Eminescu, tot această majoritate nu ştie nimic sau aproape nimic. Este drept că s'au scris multe studii despre gânditorul politic Eminescu, unele serioase altele mai puţin serioase, dar ca şi studiile istorice, acestea au fost numai la îndemâna specialiştilor. In şcolile secundare, adică acolo unde se capătă o cultură generală, se evita cu grijă să se vorbească de gânditorul politic, exaltându-se numai poetul. Ideile eminesciene le vom găsi totuşi mai târziu şi le găsim şi astăzi la marii gazetari români, la acei ce au frământat opinia publică românească, ca o vână puternică, ca un fir roşu director. Cine citeşte cu atenţie pe marele gazetar actual, dl Şeicaru, îl va regăsi pe Eminescu foarte des, nu numai în idei, nu numai în teze, dar chiar şi în construcţii gramaticale. Ideile eminesciene se vor regăsi şi la Iorga şi la Crainic şi la Nae Ionescu, am putea spune că toţi marii noştri gazetari cari au dirijat, cari au creat curente de opinie publică în România, au fost eminescieni.

Care este dar motivul pentru care Eminescu este pentru marea majoritate a Românilor doar marele poet? Şi încă şi aici îl vom găsi desfigurat, necomplet, pentru cei mai mulţi Români Eminescu fiind doar visătorul, melancolicul, pesimistul, romanticul, învelit într'o mantie irealä, nepământeană. S'a întâmplat exact acelaş lucru şi în domeniul literar ca şi în cel istoric: conducătorii României posteminesciene aveau tot interesul ca gânditorul politic Eminescu să fie necunoscut. Evident că aceşti conducători, loviţi cu biciul de foc al verbului eminescian ar fi voit să-l treacă în uitare, să-l acopere cu vălul uitării şi în domeniul poetic, dar destinul pământean al marelui poet a fost atât de tragic, încât a sguduit românismul ca un cutremur, a venit ca o avalanşă, căreia nu i se poate pune în cale nici un obstacol.

Şi atunci, cei biciuiţi de el, —pătura superpusă cum a numit-o—au fost nevoiţi să se replieze, să se situieze pe o poziţie defensivă, în care să se salveze ceiace mai putea fi salvat: ideile politice, economice şi sociale ale lui Eminescu trebuiau puse sub obroc. Şi, trebuie să recunoaştem, s'a reuşit.

Ceiace este curios este faptul că la această conspiraţie a tăcerii au contribuit nu numai liberalii ai căror inamic politic a fost Eminescu, dar şi conservatorii, din al căror partid a făcut parte. Cauza? Eminescu n'a fost omul unui partid politic, Eminescu a fost al Ţării, al Neamului şi atunci când se studiază articolele lui politice se descopere cu uşurinţă că în ele erau biciuiţi şi conservatorii, chiar în articolele în care formal cei loviţi erau liberalii. Eminescu nu a lovit în esenţă oameni, ci sisteme şi în aceste sisteme se descopereau toţi, şi partizani şi adversari, chiar când la prima vedere se părea că sunt loviţi numai adversarii.

Toate problemele care s'au pus Ţării după moartea lui Eminescu—e vorba de problemele bazice—, şi atâta timp cât va exista Neamul românesc, au fost cunoscute de *el*, au fost studiate de *el*, l-au frământat şi le-a tratat. Mihail Manoilescu îl numea pe Eminescu primul mare economist român şi într'adevăr, în orice problemă de ordin economic, când o aprofundezi, când înaintezi către origini, pe plan românesc, vei da de economistul Eminescu.

Nimeni în Ţara românească nu va putea face un studiu al problemei evreeşti fără să urce până la sursă, la adevărata sursă, care este tot Mihail Eminescu. Şi se poate oare vorbi, se poate oare trata naţionalismul românesc fără să se studieze figura centrală a acestui naaţionnalism, marele naţionalist român Mihail Eminescu?

Pentru a se da o explicaţie conspiraţiei tăcerii asupra gânditorului politic Eminescu, s'a găsit o formulă facilă: nu s'a făcut un serviciu memoriei poetului, publicându-i-se articolele şi studiile politice. S'ar putea spune că aceasta a fost formula cea mai puţin agresivă, formulă datorată între altora, criticului literar G. Adamescu. Dar au fost altele tari, nedrepte, pătimaşe, care caută nu numai să justifice conspiraţia tăcerii, dar chiar să doboare, să distrugă splendidul edificiu al gândirii politice eminesciene, tot atât de splendid ca şi cel poetic. Eugen Lovinescu, de exemplu, nu găseşte în articolele politice ale lui Eminescu nici adâncime de cugetare, nici talent deosebit de formă. "Eminescu a fost un pamletar de idei, dar un pamfletar regretabil." Şi cum spuneam mai sus, chiar prietenii nu-i puteau ierta lui Eminescu activitatea de gazetar. Astfel Panu, în "Amintirile de la Junimea" crede că vehemenţa din articolele ce tratează despre pătura superpusă, este un indiciu al isbucnirii nebuniei.

Printre cei ce aprobă pe gânditorul politic Eminescu trebuie să cităm pe Titu Maiorescu care combate teza susţinută de unii că marele poet ar fi scris la "Timpul" numai pentru bani. "Eminescu a arătat întotdeauna înălţime de vederi", spune Maiorescu. Gala Galaction spune că Eminescu scria şi ataca din toată inima lui naivă şi arzătoare. Credea în ideal şi în viitorul neamului. Nu cunoştea histrionismul politic. Ura şi iubea fără prefăcătorie. Când scria articolele se consuma, fiindcă scria cu tot sufletul. Atacurile lui sunt impetuoase, invectivele şi blestemele ţâşnesc ca din isvoarele psalmistului. Aurel Popovici crede că Eminescu a fost întruparea înţelepciunii seculare a poporului român. Un străin, Ramiro Ortiz, care a studiat pe Eminescu, califică articolele acestuia din Timpul "meravigliosi articoli". Şi iată ce spune despre Eminescu, marele istoric Nicolae Iorga: "un cugerător, un luptător, *un profet, da un profet, ca profeţii vechei Iudeie,* biciuind şi arzând, de o parte, sfătuind şi revelând, de alta, în numele aceluiaşi Dumnezeu al înţelepciunii". Sunt frazele cele mai arzătoare ce s'au putut scrie despre Eminescu. E drept că aceste rânduri au fost scrise în 1904, în "Semănătorul", şi sunt mulţi, foarte mulţi cari ar fi dorit ca Iorga să nu le fi scris niciodată, cari regretă că le-a scris, după cum, probabil le-a regretat însuşi marel istoric. Pentru a încheia, vom reda cuvintele de aprecierei ale unui mare linguist român, Sextil Puşcariu: "De pe bu-

(*Urmeazä pagina* 15.)

LIBERTATE ROMANIEI

DUPĂ terminarea ultimului războiu mondial s'a creat un sistem de a se discuta şi soluţiona problemele vitale ale neamurilor, în cadrul restrâns al aşa numitelor Mari Puteri, care în majoritatea cazurilor nefiind informate, au statornicit situaţii şi recunoscut poziţii politice ce astăzi periclitează viitorul întregei omeniri.

Consecvente cu linia de apărare a intereselor româneşti, Comunitatea Românilor şi instituţiile româneşti din Spania, sesizând momentul de capitală importanţă pentru viitorul Neamului românesc, legat de deciziunile ce ar fi urmat să se ia în cadrul Conferinţei reprezentanţilor Marilor Pueri dela Geneva, au adresat conducătorilor occidentali ai acestor Puteri, apelul pe care îl reproducem mai jos, însoţit de ecourile pe care le-a avut în lumea occidentală.

Semnatarii Apelului au pus categoric accentul pe necesitatea prezenţei exilului românesc în discutarea problemelor legate de România, ca singurul care poate apăra Dreptatea istorico-politică a Neamului românesc. Ar fi o ruşinoasă abdicare dela principiile atât de cântate ale *Libertăţii* şi *Drepturilor omului*, de care beneficiază astăzi numai neamuril ede culoare, dacă în miezul Europei şi'n plin secol 20, s'ar continua să se treacă neobservată tendinţa de sclavizare a neamurilor subjugate dincolo de Cortina de fier. Neamuri cu civilizaţie şi tradiţii milenare.

Apelul, imprimat în 4 limbi (engleză, franceză, spaniolă şi germană) a fost larg difuzat în toate cercurile politice ale lumii libere, bucurându-se de o primire caldă şi de adeziunea unanimă a celor ce, ca şi noi, îşi dau seama de imensitatea primejdiei comuniste. Presa lumii libere, într'o solidarizare de dimensiuni neîntâlnite până acuma, s'a făcut ecoul manifestărilor de adeziune şi protest, pe care accentele Apelului le-au stârnit în opinia publică occidentală.

Nu putem să nu semnalăm cu imensă gratitudine gestul frăţesc al unui numeros grup de parlamentari brazilieni, cari au votat o moţiune prin care se cere reprezentantului brazilian la O. N. U. să-şi însuşească şi să sustină în Inaltul For, cererile româneşti cuprinse în Apel. Aceiaşi gratitudine o exprimăm şi faţă de presa din Argentina, Uruguay, Mexico, Brazilia, Belgia, Spania, Canada, Germania, Austria, Franţa, Italia, Suedia, etc., care prin publicitatea dată Apelului, a dovedit înţelegere faţă de drama Neamului nostru, fiind pentru Exilul românesc o recunoaştere a Dreptăţii cauzei şi o îmbărbătare în lupta pe care o ducem.

Pentru a ilustra aspectele "democraţiei" aplicată de Soviete în ţările subjugate, Comunitatea Românilor din Spania a tipărit vignetele "Europa care suferă", în care sunt ilustrate *Drepturile omului* în regimul comunist: împuşcarea în ceafă, câmpul de concentrare şi deportarea, pe care, însoţite de textul deasemeni reprodus, le-a trimis presei şi conferenţiarilor dela Geneva, precum şi personalităţilor politice din lumea liberă.

Nici un efort nu trebuie preocupeţit pentruca să încercăm a sgâlţâi nepăsarea celor ce deţin astăzi în mâinile lor destinele neamurilor, de care pot dispune arbitrar, dacă nu li se prezintă aspectul echitabil al problemei atât de delicate ce au de rezolvat.

UN LLAMAMIENTO AL MUNDO LIBRE

J. L. GOMEZ TELLO

DENTRO de unos días se cumplirá el quince aniversario del fin de la segunda guerra mundial. Como decía en aquella ocasión un ilustre estadista, de cuyo nombre más vale no acordarse, "desde hoy y en todo el mundo ondea la bandera de la libertad". Y las sonrisas, los brindis y los abrazos para los fotógrafos ocultaban la tragedia de cien millones de europeos entregados a la esclavitud comunista en nombre de la rendición incondicional. Desde esa fecha el mundo no ha tenido un solo momento de paz: la amenaza soviética, la agresión permanente de la U. R. S. S. se ha proyectado en todos los frentes. ¿Fruto de la ingenuidad o de la inexperiencia de quienes creían en la "buena fe" de Stalin? En todo caso, el genocidio de pueblos enteros como consecuencia de las torpezas de entonces, las tragedias vividas por millones de hombres que a la menor oportunidad se alzan contra la paz de los cementerios impuesta por las bayonetas soviéticas—Berlín oriental, Posen, Hungría, Tibet...—debieran servir para algo.

Casi exactamente en el aniversario de aquella paz que no lo fué, los políticos van a reunirse para intentar buscar una fórmula que resuelva algunos de los problemas que el mundo tiene planteados. Probablemente el espectador al margen de la política internacional—y, sin embargo, víctima eventual de lo que se acuerde—no pueda formarse una idea clara de las respectivas posiciones: son demasiadas las notas, las declaraciones, los planes publicados. Bien sabemos que el principal beneficio de esta bruma es el propio comunismo, que favorece la confusión precisamente por ello. Se ha llegado a tal límite en el juego de equívocos, que se olvida la amenaza real, directa e inmediata del bolchevismo: su ambición de dominio mundial. Si en algún momento cede en la forma de sus pretensiones, jamás lo hace en el fondo. Lo que hoy trata de arrancar en la anunciada Conferencia, utilizando el más infame de los chantajes sobre un bastión occidental en medio de su mar de sangre, es el reconocimiento del "statu quo" de nuestro planeta, tal como quedó configurado—por los errores de los propios occidentales—después de la "victoria" de mayo de 1945.

¿En nombre de qué principios, de qué moral política, de qué elementales consideraciones humanas podría aceptarse, a cambio de un frágil equilibrio que servirá al comunismo para reforzarse, la legitimación del sistema esclavista en que agonizan cien millones de europeos? La voz de alarma ha sido dada por los rumanos residentes en España. "Cien millones de europeos sometidos al yugo soviético dirigen descorazonados sus ojos hacia los pueblos libres del Occidente y siguen con angustia e inquietud las actitudes de sus dirigentes ante el futuro de sus países. Cien millones de hombres piensan con legítimo temor y preocupación si no servirán, una vez más, de compensación para que el Occidente obtenga algún tiempo de tregua, de laxitud política y económica, que los soviets prometerán y respetarán a su manera." En estas frases del llamamiento está plasmada la angustia de quienes diariamente, en Rumania y en Polonia, en Bulgaría y en Albania, en los Países Bálticos, en Croacia, en Hungría, en todas las comarcas amortajadas en la bandera roja, se niegan a aceptar el fatalismo de unos errores que les convirtieron en esclavos, dando a esta palabra su más alucinante sentido literal. "Los pueblos de Europa, que por haber defendido su ser nacional y al propio tiempo a Europa—así como Francia, Gran Bretaña y los Estados Unidos lucharon con bravura cada vez que se hallaron en peligro—han sido castigados y arrojados bajo la bota soviética, se permiten pedir a los pueblos libres que su derecho imprescriptible de libertad se discuta en debate público internacional y se tomen decisiones punibles y definitivas. En estos debates deben participar los representantes auténticos y libres de todos los pueblos sojuzgados, para que, sin coacciones, obren con plena libertad de actos y de palabra. Nos permitimos formular esta demanda porque rehusamos creer que los que se burlan de nuestras libertades elementales destruyen nuestros hogares, matan a nuestros hermanos, roban nuestros bienes, humillan a la persona, puedan ser a la vez culpables y árbitros de nuestra suerte en el mundo." Palabras claras que hay que oír.

Tremenda acusación la de este mensaje en que vibra la sangre más vieja de una estirpe europea y cristiana. Tremendo grito de alarma y de angustia ante las sombras de un futuro que no podrá ser seguro si se construye olvidando a las víctimas principales del terrorismo soviético. Hay más que sobradas razones para saber que si el bolchevismo no pone en acción la célebre frase de Stalin —"llevaré mis caballos hasta abrevar en el Rhín"—es porque los campamentos del Ejército rojo están instalados en medio de países hostiles que jamás aceptan la bolchevización; que caerán, en nombre de la Europa a que no han renunciado, sobre sus hordas a la más mínima coyuntura: que repetirán las gestas heroicas de los adolescentes de Berlín y de Budapest, de los obreros de la Friedrichstrasse y de las fábricas de Csepel. El mundo occidental debe saber que aún, aún existe una luz de esperanza en los Cárpatos, en las orillas del Danubio, en la Marca Cristiana del Este, en todos los que, estén donde estén, pronuncian con desesperado amor la palabra Europa. Son los pueblos esclavizados, que tienen derecho a ser oídos, y no por la boca de sus verdugos al servicio del Kremlín o por los mismos que los están aniquilando lentamente. Este llamamiento de los rumanos es la primera voz que quiere reclamar la atención sobre un problema en carne viva. No en vano las tierras de la Tracia fueron el bastión de Occidente ante las cabalgatas asiáticas.

"Arriba", 3 Mai 1959.

It is 15 years since the peoples of Eastern Europe were compelled to surrender to the Soviet troops and to capitulate without conditions. This victory of Communism over a good part of Europe was due in great part to the powerful support of the Allies, by tremendous bombings and by other military, economic and moral pressures exerted upon these peoples. All the efforts of the political leaders of these countries, carried out during the last phase of the Second World War, to end the war by means of an honourable armistice with the Allies and thus save Eastern Europe from the wave of terror which they supposed would follow it, were categorically refused by the Allies. The answer never varied: "Unconditional surrender".

15 years have passed since the day when more than 20 million Rumanians and another 80 million Poles, Hungarians, Croats, Czechs, Bulgarians, Lithuanians, Letts, Esthonians, Albanians, etc., were submitted to a growing, systematic terror, to savage religious presecutions, to hunger, to all kinds of moral and material privations and all kinds of humiliations. From time to time a tender reference to their sufferings is made in circumstantial messages or as a theme in an international conference. It seemed that the epic revolution of the Hungarian people in the autumn of 1956 would move peoples consciences and provoke a complete and definitive examination of the international situation, which as a consequence would bring a "restitutio in integrum". It has all ended in a platonic condemnation, of which the aggressors, sure of their impunity, have taken no notice. In contrast, during these 15 years many colonial peoples have obtained the right to independence and to free representation in the international organisations.

During the same period the representatives of the Soviets and of the puppet Governments have been allowed to launch threats at international gatherings, to offer insults to the statesmen of the free world, to laugh at the inexorable principles and beliefs of the free world, and to provoke wars and revolutions in every corner of the world. Thus they have prometed and supported:

- the war in Indonesia;
- the war in Malaya;
- the civil war in China;
- the civil war in Greece;
- the war in Indochina;
- the war in Korea;
- the revolution in Guatemala;
- the bloodly repression in East Germany;
- the bloodly repression in Poland (Poznan);
- the insurrection in Algeria;
- the bloodly repression in Hungary;
- the revolts in Muscat and Oman;
- the armed conflict in the Chinese straits: Quemoy and Matsu;
- the bloodly "coup d éta." in Irak;
- the civil war in Cuba;
- the invasion of the Tibe an territory, etc., etc.

In the face of all these aggressions, recognised in part by the U.R.S.S. itself, the supreme international forum, the United Nations Organisation, in which millions of men had placed their hopes, has not made a single effective decision nor decreed a single sentence to impose sanctions on the aggression or the aggressor.

We now find on the eve of a "high level" conference. A HUNDRED MILLION Europeans submitted to the Soviet yoke are directing their discouraged eyes towards the free peoples of the West and following with anguish and uneasiness the attitude of their leaders with regard to the future of their own countries. A HUNDRED MILLION men are full of legitimate fear and anxiety that they may once more serve as compensation, so that the West may obtain another period of truce, of political and economic laxity that the Soviets will promise and respect "a leur maniere".

The peoples of Eastern Europe who, because they defended their national existence and Europe at the same time -just as France, Great Britain and the United States have fought bravely every time they have found themselves in danger- have been punished and crushed beneath the Soviet boot, allow themselves to beg the free peoples THAT THEIR IMPRESCRIPTIBLE RIGHT TO LIBERTY BE DISCUSSED IN AN INTERNATIONAL PUBLIC DEBATE AND THAT DEFINITE, PUNISHABLE DECISIONS BE TAKEN. The authentic, free representatives of all the subjugated peoples should take part in these debates, so that they may take place without compulsion, with full liberty of action and speech. We permit ourselves to formulate this demand because we refuse to believe that those who laugh at our elementary liberties, destroy our homes, kill our brothers, rob our goods, humiliate our status as human beings, can be at the same time the guilty ones and the arbiters of our fate on the world.

The short truce which the West would obtain -certainly with substantial political and economic compensations- in the so-called "high level" conference, not only would not help to solve the grave problems in which Humanity has confused itself, but would allow the Soviets and International Communism, once these "moments of truce" had passed, to return to the arena with more impetus, more political and economic strength, and with their invisible frontiers further advanced into the free world.

We who signed this appeal allow ourselves to express ourselves in this way to all the leaders of the peoples of the free world, in the conviction that the nations enslaved by the Soviets STILL HAVE SOMETHING TO SAY IN THE WORLD. THEY HAVE NOT BEEN CONQUERED EITHER IN A MILITARY OR AN IDEOLOGICAL SENSE, BUT FORCED TO SURRENDER IN ORDER TO BRING ABOUT AN EASIER AND MORE RAPID SETTLEMENT OF CERTAIN OLD INTERNATIONAL DISPUTES WHICH HAD NOTHING TO DO WITH THEM.

We address ourselves to the great Western Powers which have voluntarily assumed the task of re-establishing order on the foundation of the principles of respect for the rights of human beings and of the Nations.

Nicolas Dimitrescu
Minister Plenipotentiary of Rumania.

R.P.Dr.Alexandru Mircea
Director of Rumanian Catholic Mission in Spain.

Georges Demetrescu
President of Rumanian Community in Spain.

Dan Geblescu
Minister Plenipotentiary.

Pamfil Seicaru
Ex President of Rumanian Syndicate of Press.

Prince Elie Sturdza
Vice President of Rumanian Community.

Trajano Popescu
Ex Rumanian Diplomatic. Vice President of Rumanian Community.

Cap.Nicolas Opris
Ex Captain of Legion.

Nicolas Stefanescu Govora.
Author and Journalist.

(Urmează pagina 12.)

LIBERTATE ROMANIEI

PUBLICATION MENSUELLE — No 15 Le numéro : 5 Fr. B. — 0.45 Frs S. — 40 Fr. F. JUILLET 1959

L'EUROPE RÉELLE

PERIODIQUE DE COMBAT POUR UN NOUVEL ORDRE EUROPEEN

Direction Administration : J.-R. DEBBAUDT, 190, rue de Mérode, Bruxelles 6 - Tél. 38.35.63
Rédaction Suisse : G.-A. AMAUDRUZ, Case Ville 728, Lausanne.
Rédaction Française : Roland CAVALLIER, Cité d'Antin 31, Paris 9e.

ABONNEMENT ANNUEL :
Belgique : 50 frs. - C.C.P. 5755.83 J.-R. DEBBAUDT, Bruxelles
Suisse : 5 frs.S. - C.C.P. 11.206.14 Lausanne
France : 400 frs.Fr. - C.C.P. 11.597.80 Paris

Appel des Roumains résidant en Espagne aux dirigeants du Monde Libre, à l'occasion de la conférence au Sommet

Il y a quinze ans les peuples de l'Est de l'Europe étaient obligés de céder devant les troupes soviétiques et de capituler sans conditions. Cette victoire du communisme sur une grande partie de l'Europe est due à l'appui puissant des Alliés, aux bombardements en masse et à la pression militaire, économique et morale qu'ils exercèrent sur ces peuples. Tous les efforts des dirigeants de ces pays, dans la dernière phase de la seconde Guerre Mondiale, ayant comme but de mettre fin au conflit grâce à un armistice honorable avec les Alliés (armistice qui aurait permis d'éviter la vague de terreur qui s'étendit sur l'Est de l'Europe) furent repoussés catégoriquement par les Alliés. La réponse était invariablement celle-ci : « Capitulez sans conditions ».

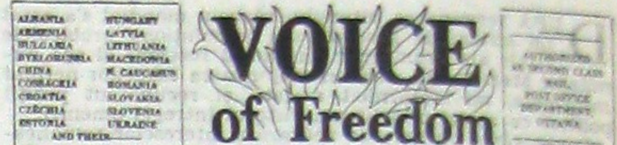
Quinze ans ont passé depuis les jours où 20

— la répression sanglante en Pologne (Poznan).
— l'insurrection en Algérie.
— la répression sanglante en Hongrie.
— les révolutions de Muscat et d'Oman.
— les conflits armés de détroits chinois, à Quemoy et Matsu.
— le coup d'état sanglant d'Irak.
— la guerre civile de Cuba.
— l'invasion du Thibet, etc... etc...

Devant toutes ces agressions, reconnues en partie par l'U.R.S.S., elle-même, les Nations-Unies, cette instance internationale suprême

La courte trêve que l'Occident pourrait obtenir éventuellement, sera certainement payée avec de substantielles concessions politiques et économiques, à l'occasion des conférences à échelon supérieur dont il est question. Cette trêve non seulement ne contribuera pas à résoudre les graves problèmes de l'Humanité actuelle, mais permettera aux Soviets et au Communisme International, une fois le délai passé, de revenir à l'assaut avec plus d'élan, avec plus de force politique et économique et, avec les frontières invisibles de leur empire poussées encore plus profondément à l'intérieur du monde libre.

Les signataires de cet appel s'adressent donc à tous les dirigeants des peuples libres du Monde, convaincus que les nations soumises par les Soviets ont encore LE DROIT DE S'EX-



PUBLISHED BY THE MUTUAL CO-OPERATION LEAGUE OF CANADA

RESOLUTION

The Appeal of Rumanians Residing in Spain to the Leaders of the Free World

NOT WORDS—BUT MEASURES

A GAZETA

SÃO PAULO, QUARTA-FEIRA, 27 DE MAIO DE 1959

CONFERENCIA DE GENEBRA

Refugiados rumenos apelam às potencias ocidentais

Pouco antes de iniciar-se a Conferencia de Genebra, os refugiados rumenos residentes na Espanha deram a publico o seguinte manifesto:

"Faz 15 anos que os povos da Europa Oriental foram coagidos a ceder, ante as tropas sovieticas, e capitular sem condições. Essa vitoria do comunismo sobre uma grande parte da Europa foi devida, quase integralmente, ao poderoso apoio dos aliados e à pressão militar, economica e moral exercida sobre esses povos, aos bombardeios maciços levados a efeito por aqueles. Todos os esforços dos dirigentes politicos desses paises, realizados durante a ultima fase da II Guerra Mundial, para concluir a luta mediante um armistício honroso com os aliados, evitando assim, para o Oriente da Europa, toda a onda de terror que esperavam se seguisse, foram repelidos categoricamente pelos aliados. A resposta era invariavel: "capitular incondicionalmente".

Faz exatamente 15 anos que mais de 20 milhões de rumenos, tal como outros 80 milhões de poloneses, hungaros, croatas, checos, gens perseguições religiosas, à fome e todas as privações morais e materiais, a toda especie de humilhações. De vez em quando, seus sofrimentos são mencionados com ternura em mensagens ocasionais ou nas conferencias internacionais. Pareceu que a epopéia da revolução do povo hungaro, no outono de 1956, iria comover as consciencias e provocaria um exame total e definitivo da situação internacional, trazendo, como consequencia, uma "restitutio in integrum". Tudo terminou com uma condenação platonica, de que os agressores fizeram caso omisso, seguros de sua impunidade. No entanto, muitos povos coloniais obtiveram, durante estes 15 anos, o seu direito à independencia e livre representação em organismos internacionais.

Durante esse mesmo tempo, os representantes dos sovietes e dos governos titeres permitiram-se lançar ameaças nas reuniões internacionais, preferindo insultos contra os homens de Estado do mundo livre, aproveitando-se dos principios e das crenças inabalaveis do mundo livre, e provocar guerras e re-

Dl. A. Silistreanu, discutând cu un gazetar brazilian despre textul Apelului.

DIARIO OFICIAL
Estado de São Paulo (Estados Unidos do Brasil)

ANO LXIX — N.º 110 — QUARTA-FEIRA, 27 DE MAIO DE 1959

Projeto de lei n. 628, de 1959, de autoria do Deputado Camillo Ashcar, revogando o parágrafo único do artigo 25 da lei n. 1.309, de 29-11-51. Ao entrar em discussão a presente proposição, o senhor Presidente . Deputado Camillo Ashcar, passou a Presidência ao Deputado Cid Franco. Em votação, foi aprovado o parecer favorável do relator, Deputado Luciano Lepera. Assumiu novamente a Presidência o Deputado Camillo Ashcar. Moção n. 65 de 1958, de autoria do Deputado Antonio Mastrocola, protestando contra o uso da "Lei de Segurança Naciona:" nos crimes de imprensa. Foi concedida vista ao Deputado Luiz Roberto Vidigal; Projeto de resolução n. 108 de 1958 de autoria da Comissão de Finanças, dispondo sobre abertura de crédito extraordinário. Foi aprovado o parecer favorável do relator, Deputado Araripe Serpa; Processo n. 7140, de 1958, de autoria do Prefeito Municipal de Ribeirão Preto, consultando sobre a época em que deverá deixar aquela Prefeitura, por ter sido eleito Deputado Estadual. Foi aprovado o parecer do relator, Deputado Nunes Ferreira, propondo ciência ao consulente e em seguida o seu arquivamento; Processo n. 851 de 1959, de autoria da Câmara Municipal de Ribeirão Preto solicitando a criação de um cartório de paz e Registro Civil no bairro de Vila Virginia, naquele municipio. Foi aprovado o parecer do relator, Deputado Nunes Ferreira, pelo seu arquivamento. Nada mais havendo a tratar, foi encerrada a reunião, da qual, eu, José Garcia Galiano, Secretário da Comissão, lavrei a presente Ata, que lida e aprovada vai pelo senhor Presidente e por mim assinada.

Aprovada em reunião de 26-5-59.
Camillo Ashcar
Presidente
José Garcia Galiano,
Secretário

COMISSÃO ESPECIAL

ATA DA REUNIÃO DE INSTALAÇÃO E ELEIÇÃO DO PRESIDENTE E VICE-PRESIDENTE DA COMISSÃO PARLAMENTAR PARA REPRESENTAR ESTA ASSEMBLEIA NO CONGRESSO DOS MUNICIPIOS A REALIZAR-SE EM CAMPOS DE JORDÃO

Aos vinte e seis dias do mês de maio de um mil novecentos e cincoenta e nove, no Edifício da Assembléia Legislativa do Estado de São Paulo, no Plenário das Comissões, às quinze horas e trinta minutos, realizou-se a Reunião de Instalação e Eleição do Presidente e Vice-Presidente da Comissão Parlamentar para representar esta Assembléia no Congresso dos Municípios a realizar-se em Campos do Jordão, sob a Presidência do nobre deputado Domingos Leonardo Cerávolo, em obediência ao dispôsto no artigo 35, parágrafo 2.o, do Regimento Interno. Presentes os senhores deputados: Onofre Gosuen, Domingos Lot Neto, Chaves de Amarante, José Costa, Francisco Franco, Luciano Lepera e Wilson Lapa. Aberta a reunião, com número regimental, o Senhor Presidente comunicou que a presente tinha como finalidade a eleição do Presidente e Vice-Presidente da Comissão Especial, o que seria feito pelo sistema de votação secreta. Procedida a apuração, verificou-se haverem votado oito (8) senhores deputados, com os seguintes resultados: Para Presidente o deputado Domingos Lot Neto com oito (8) votos; para Vice-Presidente o deputado José Costa, com oito (8) votos. Após proclamar o resultado o senhor Presidente transmitiu a Presidência da Comissão ao deputado Domingos Lot Neto, que deu por empossado o senhor Vice-Presidente, o deputado José Costa. Nada mais havendo a tratar foi suspensa a reunião, por dez minutos, para a lavratura da presente Ata. Reaberto os trabalhos foi a Ata lida e aprovada, que vai assinada pelo senhor Presidente em exercicio e por mim, Nivaldo Campos Camargo, Secretário da Comissão, que a lavrei.

Aprovada em reunião de 26-5-959 (a) Dep. Domingos Lot Neto, Presidente — Nivaldo Campos Camargo — Secretário

nutos reuniu-se a Comissão de Redação, presente os Senhores Deputados, Angelo Zanini, Presidente, Ciro Albuquerque, Avalone Junior, Hornos Filho e Rocha Mendes. Ausentes os senhores deputados Arruda Castanho e F. Castellano. Aberta a sessão com numero regimental foi lida e aprovada a ata da reunião anterior. Em seguida o sr. Presidente apresentou à deliberação da Comissão os seguintes pareceres de redação, referentes aos processos, que foram após terem sido discutidos, aprovados: Projeto de lei n. 664-57, do dep. Conceição da Costa Neves, que cria um sêlo denominado "Assistencia aos Inventores", relator dep. Ciro Albuquerque; Projeto de lei n. 725-57, do dep. Francisco Franco, que autoriza o Instituto de Previdência do Estado, pela sua Carteira Predial, a incluir nos creditos concedidos para a aquisição de casa propria ou construção as despesas decorrentes com escrituras, certidões e sisas, relator dep. Ciro Albuquerque; Projeto de lei n. 755-57 do dep. Mendonça Falcão, que cria um Centro de Saude no distrito de Pirituba, município da Capital, relator dep. Ciro Albuquerque; Projeto de lei n. 971-57, do dep. Francisco Franco, que cria um subposto de saúde no distrito de Nantes, município de Iepê, relator dep. Ciro Albuquerque. Esgotada a materia da pauta dos trabalhos, e nada mais havendo a tratar, o Senhor Presidente deu por encerrada a presente reunião, da qual foi lavrada a presente ata por mim Edgard Machado Sant'Anna, secretario da Comissão.

Aprovada em reunião de 19 de maio de 1959.
Deputado Angelo Zanini — Presidente
Edgard Machado Sant'Anna — Secretario

ABAIXO-ASSINADO DE DEPUTADOS A ASSEMBLEIA LEGISLATIVA DO ESTADO DE SÃO PAULO, ENVIADO EM 14 DE MAIO DE 1959, AO SR. EMBAIXADOR CIRO DE FREITAS VALE, REPRESENTANTE DO BRASIL NA ORGANIZAÇÃO DAS NAÇÕES UNIDAS

"São Paulo, 14 de maio de 1959
Excelentissimo Senhor
Embaixador Ciro de Freitas Vale,
Digníssimo Representante Permanente do Brasil na Organização das Nações Unidas.

Os representantes do povo paulista, Deputados à Assembléia Legislativa do Estado de São Paulo, recebendo, constantemente, de todas as partes do mundo, especialmente de representaçõees dos povos que hoje se encontram sob o jugo do comunismo (representações essas que se encontram refugiadas em paises que compreendem o drama de suas pátrias), angustiantes apelos de socorro e acolhendo esses gritos de desespêro, mais do que com carinho, com o desvêlo de quem neles sente o terror ante o perigo que ameaça o mundo, querem patentear, perante as Nações Unidas e por intermédio de Vossa Excelência, que, gozando de todas as liberdades garantidas pelo regime democrático, nem por isso deixam de estar solidários com os povos que o regime comunista oprime, humilha e explora.

Por essa razão, considerando que, há 15 anos os povos do Oeste da Europa foram coagidos a ceder às tropas soviéticas e a capitular sem condições;

— considerando que essa vitória do comunismo sobre boa parte da Europa deve-se quase integralmente ao poderoso apôio dos Aliados e à pressão militar, economica e moral exercida sôbre tais povos e aos bombardeios levados a efeito por aqueles;

— considerando que todos os esforços dos dirigentes politicos dêsses paises, tentados durante a última fase da Segunda Guerra Mundial, para acabar com a guerra, mediante um armistício honroso com os Aliados — evitando, assim, para o Oeste da Europa, toda a onda de terror que, supunham, se seguiria, — foram rechaçados categoricamente pelos Aliados, cuja resposta foi invariável — "capitular sem condições";

— considerando que 15 anos se passaram desde o dia em que mais de 20 milhões de romenos e igualmente outros 80 milhões de poloneses, húngaros, croatas, tchecos, búlgaros, lituanos, letões, estonianos, albaneses, etc., etc., ficaram submetidos a um crescente e sistemático terror a subjugados, para que, sem coações, ajam com plena liberdade de atos e de palavra;

— considerando que êsses povos formulam tal pedido, porque recusam acreditar que aquêles que se divertem com suas liberdades elementares, destroem seus lares, matam seus irmãos, roubam seus bens, humilham a critura, possam ser, a um só tempo, culpados e árbitros de seu destino no mundo;

— considerando que a curta trégua que eventualmente o Ocidente alcançasse — por certo com substanciais compensações políticas e econômicas, na chamada conferência de "alto nivel" — não só deixaria de contribuir para a solução dos problemas que cofundem a Humanidade, como tambem permitiria aos soviéticos e ao comunismo internacional, uma vez passados "tais momentos de trégua", voltar à arena com maior impeto, mais fôrça politica e econômica e com as fronteiras invisíveis mais avançadas dentro do mundo livre;

— considerando que todos os dirigentes dos povos do mundo livre não podem deixar de estar convencidos de que as nações escravizadas pelos sovieticos têm, talvez, **ainda algo a dizer no mundo que elas não foram conquistadas militar ou ideologicamente, mas forçadas a capitular para facilitar mais rápidamente a liquidação de umas velhas disputas internacionais, com as quais nada tinham a ver;**

— e considerando que essas Nações se estão dirigindo às grandes potências ocidentais, que voluntàriamente assumiram o trabalho de restabelecer a ordem sôbre a base dos principios do respeito dos direitos humanos e das Nações:

pedimos a Vossa Excelência, como representantes do povo do Estado de São Paulo, fazendo nossos os apelos das populações que o comunismo escraviza e infelicita, que, na Organização das Nações Unidas, faça cientes os representantes de todos os outros paises de que êste é o nosso gesto de solidariedade, claro, cálido e inabalável, para com todos os membros da famzília humana que a U.R.S.S. ameaça, que o comunismo desintegra e que o bolchevismo massacra.

Embaixador Ciro de Freitas Vale
(a) Conceição da Costa Neves
Fernando Mauro Pires Rocha — Alberto da Silva Azevedo — Antônio Mastrocola — Luiz Roberto Vidigal — Orlando Gabriel Zancaner — Nicola Avalone — Leonidas Camarinha — Archimedes Lammoglia — José Felicio Castellano — Leôncio Ferraz Junior — Scalamandre Sobrinho — José Adriano Castello Branco — Anacleto Campanella — Jacob Salvador Zveibil — João Hornos Filho — Vicente Botta — José Maria Neves — Jamil A. Dualibi — Modesto Guglielmi — Anselmo Farabulini Junior — Francisco Franco — José Costa — Americo Marco Antonio — Abreu Sodré — Pinheiro Junior — Pedro Paschoal — Juvenal Rodrigues de Moraes — Roberto Cardoso Alves — Arruda Castanho — Lincoln Feliciano — Ioshifumi Utiyama — Roberto Brambila de Maria — Gustavo Martini — José Adolpho de Amarante — João Sussumu Hirata — Bento Dias Gonzaga".

ABAIXO ASSINADO DE DEPUTADOS A ASSEMBLEIA LEGISLATIVA DO ESTADO DE SAO PAULO ENVIADO, EM MAIO DE 1959, AO SR. NIKITA KRUTSCHEV, PRIMEIRO MINISTRO DA UNIAO DAS REPUBLICAS SOVIETICAS

"São Paulo, maio de 1959

Excelentissimo Senhor Nikita Krutschev
Digníssimo Primeiro Ministro da
União das Repúblicas Socialistas Soviéticas

Os abaixo assinados, deputados à Assembléia Legislativa do Estado de São Paulo, como representantes da parcela paulista do povo brasileiro, desejam manifestar a Vossa Excelência, como um pedido de liberdade para todos os homens cujos destinos a U.R.S.S. dirige, os mais profundos sentimentos de solidariedade para com os povos polonês, húngaro, croata, tcheco, búlgaro, lituano, leto, estoniano, albanês, ucraniano, romeno, etc., cujos reclamos penetram dolorosamente no seio do mundo livre, em forma de apêlo pela sua libertação.

(Urmează pagina 13.)

LIBERTATE ROMANIEI



LA NOTA EDITORIAL

La sangrienta labor del comunismo en el mundo

Viene a agregarse —dando razón a nuestros dichos— a cuantas cosas expresáramos en esta columna editorial sobre la sangrienta labor del comunismo en el mundo civilizado, este angustioso llamado a los humanos del universo, que nos envía desde Madrid la Comunidad de los Rumanos en España y a la que damos publicación con verdadero gusto. Dice así:

"Se cumplen 15 años desde que los pueblos del este de Europa han sido coaccionados para ceder ante las tropas soviéticas y capitular sin condiciones. Esta victoria del comunismo sobre una buena parte de Europa se debe casi integralmente, al poderoso apoyo de los aliados y a la presión militar, económica y moral ejercida sobre estos pueblos, a los bombardeos masivos llevados a cabo por aquéllos. Todos los esfuerzos de los dirigentes políticos de estos países, realizados durante la última fase de la segunda guerra mundial, para concluir la guerra, mediante un armisticio honroso con los aliados —evitando así al este de Europa toda la ola de terror que suponían le seguirá—, fueron rechazados categóricamente por los aliados. La contestación fue invariable: "capitular sin condiciones".

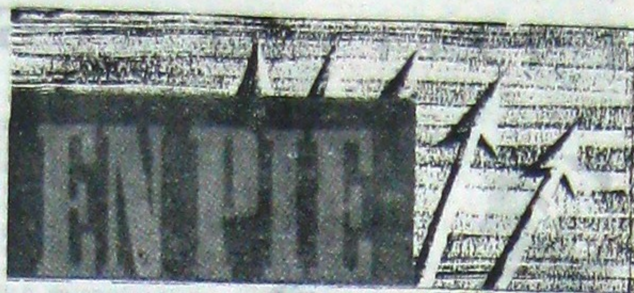
Han pasado 15 años desde el día que más de 20 millones de rumanos e igualmente otros 80 millones de polacos, húngaros, croatas, checos, búlgaros, lituanos, letones, estonianos, albaneses, etc., etc., están sometidos a un creciente y sistemático terror, a salvajes persecuciones religiosas, al hambre, a todas las privaciones morales y materiales y a todas las humillaciones. De vez en cuando se mencionan con ternura sus sufrimientos en los mensajes circunstanciales o como argumento en las conferencias internacionales. Parecía ser que la epopéyica revolución del pueblo húngaro, del otoño del año 1956, conmovería las conciencias y provocaría un examen total y definitivo de la situación internacional, que traería como consecuencia una "restitución in integrum". Todo ha terminado con una platónica condena, de la que han hecho caso omiso los agresores, seguros de su impunidad. En cambio durante estos 15 años muchos pueblos coloniales han obtenido el derecho a una independencia y a una libre representación en los organismos internacionales.

En este mismo tiempo, los representantes de los soviets y de los gobiernos fantoches se han permitido lanzar amenazas en las reuniones internacionales, proferir insultos a los hombres de Estado del mundo libre, burlarse de los principios y de las creencias inconmovibles del mundo libre, y provocar guerras y revoluciones en todos los rincones del mundo. Así han promovido y sostenido: la guerra en Indonesia; la guerra civil en China; la guerra de Malaya; la guerra civil de Grecia; la guerra de Indochina; la guerra de Corea; la revolución de Guatemala; la represión sangrienta de la Alemania Oriental; la represión sangrienta de Polonia (Poznan); la insurrección de Argelia; la represión sangrienta de Hungría; las revueltas de Muscat y Omán; el conflicto armado de los estrechos de China: Quemoy y Matsu; el sangriento golpe de estado de Irak; la guerra civil de Cuba; la invasión del territorio de Tíbet, etc., etc.

Ante todas estas agresiones, reconocidas en parte por la propia URSS, el foro supremo internacional, la Organización de las Naciones Unidas, en la que millones de hombres habían puesto sus esperanzas, no ha tomado ninguna decisión, no dictó sentencia alguna para sancionar la agresión y al agresor.

Nos hallamos ahora en las vísperas de una conferencia de "alto nivel". Cien millones de europeos sometidos al yugo soviético dirigen descorazonados sus ojos hacia los pueblos libres del occidente y siguen con angustia e inquietud las actitudes de sus dirigentes ante el futuro de sus países. Cien millones de hombres piensan con legítimo temor y preocupación, si no servirán una vez más de compensación para que el occidente obtenga algún tiempo de tregua, de laxitud política y económica, que los soviets prometerán y respetarán "a leur manière".

Los pueblos del este de Europa, los cuales, por haber defendido su ser nacional y al propio tiempo a Europa —así como Francia, Gran Bretaña y los Estados Unidos lucharon con bravura cada vez que se hallaron en peligro—, han sido castigados y arrojados bajo la bota soviética, se permiten pedir a los pueblos libres QUE SU DERECHO IMPRESCRIPTIBLE DE LIBERTAD SE DISCUTA EN DEBATE PUBLICO INTERNACIONAL Y SE TOMEN DECISIONES PUNIBLES Y DEFINITIVAS. En estos debates deben participar los representantes auténticos y libres de todos los pueblos sojuzgados, para que sin coacciones



LLAMAMIENTO DE LOS RUMANOS RESIDENTES EN ESPAÑA A LOS DIRIGENTES DEL MUNDO LIBRE

Madrid, abril de 1959.

INTER-EUROPA-INFORMATION

Spezialnachrichten aus Gesamteuropa · Probleme Eurasiens · Lebensfragen der weißen Rasse

Organ der „Liga weißer Völker".

Herausgeber: Inter-Europa-Verlag, Otto Karl Düpow, Bad Godesberg/Rh.

Nr. 18 Juni 1959 2. Jahrgang

AUFRUF

der in Spanien lebenden

Rumänen

an die Führer der freien Welt

Vor fünfzehn Jahren wurden die Völker Osteuropas gezwungen, vor den sowjetischen Truppen zurückzuweichen und bedingungslos zu kapitulieren. Diesen Sieg über einen großen Teil Europas verdankt der Kommunismus der tatkräftigen Unterstützung der Allierten, den Massenbombardierungen und dem militärischen

Dramática Carta Abierta de los Exiliados al Mundo Occidental

Desde España, los Rumanos Hablan de Derechos Humanos

Señalan que ya hace quince años los pueblos del Este de Europa han sido coaccionados para ceder ante las tropas soviéticas y capitular sin condiciones

La Comunidad Rumana en España, desde Madrid, donde radica, ha dirigido una carta abierta que circula ya por todo el mundo libre, "a las grandes potencias occidentales que voluntariamente han asumido la tarea de restablecer el orden, sobre la base de los principios del respeto de los derechos humanos y de las naciones, ahora que estamos en vísperas de una conferencia de "alto nivel" y para que se trate públicamente lo de los pueblos sojuzgados".

En esa carta, recuerdan los rumanos desarraigados violentamente del solar patrio, que se han cumplido ya quince años desde que los pueblos del Este de Europa han sido coaccionados para ceder ante las tropas soviéticas y capitular sin condiciones y apuntan que esa victoria del comunismo sobre Europa se debe casi integralmente al poderoso apoyo de los aliados y a la presión militar, económica y moral ejercida sobre esos pueblos y a los bombardeos masivos llevados a cabo por aquellos.

Todos los esfuerzos de los dirigentes políticos de esos países, señalan los rumanos exiliados, realizados durante la última fase de la segunda guerra mundial, para concluir la guerra mediante un armisticio honroso con los aliados, evitando así al Este de Europa toda la ola de terror que suponían le seguiría, fueron rechazados categóricamente por los aliados. La contestación fué invariable: "Capitulad sin condiciones".

Dicen los representantes de la emigración rumana que han pasado quince años desde el día en que más de 20 millones de rumanos e igualmente otros 80 millones de polacos, húngaros, croatas, checos, eslovacos, búlgaros, lituanos, letones, estonianos, albaneses, etc., están sometidos a la represión sangrienta en Poznan (Polonia), la insurrección de Argelia, la represión sangrienta en Hungría, las revueltas de Muscat y Omán, el conflicto armado de los estrechos de China (Quemoy y Matsu), los sucesos de Líbano, el sangriento golpe de Estado de Iraq, la guerra civil de Cuba, la revolución en Venezuela, la invasión del Tibet, los acontecimientos de Panamá, Nicaragua, Paraguay, Argentina y Ecuador, etc., etc.

Ante todas esas agresiones (comentan los rumanos) reconocidas en parte por la propia URSS, el foro supremo internacional, la ONU, en la que millones de hombres habían puesto sus esperanzas, no ha tomado decisión alguna ni dictado sentencia para castigar la agresión y al agresor.

Señalan igualmente los rumanos que "nos hallamos ahora en vísperas de una conferencia de "alto nivel" y que cien millones de europeos sometidos al yugo soviético, dirigen descorazonados sus ojos hacia los pueblos libres de Occidente y siguen con angustia e inquietud las actitudes de sus dirigentes ante el futuro de sus países". Cien millones de hombres (siguen diciendo los declarantes), piensan con legítimo temor y preocupación, si no servirán una vez más de "compensación" para que el Occidente obtenga algún tiempo de tregua, de laxitud política y económica, que los soviets prometerán y respetarán "a leur manière" (a su manera).

Terminan su declaración a la conciencia del mundo libre, los rumanos en España, diciendo que: "Los pueblos del Este de Europa, los cuales, por haber defendido su ser nacional y al propio tiempo a Europa —como Francia, Inglaterra y los Estados Unidos lucharon con bravura ca-

CONFERENCE DE GENEVE
10 MAI 1959.

LIBERTE ET JUSTICE POUR LES PAYS DE L'EST DE L'EUROPE.

COMMUNAUTEE DES ROUMAINS EN ESPAGNE
MADRID

Les Roumains en Exil et le Comité de lutte pour une Roumanie libre, présentent leurs hommages à ceux qui portent à la Conférence de Genève la responsabilité de l'avenir du monde libre.

Nous espérons qu'on ne va pas oublier, une fois de plus, le martyre de la Roumanie jetée en proie à la Russie Soviétique et que cette Conférence représentera pour notre patrie l'aube de la liberté.

Pour rappeler la «démocratie» pratiquée par la Russie Soviétique, dans les pays qu'elle domine, nous nous permettons de vous envoyer ces tristes vignettes, qui ne représentent pourtant qu'une faible partie de leurs souffrances.



LIBERTATE ROMANIEI

23 AUGUST 1944 - 23 AUGUST 1959

Quinze anos de opressão comunista na Roménia



O escritor Păltinișanu fala sôbre a situação em seu país

Transcorre, dia 23 do corrente, o 15.o aniversário da queda da Romênia sob o regime comunista. Para assinalar a data, os romenos livres de São Paulo promoverão ...

... chamou a atenção do mundo livre para o perigo que o credo vermelho representa para a civilização. Lembrou que os países daquela parte do mundo (notadamente ...

Quinze anos de dominação comunista na Romênia





RECUNOSCATOARE admirație păstrăm noi Românii, lui Napoleon al III-lea; Francezii îl catologhează printre răii lor suverani, din cauză că a pierdut războiul din 1871. Exemple de acest fel va găsi oricâte va voi, oricine își va da osteneala de a răsfoi îngălbenitele foi ale istoriei. Nici un Francez nu se va mândri cu înfrângerea dela Sedan.

Și iată că Istoria timpurilor noastre oferă o stranie excepție. Și cu furnizarea acestei excepții ne-am însărcinat noi, Românii. De 15 ani asistăm la un spectacol dureros: Românii serbează cea mai rușinoasă dată din Istoria lor: 23 August 1944. Și nu ne-am mira dacă 23 August ar fi serbată numai la București; acolo o serbează străinii sau înstrăinații; dar o vedem serbată și în exil. Spectacolul devine și mai trist prin cearta reînnoită în fiecare an între străinii sau înstrăinații dela București și străinii sau înstrăinații din exil; fiecare caută să-și atragă asupra lui meritele (?) condamnabilului act.

1959 nu a fost o excepție; cearta între București și exil a avut loc ca deobicei. Unele ziare românești din America, au comparat pe cei ce-au dat rușinoasa lovitură cu Horia și Cloșca. Horia și Cloșca? Dar Horia și Cloșca au murit pe roată iar "eroii" dela 23 August au fost decorați și și-au ciocnit paharele de șampanie cu călăii Neamului.

Dar nu intenționăm să facem polemică ci să arătăm că anul acesta a avut loc o altă "serbare"; a avut loc o evocare a lui 23 August 1944, o evocare diferită de cele despre care a fost vorba mai sus. Evocarea aceasta a fost un dureros memento al rușinoasei date din Istoria Românilor: S'a evocat împlinirea a 15 ani decând România a fost "eliberată" nu de naziști ci de propria-i libertate; s'a evocat împlinirea a 15 ani decând armatei încleștate cu dușmanul de moarte al Neamului i s'a smuls arma din mână și a fost transformată într'un imens convoiu de prizonieri din care o parte zac și astăzi prin câmpiile siberiene; se împlinesc 15 ani de când Patria ne-a fost transformată într'o imensă ocnă, într'un imens cimitir; se împlinesc 15 ani decând Patria se stinge, decând Patria este în agonie, etc.

Acestea toate au voit să le evoace Românii din Sao Paulo, Brazilia, printr'o adunare care a avut loc în seara de 22 August a. c. în sala de festivități a Colegiului Sao ... cut publicații în gazetele locale iar în noaptea de 21 August zidurile orașului au fost placardate cu afișul pe care îl reproducem alăturat.

Comitetul organizator a fost format din: Ing. Florentin Marinescu, în calitate de președinte al Com. parohial; G. Bucureșteanu; Gh. Popescu, vicepreședinte al Societății Româno-Braziliene din San Paulo; Ion Dimitriu, casier al Cons. parohial; Dan Boghiu; Petru Mihnea, mare comerciant; Caludis Vandoros, fost gazetar; Ion A. Ionescu; Mihai Mititiuc; Mihail Rembievschi (basarabean); Dumitru Păulescu, redactor al rev. "Cetatea luminii"; G. Funducas, comerciant; Al. Silistreanu, publicist; Preot A. Ușeriu; Ion Potecașu Oană, secretar al soc. Rom.-Braz.; Comandor Aurel Verdescu; N. Iancu-Păltinișanu, redactor al rev. "Căminul". Comitetul organizator a cooptat ca membru pe dl Bogdan L. Bilyskyj, ucrainean (mama dsale e Româncă), reprezentant pentru Brazilia al Blocului Anticomunist al Națiunilor captive.

Din partea autorităților braziliene au participat: Viceguvernatorul Statului San Paulo, generalul Porfirio da Paz; Seful de cabinet al Președintelui Consiliului Comunal; Prof. Elena Iracy Junqueira, consilieră comunală, reprezentând pe deputatul și șeful partidului democrat

1944 23 de agôsto 1959
15 ANOS DE MARTÍRIO sob a ditadura comunista

OS ROMENOS DO BRASIL, LEVANTAM VOZ DE PROTESTO CONTRA O REGIME DE TIRANIA INSTITUIDO NA SUA TERRA DE ORIGEM PELOS IMPERIALISTAS DO KREMLIN.

Ha 15 anos a Nação Roména sangra no jugo soviético.

PERSEGUIÇÃO POLITICA e RELIGIOSA - TERROR - DEPORTAÇÕES - FOME - HUMILHAÇÃO

Hoje, quando as últimas tribus da África, lutam pela liberdade e conseguem sua independência apoiadas pela O. N. U., em pleno coração da Europa — no velho continente de civilização milenar 13 nações que durante séculos contribuiram para o aprimoramento da humanidade, estão condenadas a mais vergonhosa escravidão de que teve conhecimento a história.

Continuarão as Nações Livres a assistir de braços cruzados ao calvário dos povos cercados pela "Cortina de Ferro"?

Abandonados à discrição do "carrasco vermelho", 100 milhões de seres humanos escravizados, voltam seus olhos lacrimejantes para o Mundo Livre, na esperança de que o tremendo erro cometido em Yalta, seja sanado antes que tarde demais.

IRMÃOS BRASILEIROS!

Unam suas vozes com as nossas num só ressoante grito de protesto contra a escravização dos povos e a degradação humana, praticadas pela União Soviética.

Lutemos lado a lado contra o imperialismo satânico do Comunismo, que vem ameaçar cada vez mais o mundo cristão, a cultura e a liberdade do mundo inteiro.

Apoiando a ação de libertação dos povos subjugados, contribuiremos implicitamente para o afastamento do perigo vermelho da Patria Brasileira.

LIBERDADE E JUSTIÇA A ROMÉNIA e AOS DEMAIS PAISES OPRIMIDOS PELA DIABOLICA DITADURA DA U. R. S. S.

Afișul.

creștin, Dr. André Franco Montoro; Dr. Toledo Pisa, șeful Partidului Reprezentării Populare.

Guvernatorul Statului San Paulo a trimis o scrisoare prin care se scuza că nu a putut participa și-și arată sentimentele de simpatie pentru poporul român subjugat, iar Dna Conceiçao da Costa Neves, a trimis un mesagiu de 3 pagini.

Viceguvernatorul a ținut un înflăcărat discurs, subliniind latinitatea poporului român, serviciile aduse timp de secole Occidentului creștin și dreptul lui la repararea greșelii ce au făcut Occidentalii *"vânzându-l"* Moscovei. Foarte frumos, incendiar chiar, a vorbit profesorul de istorie Benjamin A. Sales Arcury, care după o schiță istorică a națiunii române, a subliniat greșelile comise de Occidentali și a arătat că datoria Braziliei este de a interveni în favoarea popoarelor de dincolo de cortina de fier.

Din partea popoarelor robite au vorbit: Dr. Gyula Vangel, în numele Ungurilor; Mareșalul Carol Pelekiewicz fost vicepreședinte al Senatului polonez; Lubomir Zapyroff, în numele Bulgarilor. Dr. Vangel a arătat că vechile neînțelegeri dintre Români și Unguri trebuiesc lăsate la o parte în fața dușmanului comun, neînțelegerile găsind

(*Urmează pagina* 18.)

23 DE AGOSTO DE 1944 - 23 DE AGOSTO DE 1959

XV ANIVERSARIO DE LA INSTAURACION DEL TERROR EN RUMANIA

COMUNIDAD DE LOS RUMANOS EN ESPAÑA
MADRID
1959

«Rumania sigue siendo el centinela sin sueño del Occidente, Rumania no puede ni debe morir. La hija de Trajano, la hermana lejana de la gran familia latina, la Tracia de verdes pámpanos de azuleantes racimos, citada en la "Iliada"; la defensora del claro alfabeto romano frente a los orientales letras cirílicas, la alegre y bella tierra de la "jora", que es como una sardana; el país de la estirpe de oro, de los arcángeles alanceando los dragones; ese mapa con 20 millones de cristianos inasimilables para los rusos, ese peñasco de Occidente, tiene derecho a ser oído.

Rumania no puede morir. No puede este pedazo entrañable de Europa y la latinidad, forjado en la más alerta vigilancia, amasado con más de mil años de sangre derramada, liquidarse sobre un papel rayado en la sobremesa de un alegre banquete en Yalta, entre el "vodka" y el "whisky" de los vencedores de una guerra comenzada en nombre de la libertad de los pueblos.»

AGUSTÍN DE FOXÁ.

En este triste décimoquinto aniversario de la instauración en Rumania del terror y el exterminio, los rumanos refugiados evocamos el llamamiento hecho al mundo libre el 13 de diciembre de 1957 por el gran español y gran amigo que fué Agustín de Foxá. Sirva esta emotiva evocación como la manifestación de la esperanza de que la O. N. U. y las potencias occidentales hayan comprendido, por fin, el peligro que representa para el porvenir del mundo libre el continuo avance comunista, y veamos en esta comprensión la posibilidad de que se conviertan en realidad nuestros deseos: libertad para Rumania, libertad para la Europa del Este.



zele lui nu s'a desprins glasul unui individ, ci vocea trecutului nostru românesc, în pieptul lui nu s'au sbătut bucuriile şi durerile unui singur om, ci acolo a bătut inima a zece milioane de Români, cu toate dorurile ce se cuprind dela Nistru până la Tisa". Sextil Puşcariu nu este atât de mare cât Iorga, formularea lui nu atinge înălţimea de frumuseţe a celei a lui Iorga, dar Sextil Puşcariu a murit fără să regrete ceiace a spus despre Eminescu.

Cu toată conspiraţia tăcerii, totuşi, măcar vag, Românii ştiu că Eminescu a fost un mare naţionalist, un mare economist, un mare antisemit, dar mult prea puţini sunt aceia cari ştiu că Eminescu a fost şi un mare ţărănist în sensul că i-a iubit pe ţărani, că le-a cunoscut marile dureri şi că a scris cu litere de foc pentru apărarea lor. Ceiace-mi propun deci să tratez în articolul de faţă, este ţărănismul lui Eminescu.

In portretul pe care dl Seicaru—maestrul meu—, îl face lui Ion Mihalache, dsa citează ca prim ţărănist pe învăţătorul Dobrescu-Argeş. Dl Şeicaru face o distincţie; este vorba de primul român care a lansat ideia unui partid ţărănesc ca partid de clasă, ideie ce a fost reluată de Ion Mihalache în 1911. In fond, după câte înţeleg eu, un partid de clasă este o grupare de oameni—un partid—, format din oameni ce aparţin aceleiaşi clase sociale. Strângerea acestor oameni în aceiaşi grupare, în acelaş partid de clasă, poate fi determinată de mai multe cauze: Prima ar fi aceia de a se păstra privilegii existente, a doua ar fi una agresivă de a domina celelalte clase, iar a treia ar fi una de apărare, o clasă zotănită de celelalte se strânge împrejurul unui om pentru a se apăra în contra celor ce o zotănesc. In istoria politică românească putem găsi că se încadrează perfect în prima categorie partidul conservator, în a doua partidul liberal, iar în a treia partidele ţărănesc şi socialist.

Dar eu cred că ţărănist nu poate fi numai cel ce a lansat ideia unui partid de clasă, ci şi acei ce, fără să se gândească la acest lucru, au iubit clasa ţărănească şi au apărat-o, de multe ori cu mari riscuri, au voit s'o ajute să se ridice. Pe această linie de clasificare deci, eu socotesc că ţărănişti pot fi socotiţi şi Domnitorul Alexandru Ion Cuza şi Mihail Eminescu. Vodă Cuza a iubit atât de mult pe ţărani încât şi-a riscat şi în cele din urmă şi-a pierdut tronul, iar cu viaţă a scăpat numai graţie faptului că activitatea aceasta proţărănească s'a desfăşurat între 1850 şi 1866 şi nu între 1919 şi 1938. Al doilea ţărănist, în aceiaşi ordine de idei, este Mihail Eminescu.

Pentru cine studiază activitatea gazetărească a lui Mihail Eminescu, va fi o mare surpriză constatarea că figura lui Vodă Cuza nu l-a preocupat aproape deloc pe *ţărănistul* Mihail Eminescu. In prea puţine articole şi cu prea puţine fraze vorbeşte de Cuza. O explicaţie ar fi poate faptul că Eminescu şi-a desfăşurat principala activitate gazetărească la "Timpul", gazetă a partidului conservator, partid care participase la isgonirea domnitorului, legea rurală pe ei îi lovise; Vodă Cuza fusese adevăratul, *realul duşman al conservatorilor şi nu al liberalilor. Şi desigur, în calitate de şef redactor al gazetei partidului conservator nu putea să vorbească de funie în casa* spânzuratului. A lua ad literam această afirmaţie ar însemna să dăm dreptate acelora ce acuză pe Eminescu că articolele lui antiliberale nu se datorau unor convingeri ci faptului că era plătit de conservatori. Şi nu acesta este adevărul. La "Timpul" exista desigur o cenzură. Dar cenzura aceasta nu a fost atât de teribilă şi în plus, un gazetar inteligent—aşa afirmă marii gazetari—ştie să se strecoare printre reţelele unei cenzuri. Nu întotdeauna spun eu; au existat şi există cenzuri diavoleşti în care oricât de inteligent ar fi un gazetar, nu poate scri decât ceiace vor stăpânii. In categoria cenzurilor diavoleşti intră cea carlisto-lupistă şi cea comunistă. In afară de aceasta, Eminescu ne-a arătat că nu este omul care pentru o bucată de pâine să-şi vândă sau să-şi închirieze condeiul. Slavici ne povesteşte în amintirile sale că a doua zi după ce trupele române au trecut Dunărea, Eminescu a scris un articol de preamărire a acestui eveniment. Ori conservatorii erau contra intrării trupelor române alături de Ruşi. Imediat ce a cetit articolul, Lahovary, unul lintre potentaţii partidului conservator, deci unul din acei ce dădea banii pentru scoaterea gazetei, a venit la redacţie şi a început să-i reproşeze lui Eminescu, pe un ton violent, publicarea acelui articol. Nu mai puţin violent, Eminiscu i-a răspuns: "Putoare grecească, tu nu poţi să simţi ce simt eu ca Român, când Ţara mea reintră în istorie". Splendidă atitudine într'adevăr, dar oricât am dori ca pe lângă alte blazoane de mândrie Eminescu să-l aibă şi pe acesta, se pare că scena nu este adevărată. Scena de mai sus nu s'a întâmplat pentru simplul motiv că la data trecerii Dunării a trupelor noastre—20 August 1877—, Eminescu nu era şef redactor al ziarului "Timpul" ci redacta partea neoficială a "Curierului de Iaşi". D. Murăraşu spune că Eminescu a venit la la redactia "Timpului" în toamna anului 1877. Şi se pare că are dreptate de moment ce în Curierul de Iaşi apar în acest timp următoarele articole: "Despre literatura populară" la 10 August 1877, "Răpirea Bucovinei" la 30 Septembrie şi "Austro-Ungaria" la 7 Octombrie. Ce l-a făcut pe Slavici, care era un om extrem de meticulos, să scrie acest lucru? Probabil marea admiraţie ce avea faţă de Eminescu sau poate, a inventat această scenă pentru a lua apărarea lui Eminescu că scria la "Timpul" pentru bani. Nu am putut să-mi procur cartea lui Slavici şi scena cu Lahovary am dat-o după dl Pamfli Şeicaru şi Leontin Constantinescu. Primul a povestit-o într'o scrisoare către generalul Rădescu—scrisoare devenită publică—iar al doilea într'o conferinţă la societatea M. Eminescu din Paris, societate al cărui preşedinte era de curând decedatul C. Antoniade. Istoricii literari vor trebui să se aplece asupra acestui caz pentru a-l lămuri.

Dar nu este nevoie să se recurgă la fapte discutabile pentru a stabili independeţa şi mândria lui Mihail Eminescu.

Cum spuneam mai sus, înainte de a trece la "Timpul" —în vara lui 1877 cum scrie Slavici sau în toamna acelui an cum scrie D. Murăraşu şi cum se pare că este în adevăr—, marele poet era redactor al părţii neoficiale a "Curierului de Iaşi". Şi n'a părăsit "Curierul de Iaşi" pentrucă îl aştepta un post mai bun, mai bine plătit desigur, acela de redactor şef al unei gazete din capitală, ci a venit la "Timpul" tocmai fiindcă pe neaşteptate a

TARANISMUL LUI EMINESCU

părăsit redacţia gazetei "Curierul de Iaşi". Şi redacţia Curierului o părăsise din cauza firii lui independente, din cauză că refuzase un târg. Primarul Pastia fusese atacat de ziarul "Steaua României". "Curierul de Iaşi" se tipărea la Tipografia naţională al cărei director era un oarecare avocat Mircea. Primarul a intervenit la Mircea şi Mircea, la rândul lui, a presat gazeta. Şi i se cerea lui Eminescu să scrie un articol sau mai multe în care să ia apărarea primarului atacat. Cum Eminescu a refuzat, Mircea a venit cu altă propunere pe care Eminescu a găsit-o şi mai jignitoare de cât prima: articolele aveau să fie scrise de Mircea, apăreau nesemnate, dar în locuri, cu ar fi făcut pe toată lumea să creadă că sunt scrise de Eminescu. Refuzul a fost însoţit de data aceasta de demisie. Eminescu demisiona deci după 7 Octombrie, în pragul iernii, desigur fără palton şi fără lemne. Dar o făcea pentrucă se numea Eminescu. Venirea la "Timpul" se datoreşte deci acestei situaţii dramatice pentru Eminescu, probabil în urma intervenţiei lui Maiorescu şi este iarăşi probabil că şi pentru faptul că Eminescu se relevase la insignifianta foaie ieşană ca o pană ascuţită, iar conservatorii se găsseau în opoziţia care se anunţa—cum s'a şi întâmplat—de lungă durată.

Cum se face dar că Eminescu a scris articole de laudă la adresa conservatorilor, nu toate meritate? Le-a scris pentru a nu-şi pierde şi acest post şi pentru a nu rămâne iarăşi pe drumuri? Răspunsul e categoric negativ. Eminescu credea cu tărie în tot ceiace scria. Laudele nemeritate la adresa conservatorilor se datoresc faptului că el era un tradiţionalist, un *conservator*. El iubea profund trecutul şi înoirile revoluţionare liberale i se păreau o violentare a trecutului. Admiraţia pentru trecut

in ceiace priveşte vânzarea domeniilor Statului ţăra-
ilor, e vorba tot de praf în ochii prostimii. Astfel, con-
orm legii din 1876, domeniile Statului puteau fi vandute
n bloc sau pe parcele. Când erau vândute în bloc, *cum-
ărătorul plătea 25 % la început, iar restul în 12 ani.*
)acă se vindeau pe parcele, atunci plata trebuia să se
acă *integral şi imediat*. Nu e nevoie a insista pentru a
e vedea şmecheria. Rezultatul e cel bănuit: *641 domenii
le Statului au fost cumpărate de boieri şi numai 31 au
ost cumpărate de ţărani, sau în ha., 60.000 pogoane
umpărate de ţărani şi 309.000 de boieri* (Lahovary). O
emarcă în plus, în defavoarea conjuraţilor dela 1866 este
ceia că în afară de legea lui Vodă Cuza, vinderea mo-
iilor Statului mai era impusă şi de necesităţi financia-
e: Statul avea nevoie de bani şi atunci şi-i procura
ânzându-şi moşiile. I. G. Duca, cel care mai târziu avea
ă-şi facă un titlu de glorie din faptul că era semnata-
ul decretului lege de împroprietărire din 1919, o recu-
ioaşte formal înainte de a fi fost cuprins de emoţionan-
a dragoste de ţăran: "Pentrucă, după marea (?) expro-
riere, aceste reforme nu puteau pleca din nevoia de a
e da pământ ţăranilor" (Ion C. Brătianu şi chestiunea
grară). Tot în această lucrare, Ion G. Duca încearcă să
cuze pe Ion Brătianu în ceiace priveşte, nelegala, ne-
onstituţionala, injusta prescripţie din legea învoielilor
gricole (execuţia manu militari), prin faptul că "în mo-
nentul în care se vota această lege, Ion Brătianu călă-
orea prin Europa, pentru a realiza dorinţa divanurilor
d-hoc, de a aduce în România un prinţ străin (?). "Ca
i cum Ion Brătianu ar fi fost singurul liberal din Ro-
nânia" (Crişan T. Axente).

Numai după revolta ţărănească din 1888, isgonitorii
unt nevoiţi să mai cedeze puţin. Astfel, în 1889, o nouă
ege dă posibilitatea şi neoiobagilor de a cumpăra pă-
nânt din domeniile Statului: se vindeau de data aceasta
noşiile Statului în loturi mici de 5, 10, 25 ha. fără acompt,
u preţuri moderate, plătibile în termene lungi şi anual.
cestei legi i-a urmat o alta în 1892. Trebuie însă să
punem că aceste legi au fost făcute de conservatori şi
u de liberali (ultima aparţine lui P. P. Carp.).

In 1907 isbucneşte marea revoluţie. Conservatorii nu
u curajul s'o reprime, cu aceasta se însărcinează Ionel
Brătianu. Cad 11.000 de ţărani. Infricoşati, liberalii de-
un urgent pe biuroul Camerei o serie impresionantă de
ispoziţii în favoarea ţăranilor. "Dar odată revoluţia re-
rimată, politicienii uită promisiunile şi se pierd în chi-
hite avocăteşti pentru a evita marile reforme pe care le

o găsim şi în poeziile lui şi dacă un mânuitor de condeiu poate scrie cu cu oarecare uşurinţă, în proză, anumite lucruri în care crede puţin sau deloc, el nu va putea să scrie niciodată o poezie—bună bineînţeles—decat dacă simte, dacă crede profund în ceiace scrie.

Şi totuşi trebuie să admitem că o oarecare cenzură a existat la "Timpul". Această cenzură, pentru mândrul, pentru independentul Eminescu, nu putea fi decât de ordin moral. In partidul conservator figurau oameni pentru cari Eminescu avea nu numai recunoştinţă, dar prietenie şi admiraţie. El era junimist şi multe dintre ideile lui îi fuseseră inoculate de junimişti, şi le însuşise din citirea "Convorbirilor literare", din discuţiile dela cenaclul Junimii, discuţii la care era prezent, din discuţiile cu Maiorescu, Negruzzi, etc. In ediţia A. C. Cuza de găseşte o scrisoare către Negruzzi, în care i se adresează amical—"Iubite Jacques". Din corespondenţa cu Maiorescu se vede că Eminescu îl preţuia pe criticul dela Junimea. Fără să mai vorbim de faptul că în toate împrejurările în care poetul se găsea la strâmtoare, Maiorescu nu rămăsese indiferent.

Dar marele poet căuta să se strecoare cu inteligenţă printre reţelele acestei cenzuri. In cele mai multe cazuri "bătea şeaua ca să priceapă iapa", adică ataca cu violentă pe liberali, dar cei vizaţi nu erau liberalii singuri ci şi conservatorii. Sunt multe articole, poate majoritatea, în care sunt atacaţi Greco-Bulgarii din partidul liberal. Dar, cum îi răspunde "Indépendance roumaine", fanarioţi se găseau şi în partidul conservator şi aceştia înghiţeau desigur cu noduri articolele lui Eminescu.

Şi pe lângă un articol—şters dealtfel—închinat lui Cuza, pe lângă fraze favorabile semănate pe ici pe colo prin articole, într'unul Eminescu îi aduce lui Vodă Cuza un omagiu, un teribil omagiu. Este vorba de articolul "Pătura superpusă" care face parte dintr'o serie în care poetul desfăşoară o teorie personală, teoria "păturii superpuse". D. Murăraşu susţine că această teorie nu este originală, dar Eminescu îşi arogă cu mândrie paternitatea ei. Ce este pătura superpusă? Eminescu susţine că în România "avem de o parte rasa română, cu trecutul ei, identică în toate ţările pe care le locuieşte, popor cinstit, inimos, capabil de adevăr şi de patriotism. Avem apoi deasupra acestui popor o pătură superpusă, un fel de sediment de pungaşi şi de cocote, răsărită din amestecul scursăturilor orientale şi occidentale, incapabilă de adevăr şi patriotism, rasa Caradalelor, pe care Moldovenii din eroare o numesc Munteni". Deci la bază e naţia românească iar deasupra ei s'a aşezat "pătura superpusă", Grecii în Muntenia şi Evreii în Moldova. In ceiace-i priveşte pe Greci, Eminescu nu viza pe negustorul de halva sau pe plăcintar, ci pe acei cari erau în posturile de conducere ale Ţării.

Şi acuma urmează omagiul, dumnezeescul omagiu pe care Eminescu îl aduce "domnitorului ţăranilor":

"Dac'am încerca să determinăm esact timpul în care elementul autocton a învins pe cel imigrant, sau a fost învins de el, am zice:

La 1700 învinge elementul imigrant prin domnia fanariotă.

La 1821 începe reacţiunea elementului autocton şi merge biruitoare şi asimilând până la 1866.

La 11 Februarie 1866 învinge din nou elementul imigrant.

Există şi de-atunci o oscilaţiune, o mutare a punctului de gravitaţie când asupra elementelor instinctiv-nationale, când asupra celor instinctiv străine, dar victoria, precum vedem, e momentan a acestora din urmă.

Dar care îi semnul prin care se disting aceşti oameni neasimilaţi, de provenienţă transdanubiană, de populaţiunea de rasă?

Cerem a se constata aceasta în toate punctele. Noi zicem prin sterilitate fizică şi intelectuală. Sânt intelectual şi fizic sterpi, sânt catâri în toată privinţa. Sau nu produc copii de fel sau produc stârpituri, menite la o degenerare gradată şi la stingerea în generaţia a treia ori a patra. Constatăm apoi la ele simptome permanente de slăbiciune intelectuală. La ei mintea e substituită prin viclenie. Viclenia e un semn de slăbiciune, căci mintea omenească veritabilă stă în raport direct cu capacitatea de a pricepe în mod desinteresat un adevăr. Ca slăbiciune de caracter e de citat falşitatea. Prietenoşi, lipindu-se şi măgulind pe ori-cine de care au trebuinţă, ei urăsc în realitate orice putere superioară, fie intelectuală, fie de caracter. *Istoria lui Tudor şi a lui Cuza ar ilustra această teorie.*

Oamenii ce linguşeau a împărtăşi ideile acestor spirite cu totul lipsite de viclenie, nu aceia cari ar fi avut curagiul de a li se opune pe faţă, îi trădează.

Dacă am cerceta originea ofiterilor de gardă dela 11 Februarie am afla că e străină, începând cu fiul unui făclier grec dela Botoşani şi urmărind toate numele.

Fără îndoială lupta aceasta e purtată în mod instinctiv, fără claritate de vederi, cu tendinţe elementare de atracţiune şi repulsiune. Precum Celţii Irlandei, deşi anglificaţi, simt dominaţiunea anglo-saxonă ca pe o dominaţiune străină de rasa şi înclinaţiunile lor, tot astfel poporul românesc simte instinctiv că e dominat de oameni cari se pretind numai români, fără a fi, şi cari n'au nici milă de el, nici pricepere pentru geniul lui.

Geniul neamului românesc e o carte cu şapte peceţi pentru generaţia dominantă".

Iată dar că aici sunt biciuiţi nu numai fanarioţii din partidul conservator "oamenii neasimilaţi", etc., dar însăşi conducerea partidului conservator care participase alături de "fiul făclierului grec" la momentul care marca victoria păturii superpuse: 11 Februarie 1866.

Pentru că Eminescu a murit spiritual în 1883 şi fizic în 1889, îmi permit—oricât aşi fi acuzat de lipsă de modestie, lucru pe care-l recunosc pentru cazul de faţă—, să continui a marca etapele acestei lupte dintre elementul autochton şi cel imigrant:

La 1919 elementul autochton reuşeşte graţie sacrificiilor şi curajului din războiul de întregire, ca să obţină exproprierea, adică smulgerea pământurilor care se găseau fie în mâna păturii superpuse, fie exploatate de acest element prin arendare—în preajma anului 1907 Mocki Fischer deţinea în arendă aproape tot Nordul Moldovei.

La 1938 (30 Noembrie) elementul imigrant îşi ia revanşa. Această revanşă avea să marcheze punctul culminant al victoriilor elementului imigrant.

La 1944 (23 August) elementul imigrant avea să marcheze punctul final al victoriilor lui, final în acelas timp şi al înfrângerilor elementului autochton. Când Ţara se va elibera, elementul autochton va prezenta o experienţă amară, experienţă supremă, şi nu va mai permite în nici un caz victoriile păturii superpuse.

TOTUŞI, trebuie să recunoaştem că Mihail Eminescu, ţărănistul Eminescu nu a avut o admiraţie, un cult pentru primul ţărănist, pentru Vodă Cuza. Dacă cenzura conservatoare, morală sau de altă natură, l-a împiedicat să scrie despre Cuza Vodă, care este explicaţia că nu se găsesc studii, articole, note, despre Cuza, printre manuscrisele lui? Explicaţia pe care o dă subsemnatul e următoarea: Eminescu a murit tânăr, foarte tânăr, la 33 de ani—după 33 de ani Eminescu n'a mai fost Eminescu—. S'ar putea spune că la acea vârstă gândirea lui nu se maturizase, se găsea încă în acel vârtej de idei necristalizate ale tinereţii. Gândirea lui rătăcea la Alexandru del Bun, Ştefan cel Mare, Ştefăniţă Vodă; Cuza Vodă era prea apropiat de el, nu-i venise timpul să intre în sfera preocupărilor lui Eminescu.

Deci ţărănismul lui Eminescu va fi un ţărănism eminescian, fără nici o legătură şi neinfluenţat de ţărănismul lui Vodă Cuza.

Eminescu a mai fost acuzat de a fi fost injust cu partidul liberal. Lucrurile nu au fost aşa de rele, spun denigratorii lui Eminescu. Era o situaţie normală, într'o ţară care renăstea. Erau durerile naşterii. Da, în parte e justă această afirmaţie. In acele vremuri se întâmplau în Ţara noastră lucrurile care se întâmplă astăzi în atâtea ţări noi cari îşi capată sau îşi recapătă independenţa. Egiptul, de exemplu. Există dureri ale naşterii cari nu pot fi evitate, fără îndoială. Dar există dureri şi dureri; depinde de cine dă asistenţă lehuzei, depinde dacă asistenţii sunt medici sau moaşe. Şi dacă aceste dureri au fost mai mari

(*Urmează pagina* 16.)

[illegible] normale. Noaptele sunt vinovate și nu numai Eminescu avea voie, avea dreptul să-i tragă la răspundere și să zic noi, noi, cari timpul a pus o mare distanță între noi și acele durere de mizerii. Noi, pentrucă deși nu am cunoscut durerile mizeriei, le cunoaștem în carnea și spiritul nostru pe acele profuse de venale și [illegible] dela care a dat naștere [illegible].

Eminescu scrie violent, cu toată convingerea pe aceste noapte. Nu au fost vinovate noaptele, spun inamicii lui Eminescu, aceasta a fost un tenebrism, ba chiar un refrun.

Pentru a dovedi că Eminescu a avut complectă dreptate, că violența lui e pe deplin justificată, nu vom aduce în sprijin pe V. Boerescu, nici pe Vasile Alecsandri și nici pe B. P. Hașdeu, despre care s'ar putea spune la fel ca au fost nedrepți cu clasa conducătoare a României de dinainte de 1900, ci vom cita două nume pe care liberalismul nu le poate respinge: aceste două nume sunt Dimitrie și Ion Brătianu.

Ca și Ionel Brătianu mai târziu, Ion Brătianu, atunci când se găsea în fața unor dificultăți se retrăgea dela guvern și-și lăsa un înlocuitor, pentru a reveni în fruntea guvernului, atunci când socotea că norii au trecut. După ședința în care Camera ridicase România la rangul de regat, Ion Brătianu s'a retras dela putere, pentru a se constitui un cabinet sub președinția fratelui lui, Dimitrie Brătianu, cabinet ce a premiat serbările încoronării.

"Dem. Brătianu acceptase președinția Consiliului cu convingerea că era chemat la conducerea reală a partidului liberal. Fostul membru al comitetului revoluționar dela Londra, vechiul mazzinist raliat la monarhia constituțională, rămăsese mereu rigoristul străin care fusese totdeauna. El condamnase totdeauna la fratele lui *graba de putere pentru putere*, concesiunile pe care nu înceta să le facă pentru a-și asigura o majoritate în parlament. El ar fi vrut să-l vadă constituind un partid cinstit și convins, și suferea din cauza compromisurilor la care asista. Partidul care se împodobea cu titlul de partid național-liberal nu mai era în ochii lui decât o *asociație de traficanți și de exploatatori*. În ziua în care a primit la Constantinopole—unde fusese trimis ca ministru plenipotențiar pentru a remite sultanului marele cordon al Stelei României—telegrama fratelui său care-i oferea succesiunea, el s'a crezut chemat la o operă de renovare și a acceptat.

Când a urcat la tribună, primit cu aplauzele majorității a existat fără îndoială o clipă de iluzii. El aducea un trecut fără pată, cincizeci de ani de probitate politică și de cinste personală, de devotament fără de patrie și ideia de libertate, de abnegație și de sacrifice. El începu să vorbească și primele sale cuvinte au produs, în rândurile majorității, stupoare și groază. Acest om dela 48 părea că a dormit 20 de ani și că s'a trezit deodată. Vorbea în fraze scurte, sacadate, cu o voce care abia se auzea, învingându-și timiditatea sa nativă care-i strangula cuvintele în gâtlej, lovind cu pumnul marginea tribunei pentru a înfige parcă în ea convingerea sa. Deputații se strânseseră în jurul lui pentru a-l auzi. El domina acest grup compact pe care nu-l vedea, urmărind cu ochii idealul lui îndepărtat, și urmând expunerea programului său. *El condamna pe politicianii care nu stiu de lucrare parcă pentru a nu se ocupa decât de interesele lor personale, guvernele care cumpără conștiințele, deputații cari fac trafic de influență.* El descoperea această plagă a regimului inaugurat de fratele său, a cărui vie reprezentare era majoritatea și, într'un limbaj colorat, *compara pe acești exploatatori ai politicei cu o haită de lupi înfometați*.

Majoritatea și-a revenit repede din zăpăceala în care-o cufundase discursul și, la 9 Iunie, a aruncat pe acest visător în uitarea din care îl scosese. Ion Brătianu reintra triumfător la minister, mai puternic decât înainte de demisie, căci majoritatea înțelesese la ce pericole putea s'o expună un moment de independență.

Ruptura între cei doi frați a fost, din acea zi complectă. Dim. Brătianu a devenit dușmanul implacabil al lui Ion Brătianu și, fără răgaz sau cruțare, a denunțat țării *tendințele lui dictatoriale, scandaloasele târguri de conștiință, corupția colegiilor electorale*".

Aceste rânduri sunt scoase din cartea "Istoria României contemporane" de Frédéric Damé, o excelentă carte pe care editura "Carpații" va tipări-o în curând ca un al V-lea volum al Istoriei Românilor.

Mihail Eminescu a susținut în esență în articolele sale de gazetă că partidul conservator era format din oameni ponderați, iubitori de țară, care aveau un program și care erau aduși din când în când la putere de către regele Carol pentru a restabili situația compromisă de liberali. Exact acelaș lucru îl scrie și Damé. E surprinzător totuși cum istoricul francez nu citează niciodată pe Eminescu. Și doar la bibliografie figurează și colecția "Timpului". Nu poate fi vorba de o scăpare din vedere, ci trecerea sub tăcere e intenționată. Pentru Francezi, Eminescu trece drept un francofob. Și se pare că și la 1900, ca și acuma, pentru Francezi, a fi francofil înseamnă a nu mai fi Român. Pentru cine studiază pe Eminescu, concluzia justă se impune cu tărie: Eminescu nu a fost *francofob*, ci *filoromân*.

Dar dovada fără putință de replică a adevărurilor susținute de Mihail Eminescu o aduce însuși Ion Brătianu. La 26 Martie 1884, guvernul Brătianu a depus prin deputatul Stolojanu raportul proiectului de revizuire a legii electorale. C. A. Rosetti, devenit dușmanul lui Brătianu, declară că Adunarea are nevoie de trei zile, pentru a studia raportul și prin 58 voturi contra 48, cererea îi este admisă. Și a avut loc atunci cea mai balcanică, cea mai umilitoare scenă ce s'a putut petrece vreodată într'un parlament pretins democrat. E drept că și după războiul de întregire au avut loc în parlamentul "democrat" român scene de pomină—s'au auzit în incinta parlamentului românesc și înjurături de mamă—, dar nici una nu poate egala ședința dela 26 Martie 1884.

Roșu de mânie, Ion Brătianu s'a ridicat la tribună. "Opoziția, a strigat el, a obținut majoritatea. De zece luni port în spate o sarcină foarte grea, căci v'am spus că țara se agită și întârziind soluționarea acestei chestiuni, ar putea rezulta o agitație și mai mare și chiar o desordine morală. Ați văzut Domnilor că, *cu toate iregularitățile comise, asasinatele, procesele scandaloase, am tăcut și am acceptat responsabilitatea*, cu singura speranță că revizuirea se va face, căci, pentru țară aceasta

ȚARANISMUL LUI EMINESCU

este o chestiune de viitor. Dar, acuma sunt nevoit să recunosc că revizuirea nu se poate face cu mine, că nu mai sunt expresia majorității Camerei. Îmi retrag declarația mea, dar trebuie să știți ce voiu face. Voiu depune în mâinile regelui demisia mea și a colegilor mei și voiu lăsa să vină un minister care va lua responsabilitatea agitației în care se găsește țara și va lua responsabilitatea revizuirii Constituției. Eu nu mai pot să accept această responsabilitate cu o majoritate care trece dela dreapta la stânga".

Și acuma, ce a urmat, este un stil de demn de Caragiale ca să introducerea: "După ce a pronunțat aceste cuvinte, primul ministru, urmat de colegii săi, părăsea sala, lăsând pe deputați stupefiați. *Acești nefericiți deputați, cari nu-și datorau alegerea decât sprijinului ministerului și a presiunii exercitate asupra colegiilor electorale, erau consternați.* Dacă Brătianu se retrăgea ei trebuiau să dispară, să renunțe la toate beneficiile pe care li le procura mandatul de deputat. Senatul a luat-o înainte și a votat o moțiune de încredere în unanimitate. La Cameră, o moțiune identică a fost votată cu 89 voturi din 108 votanți. Rosetti s'a abținut. Ion Brătianu nu și-a mai dat demisia și la 28 Martie au început desbaterile asupra revizuirii. La 2 Aprilie, după un superb discurs al lui Titu Maiorescu, care conchidea contra luării în considerație a proiectului și o replică a lui Ion Brătianu, proiectul de reformă a legii electorale a fost luat în considerație prin 101 voturi contra 32. Imediat, *fără a permite prietenilor lui Rosetti să ia cuvântul, președintele a declarat discuția închisă, discuție care nici nu începuse și pune articolul la vot cu toate protestările minorității*" (F. Damé).

Partidul liberal a guvernat Țara 22 ani neîntrerupt, [illegible]. Îi comparăm pe cei ce-au dat ruşinoasa lovitură cu Horia și Cloșca. Horia și Cloșca? Dar Horia și Cloșca au murit pe roată iar "eroii" dela 23 August au fost decorați și și-au ciocnit paharele de șampanie cu ... Neamului.

Dar nu intenționăm să facem polemică ci să arătăm că anul acesta a avut loc o altă "serbare", a avut loc o evocare a lui 23 August 1944, o evocare diferită de cele despre care a fost vorba mai sus. Evocarea aceasta a fost un dureros memento al rușinoasei date din istoria Românilor: S'a evocat împlinirea a 15 ani decând România a fost "eliberată" nu de naziști ci de propria-i libertate; s'a evocat împlinirea a 15 ani decând armatei adesea cu dușmanul de moarte al Neamului i s'a smuls arma din mâini și a fost transformată într'un imens convoiu de prizonieri din care o parte zac și astăzi prin câmpiile siberiene; se împlinesc 15 ani de când țara ne-a fost transformată într'o imensă ocnă, într'un imens cimitir; se împlinesc 15 ani decând Patria sângeră, decând Patria este în agonie, etc.

Acestea toate au voit să le evoce Românii din San Paulo, Brazilia, printr'o adunare care a avut loc în seara de 22 August a. c. în sala de festivități a Colegiului San ... publicații în gazetele locale iar în noaptea de 21 August zidurile orașului au fost placardate cu afișul pe care îl reproducem alăturat.

Comitetul organizator a fost format din: Ing. Florentin Marinescu, în calitate de președinte al Com. parohial; ... Bucureșteanu; Gh. Popescu, vicepreședinte al Societății Româno-Braziliene din San Paulo; Ion Dumitriu, caser al Cons. parohial; Dan Boghiu; Petru Mihnea, mare comerciant; Căliniș Vamforu, fost gazetar; Ion A. Ionescu; Mihai Mititiuc; Mihail Reminievschi (basarabean); Dumitru Pârlescu, redactor al rev. "Cetatea luminii"; ... Funducus, comerciant; Al Silistreanu, publicist; Preot ... Ugenu; Ion Potecașu Oană, secretar al soc. Româno-Braz.; Comandor Aurel Vardescu; N. Iancu-Păltinișanu, redactor al rev. "Căminul". Comitetul organizator a cooptat ca membru pe d-l Bogdan L. Bilyskyj, ucrainean (soția dsale e Româncă), reprezentant pentru Brazilia al Blocului Antikomunist al Națiunilor captive.

Din partea autorităților braziliene au participat: Viceguvernatorul Statului San Paulo, generalul Porfírio da Paz; Șeful de cabinet al Președintelui Consiliului Comunal; Prof. Elena Iracy Junqueira, consilieră comunală.

un răspuns. De data aceasta însă, răspunsul e facil: *Pentru acele timpuri, categoric, un mare rău.*

În alte articole am arătat strucimul lui Vodă Cuza și al lui Mihail Kogălniceanu, pentru a se putea face un pic de bine și țăranului român. Odată isgonit Cuza, starea țăranului s'a înrăutățit din nou. E drept că legea lui Cuza avea multe imperfecțiuni dar vina nu poate fi aruncată în spatele domnitorului iubitor al țăranilor, dacă ne gândim cu ce forcepsuri a fost scoasă această lege și, mai ales, că nu a fost lăsat la domnie pentru ca să-i acopere lacunele. Și încă, nu se poate face din aceasta un cap de acuzație dacă ne gândim că erorile comise de el, au fost repetate la împroprietărirea din 1919. Una din lipsurile legii lui Vodă Cuza constă în faptul că nu s'a prevăzut un credit pentru țăranii proaspăt împroprietăriți, iar cea mai gravă, desigur, este aceia că nu s'a prevăzut împiedicarea divizării pământurilor pe lângă aceia a împiedicării înstrăinării lor. Intr'adevăr, pământul dat țăranilor, după câteva generații se pulverizează. După 20 de ani numai, lotul unui împroprietărit de Cuza, de 6 ha. de exemplu, se transformă în trei loturi a două hectare dacă țăranul a avut trei copii, în un ha. dacă a avut șase și în mai puțin de un ha. dacă a avut mai mult de șase copii. Presupunând că băiatul unui țăran care are două ha. de pământ se însoară cu o fată care are și ea două ha. cifrele date de mine mai sus vor fi atinse după patruzeci de ani și problema rămâne aceiași.

Ceiace e curios este că greșala lui Cuza a fost repetată în 1919. Nu s'a prevăzut nimic pentru indivizibilitatea loturilor. Eminescu și-a dat seama de acest lucru și deaceia, într'un articol publicat în "Timpul", propune pe lângă împiedicarea înstrăinării pământurilor țărănești și indivizibilitatea lor și chiar precizează ca tot pământul unui țăran să fie lăsat băiatului cel mai mare. Care este soluția lui Eminescu pentru ceilalți copii? El cerea ca acestora să li se dea pământ de pe moșiile statului. Dacă s'ar fi acceptat principiul majoratului propus de Eminescu, ... țăranii erau obligați să-și dea copiii la meserii. Dar acest lucru nu le convenea proprietarilor, căci creșterea copiilor de țărani ar fi dus la lipsa mâinii de lucru pentru moșiile lor.

Iar, cum spuneam, principiul indivizibilității nu a fost adoptat nici în 1919 (decretul de împroprietărire semnat de I. G. Duca), deși exista o experiență, deși existase o lege similară a cărei aplicare aduse la rezultate dezastruoase. Nici în 1919 nu s'a creat un credit țărănesc și nici chiar "partidul de clasă" al lui Ion Mihalache, atunci când a venit la putere cu majoritate confortabilă, nu s'a gândit la acest lucru. Ba mai mult, atunci când datoriile țăranilor erau grevate într'o proporție îngrijorătoare de către cămătari, nu Ion Mihalache a fost acela care s'a agitat pentru găsirea unei soluții favorabile țăranilor, ci altul. Cine ar crede că țărănistul Ion Mihalache a fost unul dintre cei ce se opuneau la votarea legii conversiunii datoriilor agricole, pe motiv că acea lege ducea la distrugerea creditului? E drept că votarea ei a fost-ca totdeauna în Țara românească-la întâmplare, că au scăpat de datorii și cetățeni cari n'aveau nimic comun cu agricultura, sau aproape nimic, dar legea a fost justă și, în orice caz, nu Ion Mihalache trebuia s'o combată.

Țăranul român, chiar împroprietărit de Cuza, nu putea face față nevoilor dacă ne gândim că o categorie de împroprietăriți primise numai două hectare și jumătate, și pentru a putea trăi, trebuia să lucreze pe moșia boierilor. Această muncă țăranul o presta în baza unor contracte—învoeli agricole—făcute cu proprietarii. Învoelile erau făcute conform legii învoelilor agricole din 1866. Ori această lege nu punea nici o împiedicare de nici un fel, boierii puteau face contractele după cum voiau, sau după cum reușeau să silească pe țărani la încheierea lor. *Nu exista absolut nici o restricție.* Deaceia, țăranul lipsit de mijloace, lipsit de experiență, lipsit de cunoașterea legilor, era lăsat pradă nesațiului proprietarilor sau arendașilor. Și iată ce scrie îndurerat, Eminescu:

"Pentru locuitorul sătean nu s'a făcut însă nimic. Săteanul e lipsit de orice protecție și e lăsat pradă, la început sunt și lupii plac a diferitelor categorii de funcționari administrativi și judecătorești și la discrețiunea proprietarului, arendașului, a speculantului dela țară, la care e nevoit a se adresa în caz de trebuință. Și trebuințe sunt multe. Fostul clăcaș, neavând în urma promulgării legii rurale imașul trebuitor pentru nutrirea numeroaselor sale vite—și în vite constă averea principală a săteanului—, neavând lemne pentru ars, neavând bani pentru a plăti impozitele, neavând în urma unei recolte rele nutrimentul necesar pentru dânsul și pentru familie, el a trebuit să se oblige prin tocmeli agricole către proprietarul sau arendașul, care i le procură, a-i plăti în zile de muncă, în dijmă, în bani, în câte și în cele altele. Dreptul încheierii acestor tocmeli fiind nemărginit, proprietarul sau arendașul nu s'au sfiit a impune locuitorului cele mai crude condiții. Trebuie să vedem diferitele tocmeli agricole cu greelele condiții, pentruca să înțelegem că numărul lor e sigură, că sub regimul liberalilor sătenii au trebuit să ajungă într'o stare mult mai rea de cum fusese înaintea legii rurale.

Găsim învoeli, după care săteanul se obligă să lucreze [illegible] 3) din tot porumbul și grâul făcut în prisoase dă din 3 una, pusă în pătul; 4) din fân din trei una; 5) cei cu boi să facă unul sau două transporturi, iar în lipsă de boi să lucreze două zile; 6) să plătească dint'un boi de vită mare. Găsim că în județul Mehedinți s'a executat următoarea învoială ce și nu se primise de săteni în regulă: de-a da de din toate semănăturile de cereale din două una, pusă în magazie; pentru izlazul de vită mare 7 stânjeni, fânul pe jumătate cărat și îngrădit, sau 40 stânjeni pogonul, pentru cânepă și în câte 2 galbeni de om; pentru topitul cânepei în bălți câte trei zile de lucru; pentru mărăcini și tufărișuri câte 18 stânjeni pe an; pentru fiecare stup de albine câte o zi de lucru și de la fiecare om câte trei găini.

Pentru asemenea tocmeli numite pentru munci agricole, stoarse dela locuitorul nevoiaș sau constatate ca primite de săteni în urma înțelegerii frauduloase între arendași și impiegații comunali, s'au instituit prin legea de la 1866 pentru tocmeli agricole o jurisdicție specială a consiliului comunal, care din cauza împrejurărilor cunoscute, nu oferă nici o garanție pentru sătean și o asemenea jurisdicție s'a menținut de partidul dominant prin camerile disolvate în Martie 1879 prin legea în privința judecătorilor de ocoale, cu toate că, în aparență, se manifestase intenția de a lucra spre binele locuitorilor de la țară prin organizarea unei justiții, care să inspire încredere sătenilor.

Dar mai mult. Prin aceiași lege din 1866, revăzută în anul 1872, s'a introdus și un mod special de executare, care e contrariu regulilor generale, cuprinsă în procedura civilă în privința executărilor silite. Dacă săteanul nu-și îndeplinește tocmeala, art. 15 din lege declară:

"În caz când, după îndemnul și executarea Consiliului Comunal, locuitorii vor arăta îndărătnicire sau vor lipsi din comună, consiliul încălcat va cere dela subprefectura locală a-i trimite ajutor de dorobanți necesari *în executarea locuitorilor îndărătnici sau fugari la congrul vinovatului*.

Pentru executarea unor obligații private, datornicul să fie considerat ca un vinovat și *executat manu militari*. Și aceasta se petrece nu sub regimul regulamentului organic ci sub regimul celei mai liberale constituții care garantează libertățile individuale și care recunoaște și săteanului dreptul pentru alegere de deputați, care să voteze, între altele, legi ca legea din 1866. Astfel dar clasa cea mai mare este supusă unor asemenea legi în folosul clasei proprietarilor, dar mai cu seamă a arendașilor. Și pentru justificare se invoacă interesul producerii agricole, ca și când aceasta ar fi reprezentată numai pentru proprietari și arendași.

Rezultatele economice a robirii țăranului prin tocmeli agricole le și simțim. Condițiile în privința lucrărilor agricole fiind atât de oneroase, săteanul e silit a-și mărgini cultura, și caută să-și vândă vitele ce le are. Micșorarea numărului vitelor în paguba agriculturii, aceasta e un fapt necontestabil, constatat nu numai prin afirmarea și cunoașterea oamenilor competenți, ci și prin cifrele

(Urmează pagina 17.)

oficiale. La 1860 s'au aflat în România 2.751.168 capete de vite mari și mici iar după recensământul anului 1873 nu erau decât 1.866.990. Și de sigur, că numărul vitelor s'a mai micșorat considerabil prin efectele epizootiei grozave din 1877 și 1878 și a rechizițiilor din acei ani care, numai *pentru trebuințele* armatei române în acei doi ani, după constatările făcute de directorul statisticei generale, au consistat în 264.394 cară de transport cu 528.788 de boi, care au trebuit să parcurgă 26.143.677 kilometri. Dacă analizăm diferitele tocmeli agricole ce cunoaștem, găsim că dobânda ce plătește săteanul pentru ceea ce primește în pământ, în nutriment, nu e mai mică de 84,90 % dar în cele mai multe cazuri ea e de 164 %, de 200 %, de 250 %, de 300 %.

Ce să zicem când aflăm că arendași, persoane onorate în societate și *deputați* cer săteanului pentru doi lei dați împrumut *câte 30 de bani dobândă pe lună și o zi de muncă*, socotind ziua numai cu 1,40 bani, 200 % pe an".

Citindu-i unui compatriot acest articol al lui Mihail Eminescu, acesta a exclamat: "Dar boierii aceștia români exploatau pe țăran mai groaznic decât se spune că erau exploatați negrii de către colonialiști. Cel puțin aceștia aveau o scuză — tristă scuză, slabă scuză, dar oricum o scuză —, că exploatau oameni de altă rasă. Boierii români exploatau nu numai oameni de aceiași rasă, dar chiar de *acelaș neam*. "Și totuși, aceasta era situația: țăranul era exploatat mai teribil dacât negrii. Nu exista nici o oprelițe pentru proprietar sau arendaș. Nu numai că se exercita o uzură care ar fi făcut să roșească pe însuși Shylock, dar se recurgea la procedeie deadreptul criminale. Pentru a-l îndatora mai mult, îl obligau pe țăran să-și lase o parte din pământul lui nemuncit, pământul de care mai avea nevoie pentru a-și putea întreține familia, trebuia să-l ia dela arendaș, nu pe gratis, se înțelege. Lucrurile acestea par neverosimile, sunt deadreptul uluitoare. Ce mai rămăsese din biata lege a lui Vodă Cuza, lege pentru care bunul domnitor fusese isgonit, pe motivul, susțineau liberalii, că nu era destul de *progresistă?* Și încă nu e așa de grav faptul că pentru oprimarea țăranului se recurgea la cumpărarea agenților administrativi, cât de grav, teribil de grav, este faptul că aceste prescripții erau cuprinse într'o lege, într'o lege, votată, cum spune Eminescu, de înșiși deputații pe care în teorie îi alegeau țăranii. Era această lege conformă cu principiile înscrise în constituție? Ce fel erau garantate în Constituție libertățile individuale, dacă ele puteau fi atacate de un consiliu comunal? Era această lege conformă cu principiile bazice înscrise în codul penal sau în cel civil? In dreptul penal se prevedea constrângerea corporală pentru neplata datoriilor, dar cum închisoarea specială prevăzută de cod nu a mai fost clădită, prescripția a căzut în desuetudine. Prin urmare, în Țara românească constrângerea corporală pentru neexecutarea unor convenții era rezervată unei singure clase, cea țărănească.

In codul civil se declarau nule contractele viciate de dol sau violență. Dar oare în aceste contracte de învoieli agricole nu figura nici unul din aceste vicii, dacă nu chiar amândouă?

E drept că votarea legii era doar rezultatul unui târg încheiat cu ocazia votării constituției, conservatorii voiau prescripțiile contra cărora erau [illegible] libertatea de asociație și de întrunire adică libertăți care-i interesau pe liberali nu în esența lor ci în măsura în care le erau favorabile pentru a agita Țara atunci când le convenea și a ține în șah pe *Neamț*, iar liberalii le promiteau libertate și mai absolută în tocmelile agricole.. "Bieții țărani plăteau prețul acestor libertăți din care ei nu aveau să tragă nici un profit", exclamă cu milă istoricul francez Damé.

Grației constituției, Brătianu a fost adevăratul stăpân al Țării până în 1888. Tot grație constituției Brătianu avea să hărțuiască — atunci când era în opoziție — pe domnitorul Carol încât acesta, exasperat, avea să trimită scrisoarea atât de condamnată, scrisoare ce avea să apară în Ziarul "Allgemeine Augsburger Zeitung" la 10 Decembrie 1870, prin care se plângea contra libertăților prea mari, nepotrivite pentru poporul român la acea vreme. Fără îndoială acea scrisoare a fost o teribilă eroare din partea domnitorului Carol, dar dacă se întorc foile istoriei cu un număr de zeci de ani în urmă, se va constata că un alt domnitor, Gheorghe Bibescu, a trimis și el o scrisoare lui Pavel Kiseleff și dacă se pun alături aceste scrisori, asemănarea este deadreptul isbitoare.

"Populația rurală în marea ei majoritate, mai ales cea mai depărtată de târguri, n'are drept hrană zilnică decât mămăligă cu oțet și cu zarzavaturi, drept băutură spirt amestecat cu apă; foarte rar la zile mari, și nici chiar atunci în multe cazuri, se învrednicește să mănânce carne și să bea vin; trăind sub un regim alimentar așa de mizerabil, țăranul a ajuns la un grad de anemie și de slăbiciune morală destul de întristătoare. Chipul unui țăran român, om de la țară, trăit în aer liber, seamănă cu al uvrierului stors de puteri în umbra fabricilor", scrie Eminescu tot în "Timpul". Și în alt articol: "Niciodată țăranul n'a fost mai mizer decât azi, niciodată sarcinile ce i s'au impus mai grele, niciodată regimul alimentar mai rău, niciodată munca mai multă, niciodată clasele consumatoare care nu produc nimic, mai numeroase și mai lacome de bani. Acest regim e atât de rău, încât într'o țară cu o populație rară, aceasta scade; iar medicii militari constată până și degenerarea continuă a rassei". Acest trist tablou îl face pe D. Murărașu să se întrebe dacă nu cumva Eminescu s'a lăsat dus de imaginație și a deformat starea reală a lucrurilor. In ceiace mă privește, pot să declarar că am văzut într'un sat răzeșesc, unul dintre cele mai mari sate ale județului Tecuci, nu în vremea lui Eminescu ci între 1920 și 1930, țărani mâncând la câmp, deci la muncă, mămăligă cu oțet sau cu castraveți murați.

Către sfârșitul carierei lui gazetărești, Eminescu care, spune D. Murărașu, căpătase convingerea că strămoșii lui au fost țărani, merge până acolo încât consideră în țara românească numai pe țărani ca o clasă producatoare. E drept că în alte articole stabilește trei clase producătoare, în primul rând pe țăran, în al doilea pe meseriaș și în al treilea pe negustor, dar face o distincție între negustorul cinstit și între cel speculant.

Din dragostea pentru țăran, Eminescu împroașcă cu invective clasa conducătoare, mânuiește harapnicul verbului, apasă adânc cu bisturiul condeiului. Ura lui contra

ȚARANISMUL LUI EMINESCU

liberalilor, pe care-i considera mai vinovați decât pe conservatori, atinge uneori paroxismul. Merge până la a întrebuința și expresia "hidoasă pocitură". Și invective nu a utilizat umai în articolele de gazetă, ci și în poezie. "Bulgăroi cu ceafa groasă", "Grecotei cu nas subțire" sunt cunoscute de toată lumea din Scrisoarea a III-a.

DAR această revărsare de talent, de iubire, de durere și milă pentru cauza țărănească a avut vreun ecou? Din nefericire, răspunsul e negativ. Este drept că între 1866 și 1917 s'au vândut câteva moșii țăranilor. Dar era vorba de moșii ale Statului, latifundiile boierești rămâneau neatinse. Și încă, aceste moșii care s'au vândut conform legilor din 1868, 1876, 1884, 1885 și 188, erau vândute tot grație lui Vodă Cuza. "Legea din 1876, executând art. 5 și 6 ale legii din 1864, organiza vinderea domeniilor Statului țăranilor care nu fuseseră șerbi, șerbilor care nu fuseseră împroprietăriți, noilor căsătoriți și celor care în timpul anului 1864 își făceau serviciul militar" (Crișan T. Axente) 1). Trebuie să facem remarca că deși Vodă Cuza a fost isgonit, nici o lege a lui nu a mai putut fi răsturnată, ba isgonitorii au fost nevoiți să execute și prescripțiile rămase în suspensie. Dar deși nu se făcea decât să se execute o lege a lui Vodă Cuza, nu e cazul să ne închipuim că isgonitorii nu se lăudau că *ei au dat pământ țăranilor*. Și dacă nu au putut să schimbe nimic din ceiace făcuse Cuza, isgonitorii au putut să sucească și să răsucească legile cum au voit pentruca din ceiace făcuse "Domnitorul țăranilor" să rămână doar legenda care continuă vie chiar după trecerea unui secol. Intr'adevăr, *grație lui Vodă Cuza, țăranul devenise* liber. Dar grație învoielilor agricole, el fusese transformat într'un *neoiobag* (Dobrogeanu-Gherea).

In ceiace privește vânzarea domeniilor Statului țăranilor, e vorba tot de praf în ochii prostimii. Astfel, conform legii din 1876, domeniile Statului puteau fi vândute în bloc sau pe parcele. Când erau vândute în bloc, *cumpărătorul plătea 25 % la început, iar restul în 12 ani.* Dacă se vindeau pe parcele, atunci plata trebuia să se facă *integral și imediat.* Nu e nevoie a insista pentru a se vedea șmecheria. Rezultatul e cel bănuit: *641 domenii ale Statului au fost cumpărate de boieri și numai 31 au fost cumpărate de țărani, sau în ha., 60.000 pogoane cumpărate de țărani și 309.000 de boieri* (Lahovary). O remarcă în plus, în defavoarea conjuraților dela 1866 este aceia că în afară de legea lui Vodă Cuza, vinderea moșiilor Statului mai era impusă și de necesități financiare: Statul avea nevoie de bani și atunci și-i procura vânzându-și moșiile. I. G. Duca, cel care mai târziu avea să-și facă un titlu de glorie din faptul că era semnatarul decretului lege de împroprietărire din 1919, o recunoaște formal înainte de a fi fost cuprins de emoționanta dragoste de țăran: "Pentrucă, după marea (?) expropriere, aceste reforme nu puteau pleca din nevoia de a se da pământ țăranilor" (Ion C. Brătianu și chestiunea agrară). Tot în această lucrare, Ion G. Duca încearcă să scuze pe Ion Brătianu în ceiace privește, nelegala, neconstituționala, injusta prescripție din legea învoielilor agricole (execuția manu militari), prin faptul că "în momentul în care se vota această lege, Ion Brătianu călătorea prin Europa, pentru a realiza dorința divanurilor ad-hoc, de a aduce în România un prinț străin (?). "Ca și cum Ion Brătianu ar fi fost singurul liberal din România" (Crișan T. Axente).

Numai după revolta țărănească din 1888, isgonitorii sunt nevoiți să mai cedeze puțin. Astfel, în 1889, o nouă lege dă posibilitatea și neoiobagilor de a cumpăra pământ din domeniile Statului: se vindeau de data aceasta moșiile Statului în loturi mici de 5, 10, 25 ha. fără acompt, cu prețuri moderate, plătibile în termene lungi și anual. Acestei legi i-a urmat o alta în 1892. Trebuie însă să spunem că aceste legi au fost făcute de conservatori și nu de liberali (ultima aparține lui P. P. Carp.).

In 1907 isbucnește marea revoluție. Conservatorii nu au curajul s'o reprime, cu aceasta se însărcinează Ionel Brătianu. Cad 11.000 de țărani. Infricoșați, liberalii depun urgent pe biuroul Camerei o serie impresionantă de dispoziții în favoarea țăranilor. "Dar odată revoluția reprimată, politicienii uită promisiunile și se pierd în chichițe avocățești pentru a evita marile reforme pe care le promiseseră sub imperiul fricei. Sperau că țăranii nu se vor mai revolta de teama represaliilor" (Crișan T. Axente). Legea din 1907 consolidează abuzurile în învoielile agricole. S'au acordat totuși țăranilor câteva avantagii. S'au stabilit terenuri comunale de pășunat (islazuri) și s'a creat "Casa rurală", care trebuia să cumpere pământuri pentru a le revinde țăranilor în condiții avantajoase sau să le exploateze cu țăranii. In 1912 tot conservatorii vin cu o lege, aceia a vânzării în loturi mici a bunurilor de mână moartă. Și ce au făcut liberalii? Al. Constantinescu (Porcu), în oficiosul partidului liberal "Viitorul", numește această lege "expropriere monstruoasă".

Deci între 1866 și 1913, aceasta a fost situația: Țăranii deveniți neoiobagi, partidul conservator căuta prin toate mijyoacele să-și salveze latifundiile, iar liberalii desconsiderau total țărănimea. *Pentru liberali, țărănimea era inexistentă.* Pentru ei exista numai burghezia, o falsă burghezie. O falsă burghezie, pentrucă ea a fost creată artificial. Nu a existat o burghezie care să-și creeze legi, ci s'au făcut legi pentru a se crea o burghezie. Isvorul normal ale acestei burghezii trebuia să fie țărănimea cum scrie Eminescu dar, tot cum scrie el, isvorul a fost format din străini. Din cauza Brătienilor, nu Românii au creat clasa de mijloc, ci străinii.

Și iată că în 1913, subit, Brătienii devin foarte drăgăstoși față de țărani. S'a susținut că această schimbare la față se datora influenței "socialiștilor generoși" și în special a lui C. Stere, dar mai ales participării lui Ionel Brătianu în campania din 1913. Această convertire pe câmpiile Bulgariei transformate în nou drum al Damascului, ar fi emoționantă dacă am fi convinși că în ea, în afară de fațadă, ar exista și un grăunte de reală dragoste pentru obiditul țăran român.

In 1913 deci, proaspătul convertit Ionel Brătianu anunță reforma agrară prin expropriere generală și colegiul unic în materie electorală. Pentru prima oară liberalii descopereau țărănimea: "Ne trebuiește o clasă țărănească liberă, cultivată și avută", conchidea un articol din "Viitorul" (23 Oct. 1913).

Discuțiile în parlament continuă până la 3 Decembrie 1914, când sunt închise din cauză că isbucnise războiul mondial. Ele sunt reluate în 1917. Isbucnise revoluția bolșevică și frontul era ținut de neoiobagul român. Sub presiunea spectrului roșu, la 22 Martie 1917, pe frontul armatei a 2-a, regele Ferdinand reamintește promisiunea de a se da pământ țăranilor. Discuțiile în parlament reîncep la 6 Mai. Se țin discursuri electrizante. Bessescu-Silvan spunea: "Timp de 40 de ani neîntrerupți, partidele noastre politice, fără excepție, au practicat corupția, au fost vicioase, injuste și tiranice cu poporul. De această stare de lucruri, noi toți suntem responsabili... Suntem toți responsabili, noi cetățenii luminați și instruiți, avocații, inginerii, profesorii și ceilalți Români conștienți de a nu fi făcut nimic pentru a opri această monstruoasă operă de tiranie și de corupție a vieții noastre publice... Din contra, noi toți, prin modul în care am exercitat drepturile noastre politice, am creat, susținut și desvoltat toată puterea oligarhiei... Să apucăm pe calea largă a căinței și a pedepsei, să uităm trecutul și să ne gândim la viitorul poporului inocent și martir". "Iar eu, spunea Delavrancea, orice ași face, orice ași crede, simt că am țâșnit din straturile profunde ale acestui popor, ale mulțimii îndelung răbdătoare, a vitregiei timpurilor, a masei țărănești umile și pașnice... Sunt unul dintr'ai lor și în mod fatal îi iubesc, chiar fără să vreau. In mine se strâng toate suferințele secolelor trecute, care cer ca să le dau, în acest moment, glasul pe care li-l pot da". Și: "Nu voiesc ca un al doilea Grachus să aibă dreptul de a spune poporului: Țăranii nu luptă și nu mor decât pentru a mări luxul și inepuizabilele bogății ale altora". Take Ionescu, la rândul lui declara: "Generația noastră și-a îndeplinit o mare datorie: a declarat războiul. Astăzi ea-și îndeplinește pe a doua, atunci când este pe punctul de a face cea mai largă, cea mai curajoasă și cea mai fecundă dintre revoluțiile legale... Recompensa noastră individuală, Dlor? Nici una".

Fraze frumoase, fără îndoială. La distanța de atâția ani, textele spun prea puțin desigur din ceiace s'a petrecut în acele istorice ședințe. Ele par chiar umflate, retorice. Pentru a fi simțit ceiace spuneau oratorii, trebuia să fii prezent acolo, sau să fi trăit în febra acelor timpuri. Și apoi nu trebuiește uitat că fraze din acestea inspirate se mai spuseseră. Cu mulți ani în urmă chiar. Mai precis în 1848. Atunci un boier — Ceaușescu — pronunțase și el cuvinte nu mai puțin inspirate: "Țărani și eu v'am bătut, despuiat, robit. De treizeci și șase de ani, mă acoperiți cu blesteme. Țărani, iertați-mă, luați ce v'am smuls. Vă dau din toată inima bucata mea de pământ". Despre această declarație, dl Pamfil Șeicaru spune: "Nu erau cuvinte convenționale, rostite din vârful buzelor, ci expresia unei mari comoții sufletești". De acord, dar fără a ști dacă Ceaușescu și-a dat sau nu bucățica lui de pământ, știm ce-a urmat: Domnitorul țăranilor a fost isgonit în mod rușinos și apoi a urmat neoiobăgia, fără să se mai audă de Ceușescu. "Discursul lui Costinescu (liberal), în 1907, prin care mărturisea că ei toți erau vinovați, a căzut ca un trăznet" (Crișan Axente).

Deci pentru a descifra în toate acestea dacă ne găsim în fața unui elan sincer de dragoste țărănească, trebuiște să vedem ce s'a făcut pe urmă. Dar, înainte, să vedem ce ziceau adversarii lui Brătianu când în 1913 a anunțat reformele. Când N. Săveanu a citit la 27 Februarie 1913 raportul delegaților, conservatorul Scarlat Orăscu a acuzat pe liberali că vin cu aceste reforme numai în interesul partidului. "Din 1908, când partidul liberal a avut cu totul altă atitudine, a schimbat. Ce evenimente au determinat schimbarea?, întreabă Orăscu. Fără îndoială câteva alegeri parțiale pierdute". Dealtfel, cu destul cinism, liberalul Dragu spusese: "Când colegiile nu ne vor mai vota, va trebui o nouă reformă".
Acestea erau fără îndoială șicane de adversari și nu ne vor putea da răspunsul la întrebarea dacă liberalii au fost într'adevăr cuprinși de reală dragoste față de țărani sau era vorba numai de cine știe ce interese partizane. Răspunsul ni-l va da numai cercetarea evenimentelor petrecute după aceia.

In 1920, era ministru de domenii Ion Mihalache. "Nu exista în 1920 un text de lege, exista numai un decret-lege din Martie 1919, semnat I. G. Duca. Redactarea grăbită, sumară, făcea ca acest decret-lege să nu poată fi aplicat decât de un ministru de temperament autoritar" (Pamfil Șeicaru). Reținem afirmația prețioasă: "redactarea era grăbită, sumară". Bine, dar din 1913 până în 1919 nu a fost timp suficient de studiere a problemei pentru a nu se face în 1919 o redactare "grabită, sumară"? Să trecem mai departe. Ionel Brătianu, ca și tatăl lui, când era în opoziție, nu avea astâmpăr. A pregătit deci lovitura. Și pentru crearea unei platforme electorale, N. Iorga a presat pe Ion Mihalache ca să redacteze proiectul de lege a împroprietăririi țăranilor, *într'o noapte.* Ion Mihalache a cerut un răgaz de zece zile, la care N. Iorga a răspuns: "Dar bine omule, crezi că Bratianu va aștepta ca dta să depui legea împroprietăririi ca să te trimită în opoziție? Formă definitivă? Ești un naiv. Nu este timp de pierdut. Mâine la Cameră depui proiectul de lege care *să servească de introducere la lupta electorală*" (Pamfil Șeicaru). Deci, proiectele de lege făcute într'o noapte, pe care le combătuse aprig Eminescu altădată, reveneau. Dar ceiace este mai grav e că în toată această chestiune, în loc de dragoste pentru țărani, descoperim mai degrabă un fel de gust de farsă parlamentară. Și cu toată această farsă iorghistă, guvernul Averescu, din care făcea parte Ion Mihalache, a fost răsturnat. Pentrucă proiectul era slab? Pentrucă avea lipsuri? Doamne ferește ci pentrucă, așa cum îi declara Ion Brătianu regelui Carol I, atunci când era în opoziție, Țara mergea spre prăpastie atâta timp cât nu era el la putere.

Domnul Șeicaru ne arată numai partea formală a chestiunii. Despre fond scrie R. W. Seton-Watson în a sa voluminoasă Istorie a Românilor: "Dl Mihalache, ministru al Agriculturii, ceruse cu energie o lărgire a reformei dincolo de limita arbitrar fixată de 2.000.000 ha. și extensiunea în Vechiul regat a principiilor mai radicale adoptate în Basarabia; în plus, el sfidase cu prea multă insolență pe adversarii săi, declarând că aceștia nu vor

(Urmează pagina 18.)

TARANISMUL LUI EMINESCU

lăsa să treacă proiectul lui de lege, având în vedere că "un asemenea certificat de competenţă eleberat noilor partide" ar fi deasemeni "condamnarea celor ce au guvernat ţara până atunci". Marii boieri au profitat de rapoartele lor cu Palatul pentru a denunţa cu insistenţă proiectele "bolşevice" ale guvernului şi a împiedica pe Mihalache de a obţine o audienţă şi a-şi expune punctele lui de vedere. Dl Garoflid, cei mai bun orator al partidului marilor proprietari, îl înlocui şi el este acela care a făcut ultima toaletă reformei agrare. Legea sa, promulgată numai la 21 Iulie 1921"...

Şi care a fost grija de ţăran după ce i s'a dat pământ, grijă din care să se vadă că exista realmente o dragoste de ţăranul român şi nu interese meschine partizane? Nici una. Nu s'a creat un credit agricol, nu s'a creat o industrie alimentară pentru a absoarbe mâna de lucru ţărănească, nu s'a votat o lege care să oprească divizarea loturilor. In 1940, ţăranul era din nou lipsit de pământ şi, din nefericire, s'a dat posibilitate comunistilor de a face demagogie, împărţind ultimele întinderi mai mari de pământ. Lipsă de experienţă? Nu poate fi invocată. Pentru indivizibilitatea pământurilor Eminescu pledase cu zeci de ani înainte. Pentru crearea de credite ţărăneşti scrisese şi Eminescu, scriseseră şi alţii. Lacunele legii lui Vodă Cuza trebuiau să le servească de îndreptar, dacă într'adevăr bomba lui Ion Brătianu din 1913, avea la bază dragostea pentru ţăranul român. Industria creată înainte şi după 1919 era o industrie parazitară; cel care plătea gioaba era tot ţăranul. Aceasta era o realitate. A explica altfel lipsa de dragoste faţă de ţăranul român, însemnează a continua să facem "istorie romantică", cum aşa de just o numeşte dl Pamfil Şeicaru. Şi eu cred că în anul 1959 nu ne mai este premisă această îndeletnicire.

Tot Seton Watson, a cărui Istorie a Românilor nu poate fi socotită defavorabilă Hehenzollernilor şi Brătienilor, scrie: "S'a căutat să se stereotipeze această situaţie artificială aducând corective sufragiului universal şi *practicând o corupţie electorală care a lăsat în curând în umbră metodele Ungariei dinainte de războiu*. Totuşi majoritatea artificială a lui Averescu s'a desagregat, moartea a răpit prematur pe generosul şi imaginativul Tache Ionescu şi *liberalii*, ineluctabil, *au reluat puterea pe vechile baze: centralizare*, xenofobie, *măsuri favorizând oraşele în paguba satelor. Regele Ferdinand, a cărui sănătate se înrăutăţea, a devenit din ce în ce mai mult prizonierul liberalilor*"...

EMINESCU a trăit într'un regim de libertate a presei. Dl Pamfil Şeicaru ne-a rătat că această libertate a fost totală şi aşa reiese şi din textele Constituţiei din 1866, ba modificarea din 1884 a fost şi mai favorabilă acestei libertăţi. Dar, ca în toate, şi în acest domeniu au existat încălcări. Astfel, în 1885, poetul Alexandru Macedonski a fost arestat şi a făcut închisoare preventivă trei luni pentru următorul refren: "Vodă Car... Vodă Car... crudul vodă Caragea!", Evident, Macedonski viza pe regele Carol. In faţa Curţii cu juraţi, deci după trei luni de închisoare, apărarea ridică excepţia legii de presă care prevedea prescripţia după patru luni dela comiterea delictului. Ori trecuseră opt luni dela publicarea versurilor ce conţineau refrenul incriminat. Macedonski este pus în libertate, dar trei luni de închisoare le făcuse deja. Este drept că în 1875 Constituţia nu prevedea nimic în privinţa arestării preventive în materie de presă. Această lacună a fost umplută în 1884 când sfârşiul articolului 24 prevedea: Arestarea preventivă în materie de presă este interzisă.

In timpul lui Vodă Cuza, un oarecare N. Orăşanu, care a continuat dealtfel să scrie şi în timpul lui Vodă Carol, când îşi trimitea poezeaua la tipografie îşi trimitea şi salteaua şi pătura la închisoare. Intr'o zi, directorul închisorii Văcăreşti se pomeneşte cu o trăsură care aducea saltea, pături, cearşafuri, etc.

—Ale cui sunt? a întrebat directorul.

—Ale domnului Orăşanu.

—Dar, nu am primit nici un aviz că Orăşanu ar fi arestat.

—Nu face nimic, o să vie.

Iată un exemplu de poezie de a lui Orăşanu:

"Străinul, vă spui eu, pică,
Căci e de nimic,
Şi de lege n'are frică
Ca orice *calic*.

Unire numai să fie
Români între voi
Şi veţi scăpa de hoţie
Şi chiar de *Nemţoiu!*

Cucuvaia cobitoare
S'a pus pe Palat
Şi cantarea-i bocitoare
Strigă ne'ncetat:

Oh! Ţara e sbuciumată
De un hoţ străin,
De o liftă leşinată
Slugă la Berlin."

Această poezea nu a mai fost publicată în timpul lui Vodă Cuza ci în a lui Carol, iar inspiraţia liberală e transparentă. Pentru aceste perle poetice, publicate în "Ghimpele", girantul ziarului a stat la închisoare preventivă două luni şi 5 zile. Desigur că nimeni nu va găsi—afară doar de faptul că închisoarea a fost preventivă—că libertatea presei a fost sugrumată. Lipsa de gust a autorului e flagrantă pentru a fi invocată în favoarea lui libertatea presei. Mai târziu Gheorghe Panu a fost condamnat pentru un delict de presă la doi ani de închisoare, dar aceste rare condamnări nu justifică pe nimeni să afirme că pe acele vremuri presa nu era liberă. Acestă libertate a presei a fost sugrumată numai în timpul domniei Lupescu-Carol II. Domnul Pamfil Şeicaru analizează această sugrumare a presei în timpul lui Carol II şi socoteşte că vinovaţi de această sugrumare sunt oamenii politici care nu au avut aceiaşi structură ca oamenii politici dinainte de 1900. Pe oamenii politici din timpul lui Carol II, dl Şeicaru îi numeşte *palatişti*. Fără îndoială că dl Şeicaru are dreptate, N. Iorga de exemplu nu poate fi comparat cu Lascar Catargi cunoscut prin faimoasa replică: Aiasta nu se poate Majestate. Dar, după părerea mea, dacă presei au putut Lupeasca şi cu Carol II să-i pună căluş, vinovaţi nu sunt numai oamenii politici ci şi presa însăşi. Ce s'ar fi întâmplat oare dacă atunci când a fost suprimat "Calendarul" sau "Cuvântul", ca să nu citez decât pe cele mai principale, toată presa din România s'ar fi autosuprimat? Dacă în loc de socoteli mărunte—tiraj, publicitate, concurenţă—, plus ranchiunile personale, ar fi existat numai acel interes superior care este existenţa libertăţii presei?

Carol II, oricât de multe crime a comis, era în fond un timid. Dacă dela prima suprimare ar fi întâlnit opoziţia dârză a întregei prese, ar fi reculat.

Când Banca Marmorosch Blank a încetat plăţile, Carol a chemat la el pe directorul Băncii Naţionale, Mihai Manoilescu şi i-a cerut ca Banca Naţională să salveze pe Blank, dându-i patru miliarde. Carol II preţuia mult la acea vreme pe Mihai Manoilescu, deoarece fusese unul din cei ce contribuise la aducerea lui pe tron. Mihai Manoilescu i-a răspuns că va convoca consiliul şi va pune chestia. Şi consiliul, contrar aşteptărilor preşedintelui, a acceptat cererea regelui. Atunci Manoilescu s'a întors la rege şi i-a comunicat: Majestate, ordinul a fost executat. Banca Blank este salvată. Aveţi *demisia mea*. Intre timp, Mihai Manoilescu trimisese pe fratele său, dl Grigore Manoilescu, la Vălenii de Munte, la preşedintele Consiliului de miniştri, ca să-i expună cele întâmplate şi să vadă care va fi atitudinea lui N. Iorga. Acesta a aprobat hotărît pe Manoilescu şi a spus: Comunică lui Mihai că sunt total de acord cu el şi-l voiu susţine până la capăt. Numai că Iorga şi-a schimbat între timp părerile —era unul dintre palatiştii de frunte—şi Mihai Manoilescu a trebuit să se retragă dela direcţia Băncii Naţionale. S'a retras, dar Banca Blank a dat faliment.

Iată deci că regele Carol dădea înapoi şi nu s'ar fi ajuns unde s'a ajuns dacă ar fi întâlnit nu numai oameni politici dârzi, dar şi gazetari neînfricaţi.

Recent în Franţa a fost arestat şi judecat un caricaturist de dreapta, pentru o caricatură în care era zeflemisit generalul De Gaulle. Dar toată presa i-a luat apărarea şi caricaturistul a fost achitat.

AU trecut 70 de ani dela moartea lui Mihail Eminescu. Pătura superpusă a obţinut victoria finală la 23 August 1944, mai precis victoria ultimă. După veştile ce vin din Patrie, se pregăteşte transformarea tuturor pământurilor în colhozuri. Ţărănimea româna nu mai are nici un drept, nici un apărător. Cei care ar putea-o apăra au alte preocupări: grandoare, colonii, negot şi, mai ales petrol. Dar, cum fiecare acţiune dă naştere la reacţiune şi cum recţiunea este cu atât mai mare cu cât acţiunea este mai puternică, desigur că reacţiunea ţărănimii româneşti va fi teribilă şi, mai ales, de durată. Nu va mai admite să fie zotănită de nimeni, nici de străini, nici de naţionali. Va avea o conştiinţă de ceiace reprezintă, se va cultiva, va şti cine îi sunt prietenii şi cine duşmanii, cine a oprimat-o şi cine i-a luat apărarea. Şi va trebui să ştie că pe lângă Vodă Cuza, devenit pentru ţăranul român o figură de legendă, a mai existat un Român care i-a luat apărarea cu tărie şi cu statornicie. Acest Român a fost Mihail Eminescu.

---

(1) Datele dintre ghilimele, precum şi altele, majoritatea, din această ultimă parte a articolului de faţă, le-am luat din excepţionala teză de doctorat a lui Crişu Axente, teză publicată la Paris în 1937, *colecţia Sirey, sub titlul "Essai sur le régime représentatif en Roumanie", lucrare de 564 pagini. Un subiect asemănător a tratat* în 1912 George Tătărăscu. Diferenţa—în favoarea lui Axente—este ca dela cer la pământ. George Tătărăscu a ajuns prim ministru iar Crişu Axente, ales deputat în ultimele alegeri—în parte mai puţin brutale ca celealte—a trecut din închisoare în închisoare până în anul 1944. A murit în floarea vârstei. Este înmormântat la Madrid.

23. VIII. 1944 - 23. VIII. 1959

desigur în viitor, cu bunăvoinţă de ambele părţi, o soluţionare echitabilă, iar delegatul bulgar a subliniat sentimentele de prietenie pe care Bulgarii le-au avut totdeauna pentru România.

Din partea Românilor au vorbit Ing. Florentin Marinescu, Dtru Păulescu, Oană Potecaşu.

Pe scena împodobită cu tricolorul românesc şi culorile braziliene, ce încadrau o placă pe care scria "15 ani", au defilat drapelele următoarelor naţiuni: Bulgaria, Ungaria, Slovacia, Ukraina, Macedonia, Croaţia, Kosachia, Bielorusia. Purtătorii acestor steaguri, într'un gest de solidarizare şi simpatie, salutau un mare şi frumos drapel românesc, ţinut de Dtru Păulescu, îmbrăcat în costum naţional. Au fost prezenţi trimişii marilor ziare locale, reporteri fotografici, etc.

A urmat un program artistic la care şi-au dat concursul: o pianistă renumită braziliană, precum şi Dşoara Mariana Migdal ce au cântat bucăţi româneşti.

Cele două fete ale Românului macedoneam Ghiţă Mărgărit, Domnica şi Victoria, în frumoase costume naţionale, au fost fotografiate de către reporteri, pe scenă, având în mijlocul lor pe Viceguvernator.

Adunarea a încheiat-o Dl Bucureşteanu, aducând mulţumiri participanţilor, după care toată lumea românească a cântat "Pe-al nostru steag".

După serbare s'au redactat şi trimis memorii şi telegrame Sefilor de State occidentale, la aceste telegrame asociindu-se şi reprezentanţii celorlalte popoare de dincolo de cortina de fier.

Precum se vede, o serbare reuşită din toate punctele de vedere. Românii din San Paulo se agită mereu, încercând să atragă atenţia străinilor asupra soartei Neamului nostru, înlănţuit exact dela data de 23 August 1944.

Timpul prea scurt şi depărtarea nu ne-au permis să avem o documentare mai amplă, dar din rândurile de mai sus, cititorii noştri îşi dau seama desigur de amploarea şi succesul Adunării din seara de 22 August, în oraşul brazilian San Paulo.

G L O S A

TEMPO passa, tempo vem,
Tudo é velho e novo é tudo;
Sobre o mal o sobre o bem,
Interroga-te e medita;
Nada esperer, nem receies;
Como as ondas, passa a onda;
Se te incitam, se te chaman,
Insensivel fica a tudo.

Muita coisa ante nós passa,
Nós ouvimos muita coisa;
Quem se lembra disso tudo
E a escutá-lo ficaria?...
Tu, recolhe-te a um canto,
Encontrando-te a ti próprio,
Quando, com ruidos vaos,
Tempo passa, tempo vem.

Nem se incline a fria agulha
Da balança do pensar
para o instante que se muda
Em ventura mascarada,
Que da própria morte nasce
E tal vez se esvai num ápice;
Para aquele que a conhece,
Tudo é velho e novo é tudo.

Como espectador no teatro,
Imagina-te no mundo;
Mesmo que um faça de quatro,
O seu rosto reconheces;
Se discuten ou se choram,
Tu disfruta-os do teu canto,
Dessas manhas reflectindo
Sobre o mal e sobre o bem.

O futuro e o passado
Sao da folha as duas páginas;
Ve o fim desde o principio
Quem aprende a conhece-los;
O que foi e o que será
No presente possuimos;
mas quanto á sua vaidade,
Interroga-te e medita.

Porque tudo quanto existe
Se submete ás mesmas leis;
E há milenios e milenios
E o mundo alegre e triste;
Outras máscaras e bocas—
Mesma peça e mesma voz,
Tantas vezes enganado,
Nada esperas, nem receies.

Nada esperes, vendo os miseros
Pelo exito a lutarem;
Perderas com esses tolos,
Apesar do teu engenho.
Nao receies, pois entre eles
Tentarao prejudicar-se.
Nao procures acompanhá-los:
Como as ondas, passa a onda.

Como un canto de sereia
Lança o mundo as suas redes;
Quando muda actores em cena
Larga nuvens de poeira;
Tu, entao, passa de lado,
Nem sequer des atençao;
Nao desvies o teu caminho
Se te incitam, se te chaman.

Se te mexem, tu afasta-te,
Se te difamam, nada digas;
De que serve o teu conselho,
Se bem sabes quanto valem?
Digam eles o que disserem,
Passe quem passar no mundo,
Para nao gostares de nada,
Insensivel fica a tudo.

Insensivel fica a tudo,
Se te incitam, se te chamam;
Como as ondas, passa a onda,
Nada esperes, nem receies.
Interroga-te e medita
Sobre o mal e sobre o bem.
Tudo é velho e novo é tudo,
Tempo passa, tempo vem.

V. Buescu şi Carlos Queiroz

EMINESCU IN PROIECTIA ROMANEASCA A ETERNITATII

de Ion PARVULESCU



EVENIREA transcendentă a vieţii, faptul spiritual al jertfei considerat în dimensiunea împlinirii sale finale ca o experienţă vie a unicului şi a unicităţii însăşi a trăirii în care acesta îşi găseşte fundamentul şi mărturia, dragostea; absolutul ca ireversibil, ca jurământ, ca glorie; iluminare majoră a vecinătăţilor morţii ca şi nopţile infinite ale dorului, într'un cuvânt tot ceea ce se găseşte imediat supus fiinţei nu se poate apropia şi nicidecum cunoaşte altfel decât sub orizontul primejdiei, sub garanţia existenţială a primejdiei. La măsura existenţei, absolutul condiţiei umane nu poate fi recunoscut decât ca o limită a primejdiei. Măsura autenticităţii omeneşti este primejdia, condiţie ultimă a existenţei, asigurând împlinirea totală a existenţei în acelaşi timp cu nimicirea ei: împlinindu-se în primejdie, existenţa se învecinează tragic cu fiinţa, cu ceea ce este dincolo de primejdie şi negaţiune vie a primejdiilor existenţei.

Primejdia constitueşte tărâmul fundamental de existenţă în care libertatea noastre îi este dat să se împlinească într'un mod total, şi această totalitate în angajament dă, în istorie şi de fiecare dată, măsura oricărei legitimităţi imperiale. Implinirea imperială a libertăţii noastre totale, primejdia, care ne liberează de condiţiunile subalterne şi obscurantiste ale istoriei, face deasemenea ca, de fiecare dată când libertatea împlinindu-se în primejdia sa absolută şi se regăseşte astfel admisă la o situaţie istorică, această situaţie să fie o "sărbătoare în ocult" a nunţilor cele mai înnalte care împreunează moartea şi viaţa fiecăruia dintre noi cei cari am învăţat, îmbrăcând cămaşa morţii, să primim moartea ca o împărtăşanie de foc.

"Cea mai sfântă nuntă dintre nunţi", moartea, niciodată n'a fost ethosului eroic, tragico-divin, în care se regăsesc fundamentele existenţiale date şi viaţa însăşi a rasei noastre, altceva dacât garanţia unui fel de a fi, care, garantat de primejdie, ne garantează libertatea, libertatea dincolo de condiţiile sale istorice. Absolutul primejdiei este moarte; la primejdie absolută, libertate absolută.

Fundament al adevărului fiinţei, libertatea ne face aşa dar să fim după voinţa noastră, să fim ceea ce constitueşte o proiecţie a propriei noastre voinţe de a fi, adică *noi înşine intr un mod de împlinire necondiţionată*.

Intre prăpăstiile fără timp nici memorie ale nefiinţei şi seninul fiinţei vecinic reînceput, virginal, simbolizat de Maria ca Imaculată Concepţiune, libertatea noastră împlinindu-se în primejdie şi sub moarte ne dă dreptul de a fi ceea ce suntem în secretul propriei noastre uni-[illegible]

Intre prăpăstiile nefiinţei şi seninul imaculat al fiinţei, dragostea numai va hotărâ de drumul alegerii noastre.

De aceia putem spune că noi suntem aceia care la acel moment, vecinic reînceput, pentru eternitate hotărât, am avut a alege drumul şi fapta fiinţei, şi că noi suntem cei cari până la sfârşitul lumii, cu fiecare moment al vieţii noastre şi al misterului central al lumii, n'am sfârşit încă să alegem partea şi fapta cea vie a părţii din fiinţă al cărei destin a fost să fie dată în faptul împărţeniei noastre de dragoste; ceilalţi sunt cei cari au ales dintr'un început şi pentru eternitate, cei cari aleg şi vor alege până la sfârşitul lumii, în toată libertatea, partea nefiinţei şi slujbele ei negre.

Astfel va trebui să ne mărturisim, acum că timpul a venit, să ne mărturisim nouă înşine şi lumii, că împăciuirea noastră din urmă nu va putea fi ca o pace: pacea noastră implică, în dimensiunea vecinică a orizontului său de primejdie, apelul violent al războiului în pace şi al păcii în război.

Paradisul eroic al lui José Antonio nu este străjuit de Archanghelii cu săbii de pară, şi după propriile cuvinte ale acestuia Paradisul eroic al generaţiei chemate de destin la misiunea de a fi o aristocraţie a Apocalipsului nu este oare pacea solară şi mândră a unui tărâm de lumina din care "odihna se va găsi pentru totdeauna izgonită"?

Intrebarea ce se iveşte acum este următoarea: de ce, pentru noi, primejdia, jertfa, moartea, libertatea ca o povară de vecinicie, şi nu asemenea celorlalţi pragul păcii supreme, paroxismul detaşării de noi-înşine şi de tot, ca un ţipăt infinit şi mut în proiecţia nefiinţei fără început şi nici sfârşit? Libertatea nu se poate trăi decât faţă cu libertatea de sine-însuşi a existenţei totalmente angajate în primejdie. A fi liber, liber in absolutul libertăţii de a fi, nu poate însemna decât a fi liber în raport cu tine-însuţi. A fi tu insuţi, sau a nu fi.

Orice unicitate este unică în sine, dar unicitatea implică Unicul, *faptul însuşi al unicităţii ca fiinţă*.

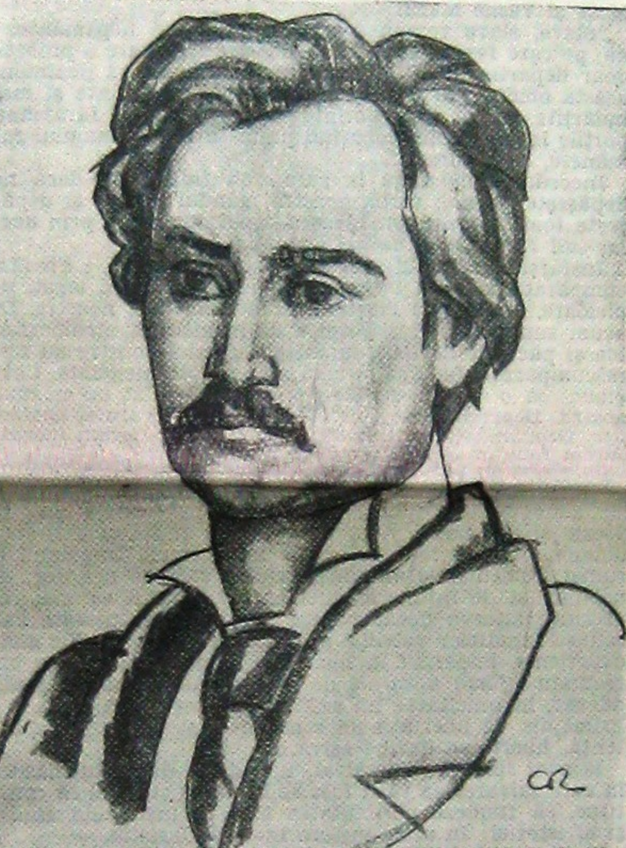
Unicul, părinteşte unit Lui-Insuşi, atât prin neputinţa lucidă a nefiinţei de a primi unicitatea cât şi prin dorul sfânt al unicităţii de Unicul viu ("Abba, Tată...") ne obligă să alegem, fără încetare, şi aceasta prin însuşi momentul paroxistic şi polar al absolutului propriei noastre libertaţi de alegere—între fiinţă şi nefiinţă, între viaţă şi moarte, între tenebre şi lumină—să alegem partea fiinţei şi nu a nefiinţei, să dăinuim etern spre libertate, spre salvare, spre mântuirea noastră. Fiind ceea ce El este, Unicul ne chiamă, din cele mai neştiute adâncuri ale eternităţii şi prin sângele vărsat al verbului viu, al cuvântului Său aprins de dragoste, la unicitatea în El-Insuşi, la moştenirea cea vecinică a propriei Sale unicităţii ascunse în noi-înşine prin însuşi faptul vieţuirii noastre, care este existenţă, primejdie a fiinţei şi fiinţă în primejdie.

De aceia, chemării etern reîncepute a Unicului viu ("*Agnus occisus a constitutione mundi*") îi corespunde, la momentul libertăţii absolute, chemarea nefiinţei: între fiinţă şi nefiinţă ni se adevereşte astfel că libertatea este *asemănare*, adevărul ireversibil al identităţii noastre existenţiale cu noi înşine în unicitatea faptului de a fi noi-înşine faţă cu Unicul. Căci nu aud chemarea fiinţei decât cei cari sunt ei-înşişi din asemănarea fiinţei, şi nefiinţa nu se regăseşte decât în cei cari există o nălucire demenţială şi zadarnică a nefiinţei, cei cari sunt veniţi în lume spre propria lor pierzanie şi a lumii.

In existenţă se înfruntă dialectic fiinţa cu nefiinţa, şi această dialectică este chemată să constituiască sensul fundamental al istoriei şi lumea existenţei noastre. Primejdia ca o condiţiune totală a libertăţii opreşte mersul lumii, determină sensul şi norocul cel din urmă al unei elegeri existenţiale ce hotărăşte destinul existenţei noastre într'un fel sau altul.

Lumea, istoria, destinul şi norocul neştiut, ocult, al fiinţei în istorie şi în lume, se găsesc aşa dar fără încetare şi până la sfârşitul lumii angajate de *existenta chemată sub orizontul fără întoarcere al primejdiei*.

Dominaţia nefiinţei asupra celor cari sunt din asemănarea fiinţei defineşte pentru noi în acelaşi timp şi dialectica lăuntrică a istoriei şi raţiunea ontologică a istoriei concepute ca o dialectică existenţială între nefiinţă şi fiinţă. De unde sfârşitul absolut al istoriei, care constitueşte conceptul fundamental al cercetării noastre spirituales şi momentul ultim al experienţei de salvare întreprinse de către Mişcarea Legionară, nu poate fi înfăţişat de noi la ora actuală şi n'a fost conceput nicio-



M. Eminescu-Portret de Camil Ressu.

dată altfel în limitele unei doctrine de salvare pecetluite cu sânge şi cu nădejdia absolută a învierii, decât ca momentul tradiţional al Judecăţii, al "despărţeniei" eterne dintre cei cari, sub orizontul primejdiei şi trecând prin moarte, au mărturisit pentru chemarea fiinţei, şi cei cari slujesc tenebrelor bestiale ale nefiinţei.

Pe de altă parte, "judecata din urmă" este, în fiecare dintre noi, în orice existenţă, fapta fiecărui moment al vieţii.

Experienţa vie şi trăită nemijlocit a propriului nostru absolut, imediatitatea fiinţei, nu va fi astfel, pentru noi, nimic altceva decât darul împărătesc al curajului de a fi ieşit de sub scutul firii, de sub scutul legiuirilor sale neîncetat actualizate de dialectica existenţială a istoriei şi a propriei noastre existenţe, sau, altfel spus, *răscumpărarea si preţul răscumpărării* primejdiei ca fundament al eixistenţei, atunci când, în numele libertăţii totale şi a unui destin altul decât cel al mulţimilor imbecile, existenţa noastră se găseşte în starea de a putea să abandoneze, lucid şi printr'un act de luciditate nemijlocită, protecţiunea firii, protecţiunea echivocă a istoriei şi a *lumii ca atare*, pentru a intra în lumea unicităţii tragice, în *lumea primejdiei absolute*. Acolo unde primejdia ne este soare şi pământ, unic orizont al lumii şi negaţiunea totală a acesteia. Acolo unde fiecare gest şi orice mărturie vie angajează Unicul în istorie şi secretul disponibil al istoriei—disponiblilitate a istoriei decisă tocmai de mărturia existenţei noastre concepute ca primejdie—în secretul jurământului care leagă disponibilitatea Unicului faţă de acel moment al istoriei în care primejdia se arată ca un orizont total. Lumea primejdiei absolute e lumea secretului total, pentrucă experienţa primejdiei este de fiecare dată unică şi, în unicitatea sa, eternă.

Atunci când legiuirea firii se găseşte astfel preschimbată cu starea de primejdie totală a existenţei în ireversibil şi în unicitate, atunci numai libertatea noastră se împlineşte la modul şi în propria sa limită de absolut: ca însăşi libertatea de a fi a fiinţei, ca propria libertate a Unicului.

Atunci dialogul dintre omul nimicit de către împlinirea absolută a propriei sale libertăţi devine liturgie oculnită şi vie, faptă arzatoare Verbului ce se uneşte nupţial prin El-Insuşi cu Unicul şi cu mărturii acestuia de sange şi de dragoste în neţărmurirea Trinităţii Sfinte (din asemănarea căreia suntem, atunci când *asemănarea* ne trezeşte la straja de noi-înşine, la adevărata viaţă, sub soarele eroic, dorian, germanic, al primejdiei; ca pământul desfăcându-şi nevinovăţia sub soarele de foc al primăverii, ca zorile unei alte vieţi, mai aproape de moarte, mai deschisă spre viitorul eroic al fiinţei).

Cercetarea de noi întreprinsă ne-a condus la a putea să cuprindem rostul final şi cea ce s'ar putea considera ca fiind secretul poziţiilor dialectice dintre primejdie şi libertate, dintre fiinţa devastatoare de fire si răsfrângerile tragice ale fiinţei în firea omenescului neautentic, inconştient şi "sigur de ziua de mâine", etc.

In condiţia omenescului, două lumi se înfruntă astfel: lumea pe care noi am numit-o "lumea primejdiei absolute", şi, de cealălaltă parte a baricadei, lumea bestialităţii mizerabile şi mulţumite (lumea celor cari "se mulţumesc cu puţin", etc.), lumea certitudinilor mintale şi sociale, a formelor de viaţă care găsesc în poleială nu semnul apocaliptic al propriei lor nemernicii şi nici maledicţiunea îngrozitoare a unui destin de căzătură, ci justificarea şi suma voluptăţilor putregaiului activ al cărnii şi timpilor desprinşi de sub paza focului viu al vieţii eterne, cum carnea moartă cade în scrum desprinzându-se de oase ("*Voi nu sunteti de cât doctori de Elil*", Iov XIII, 4; *Elil*, hebraica de Kabbală, "carne moartă", deci *fără remediu*. Cf. coment. Kabbal. Knorr de Rosenroth, p. 109, cit. "Etudes Traditionnelles", n. 349.959).

Cuvantul doar salvează onoarea şi secretul fiinţei, pentrucă Fiul este ascuns în Cuvântul cel adevărat, şi Fiul este dragoste, întrupare, carne vie; istorie în dragoste este secretul Fiului, şi acesta constitue onoarea secretă a dragostei şi secretul însuşi al dragostei Sale (Amor, Caritas, Philia).

După cum *asemănarea* face ca să existe o libertate de existenţă între fiinţă şi nefiinţă, cuvântul, atunci când acesta se găseşte angajat în adevăr de către cumpăna primejdiei, tot aşa cuvântul, atunci când el se va ridica drept mărturie a celor a căror asemănare îi face să se îndrepte spre fiinţă, devine agentul provocator al propriei noastre libertăţi.

Cuvantarea în numele adevărului şi ca faptă vie a libertăţii este, după cum se vede, şi dincolo de orice contingenţe de istorie, o judecată de sfârşit de lume, o "Apocalipsă" în care ne apare, fulgerătoare, întregimea fiinţei în adevărul său propriu; şi ca o putere sfântă conştiinţa în sine împlinită a identităţii noastre absolute [illegible]

Intre nefiinţă şi fiinţă, ca faptul viu al adevărului şi ca o condiţie absolută a libertăţii de a *fi noi-înşine*, cuvântul şi cuvântarea lui vie ne deschid nouă-înşine pentru ca noi-înşine să facem aceea ce trebueste făcut după asemănarea pe care o purtăm în secretul adâncului fiinţei ce se iveşte ca o tainică chemare în existenţa noastră şi a lumii noastre. Să alegem între lumea unicităţii, a primejdiei absolute şi a dragostei, şi lumea unei eternităţi concepute ca un hoit din a cărui descompunere se nutresc halucinaţiunile noastre forfotitoare peste genunea întunecată a nefiinţei.

Peste despărţenia dintre fiinţă şi nefiinţă, cuvântul este norocul nostru, darul Unicului în dragostea Sa cea mare şi secretul însuşi al unicităţii noastre faţă cu primejdia, faţă cu dragostea noastră împlinită în noi-însine şi în eternitate: eternitatea este ceea ce desparte fiinţa de nefiinţă, şi, prin cuvânt, noi suntem în eternitatea fiinţei, în primejdia eternă a despărţeniei.

Cea mai mare primejdie se împreună aşa dar nupţialmente cu cel mai adevărat cuvînt, "cuvântul cel mai din urmă", şi prin aceasta cele mai vertiginoase şi sumbre prăpăstii ale nefiinţei se învecinează, în despărţenia lor eternă şi a noastră, cu punţile de aur ale înnaltelor cântări ce Preafericiţii ridică Mielului şi Mariei.

Cuvântul, după cum am spus, mărturisindu-ne în unicitatea noastră, angajează de fiecare dată Unicul în rostirea lui, şi dă Istoriei un fundament de viaţă care nu este dialectic decât în măsura în care primejdia rămâne ca o condiţie mereu prezentă a cuvântării. Fundamentele istoriei concepute ca o mărturie vie a unicitaţii noastre în marş spre cel Unic sunt astfel străjuite, ca un drum spart din însăşi stânca muntelui deasupra unei vertiginoase, tragice, halucinante prăpăstii, de către golul neţărmurit al primejdiei care le constituesc, vecinic, dialectica propriei lor alcături fundamentale.

Se cunosc poziţiile heideggeriene, singurele ce mai contează astăzi în Occident deşi depăşite, asupra problemei ce ne preocupă a relaţiunilor dintre fiinţă şi cuvânt; citez un text, ales ca din întâmplare dintre altele la fel de valabile:

"Iluminându-se din sine-însăşi se iveşte fiinţa în langaj; şi neîncetat ea se găseşte în drum spre cuvântul nostru când, gândirea existenţei, pe de altă parte, cuvântând ca atare, face ca fiinţa, mereu în drum spre langaj, să ajungă neîncetat la acesta. Astfel, găsindu-se cuprins înlăuntrul iluminării de sine-însăşi a fiinţei, langajul este asumat de către propria iluminare a fiinţei. Şi numai astfel şi atunci langajul *rămâne să fie* tainică înstăpânire asupra noastră, dominaţiune constantă şi neştiută. Când langajul se ragăseşte adus la plenitudinea totală a propriei sale esenţe, devine, astfel, istorie, şi se arată ca istorie, fiinţa ea însăşi fiind atunci păstrată în faptul gândirii noastre care o cuprinde lăsându-se pătruns de iluminarea ei, pătruns de lumina deschiderii fiinţei. Astfel gândind, existenţa noastră întâlneşte adăpost în locaşul fiinţei.

Si toate acestea sunt însă ca şi cum, din fapta spusului gândirii noastre absolut nimic nu s'ar fi produs."

(*Urmează pagina 20.*)

Eminescu in proiectia romaneasca a eternitatii

Relațiunea majoră dintre ființă și cuvântul său ne apare, în ultimă analiză și din perspectiva însăși a propriilor noastre cercetări, ca misterul fundamental al existenței și, prin aceasta, ca singurul fundament valabil al lumii noastre și al istoriei ființei cari își găsește împlinirea în această lume și nu altfel.

Citez un alt text heideggerian:

"Ființa ca destin călăuzitor al adevărului rămâne întotdeauna ascunsă. Dar destinul lumii se anunță în opera poetului mai înainte ca să se fi anunțat ca istorie a ființei. Astfel gândirea lui Hölderlin, ale cărei dimensiuni, după cum această gândire se găsește exprimată în poemul "Andenken", cuprind întregimea istoriei lumii, este esențialemente mai originală și tocmai prin aceasta cu mult mai viitoare decât purul cosmopolitism al unui Goethe. Pentru aceiași rațiune, legătura dintre Hölderlin și elenismul autentic este, la fel, altceva decât un humanism.

Prin aceasta tinerii Germani cari au cunoscut pe Hölderlin, au gândit și trăit cu totul altceva, față cu moartea, decât ceea ce opinia publică pretinde că va fi fost atitudinea germană înaintea morții."

Hölderlin, Eminescu, poezia ca fundament al unei alte istorii a lumii

"Totul intră iarăși în zona supremei atențiuni."
Ionel Banea.

"CU capul descoperit, noi poeții trebue să pășim până în mijlocul furtunii. Cu propia-ne mână, acolo, în mijloc, să prindem cerescul fulger și, de cântecul nostru înfășurați, să aducem neamurilor acest dar al dumnezeirii. Căci numai noi mai avem inimile clare ca o inimă de copil, și mâinile noastre doară sunt nevinovate. Pe noi fulgerul cerului nu ne răpune, și atunci când dumnezeiasca suferință ne cutremură, vecinic, vecinic, inima noatră neclintită rămâne."

Astfel a știut să ne îndrumeze cântărețul timpilor sublimi ai focului ce se întoarce etern către noi, Hölderlin, neștiutul călător al malurilor și valurilor Neckarului celui verde.

Invățătura eminesciană este însăși viața lui, ocultul "simbol de credință" al unei viziuni a întregimii lumii în care, de sub străfulgerarea apoliniană a focului sacru, cuvântul nu se mai deslușește de viață nici viața de cuvânt. Eminescu va rămâne el-însuși, o *libertate de a spune* etern prezentă în devenirea ființei, în măsura în care viața lui toată se adună (și nu va mai sfîrși niciodată, niciodată de a purcede, tainic, la această însumare sacră) sub mărturia unei singure clipe, sub mărturia unei clipe singure, a unei transmutațiuni, a unei surpări de mister și de necuprinsă lumină în libertatea cea mare; ca Hölderlin: *căci și eu voiu putea spune, acum, că Apollon m'a lovit...*

Paradoxul nici măcar lamentabil, pentrucă poate necesar, al carierei pedagogice a lui Eminescu în cultura românească, bine înțeles "pedagogic" considerat fiind aici în sensul său cel mai transcendent, s'ar putea defini la ora actuală, când foarte multe lucruri s'au limpezit deja sau încep să se limpezească, prin formidabilul decalaj dintre influența pe care Eminescu a exercitat-o asupra celor patru generații naționale ale României secolului XX (1914, 1922, 1930, 1940) și de necrezuta superficialitate, uneori fanatică, binevoitoare în cel mai rău caz, cu care poezia, gândirea, viața, viziunea politică a celui mai mare poet al spațiului sud-est european fost cercetate și înțelese în România închipuit liberă a acestor ani din urmă, când totul trebuia să se piardă, când totul trebuia să se salveze.

Singurele cercetări valabile asupra lui Eminescu, și acestea extrem de reduse la număr și, în general, necunoscute dacă nu desconsiderate, nu privesc decât gândirea lui socială, "nationalismul" eminescian în accepțiunea sa cea mai subaltern politică, etc. Studiul lui George Călinescu nu este interesant decât ca un jurnal, ca un carnet de note pentru o viitoare carte despre viața poetului, sau ca o barocă declarație de dragoste, de compasiune și de înțelegere omenească a unui sumbru itinerariu uman, lucruri ce nu pot interesa decât pe literați, pe diletanții catastrofelor noastre și ai propriilor lor impotențe, etc.

Fără îndoială însă că o explicație autentică a acestei stări de fapt există, și mai de vreme sau mai târziu tot va trebui să încerce să se facă apel la ea, nu ca o justificare, pentrucă cine să justifice pe cine și în numele cui, ci ca la însuși adevărul necesar, ca la adevărul lucrurilor așa cum ele sunt.

Explicația căutată, dacă nu întrevăzută de noi, ar fi că timpul nu venise încă, și că momentul nu era posibil, în raport cu devenirea românească a ființei, al unei înțelegeri românești totale, autentice și valabile a lui Eminescu în dimensiunea ontologică a gândirii și experienței acestuia. "Dar, spune Hendegger, destinul lumii se anunță în opera poetului mai înainte ca să se fi anunțat ca istorie a ființei", și pentru ca destinul poetic al lui Eminescu să poată deveni ceea ce s'ar putea numi o fundațiune tradițională, un orizont existențial și o fire proprie a existenței românești în lume și în dialectica finală a istoriei, mărturia neamului românesc va trebui ră răspundă la darul sfânt al jertfei eminesciene printr'o înelegere istorică totală, printr'un angajament istoric în care termenul celălalt să fie însuși adevărul viu al ființei, istoria ca memorial al ființei și ca unicitate de destin.

Aceasta pentrucă Eminescu, asemenea lui Hölderlin, tinde în viața, în secretul vieții și devenirii lui poetice concepute ca o întregime de destin, să edifice întemeiind fundamentele unei alte istorii a lumii.

Cântarea eminesciană prevestește (pre-vestește) o anumită perioadă a istoriei și a lumii pe care neamul românesc nu o poate cuprinde, existențial, decât începând de la un moment dat al propriei sale deveniri istorice, aceasta din urmă, la rândul său, mărturisind legătura dintre vrednicia de mântuire a oamenilor și înaintarea lor înlăuntrul împlinirii ființei față cu un destin pe care nouă nu ne va fi niciodată dat să îl cunoaștem.

Ori acest moment începând de la care noi vom avea să putem cuprinde, din însăși faptul devenirii noastre prevestit de Eminescu și, într'un anumit sens, provocat de el, înțelesul astăzi încă de negândit al acestei perioade istorice în care neamul românesc va recunoaște în el-însuși drumul împlinirii ființei și chemarea imperială a unei alte istorii a lumii provenind din deciziunea noastră existențială, acest moment de răscruce și de iluminată ecumenicitate națională nu a venit încă în istorie, sau nu se apropiase încă de noi înainte de halucinanta prăbușire națională din 23 august 1944.

Ecumenicitatea națională se găsește definită doctrinal în "Pentru Legionari" (p. 312-13, 346-47/51).

"... Este o stare de lumină interioară. Aceea ce odinioară era zăcământ instinctiv al Neamului, în aceste momente se reflectează în conștiințe creind o stare de unanimă iluminație, întâlnită numai în marile experiențe religioase. Această stare pe drept s'ar putea numi: *o stare de ecumenicitate națională.*

Un popor în întregimea lui ajunge la conștiință de sine, la conștiința rostului său și a destinului său în lume. In istorie n'am întâlnit la popoare decât sclipiri de o secundă. Din acest punct de vedere, azi ne găsim în fața unor fenomene naționale permanente."

Există o pagină de o extraordinară valoare mistică, probabil unică în Occident, privind momentul de răscumpărare totală, de comuniune nupțială dintre unicitatea istorică a unui neam și deschiderea ecumenică a ființei. Această pagină este semnată de Victor Puiu Gârcineanu, și a apărut în "Cuvântul Studențesc" din Ian./Feb. 1937 sub titlul "Răscumpărarea...".

Se celebrează moartea în Spania a camarazilor Ion Moța și Vasile Marin.

"Slava, slava românească, lumina aceea nepământeană, pe care fervoarea viziunii noastre legionare o proecta doar departe, în viitor, care revărsată asupra neamului acesta obidit, din incandescența celor mai sfinte și mai îndârjite ale noastre dorințe—iat-o, deodată, fărâmând porțile întunericului coborînd peste sufletul neamului românesc, ca o aureolă.

Incordarea de viață la care s'au ridicat ei—dacă ne depășește pe noi, vorba noastră, gândul nostru și depășește toată istoria românească—apoi *depășește prin acelaș salt tot sufletul de azi al lumii.*

Insfârșit, neamului acesta de oameni umiliți, i s'a răscumpărat umilința. Deacum nu ne mai simțim legați de picioare, apăsați de moștenirea mediocrității noastre. De acum suntem liberi și totul e de la început. Mediocritatea și păcatele de 1000 de ani ale istoriei noastre au fost răscumpărate. Și e ca și cum n'ar fi fost niciodată. Ceva biblic, ca o venire de Messia, s'a întâmplat cu neamul nostru. Deacum toate sunt de la început: curate, nesfârșite. Deacum ne sunt iar deschise zările. De acum înainte putem face multe, putem face totul.

De acum, prin Moța și Marin, *începe marele început...*"

Legătura tainică dintre istorie și limbă, Eminescu ca și Hölderlin au trăit-o în experiența însorită a propriilor adâncimi ale inimii lor secrete, pentrucă trăind în poezie și din poezie, distanțele dintre ființă și existența umană, cari au luat în viețile lor formele tragicului și ruinei iremediabile unindu-se sub o stea de nenoroc, de nebunie și de întuneric, încetaseră de mult să mai reprezinte altceva decât umbra acelor locuri cerești, sau cenușa înnaltelor vâlvătăi și limpezimi ale locurilor unde experiența imperială a libertății îndumnezeiește pe om redându-i *forța naturală* de a se regăsi în propriul său adevăr, în unicitatea lui existențială față cu Unicul. Primejdia dă libertății un sens de existență, și, în existență, libertatea devine salvare.

Nimeni însă nu s'a salvat, niciodată, decât în măsura în care salvarea sa va fi fost abilitată existențial să constitue, să fundeze posibilitatea salvării întregului ființei și al istoriei: în orice înviere înviază Christos.

De aceia când, pentru un Eminescu, pentru un Hölderlin, istoria aceasta și de acum nu poate să fie nimic altceva decât figura negativă, "imaginea întoarsă" a Istoriei considerată ca unicitate a devenirii ființei, noi ne găsim în fața obligației de a recunoaște în demersul lor poetic un act de salvare al istoriei și al lumii, o tensiune eschatologică despre al cărei final nu se poate încă vorbi în termenii irevocabili ai unei judecăți de valoare, finalul demersului poetic autentic fiind însăși judecata tuturor valorilor, judecata cea de la urmă.

Intoarcerea la ființă într'un stadiu de ruptură irevocabilă, de prăbușire a condițiilor de alienație existențială ale istoriei și a lumii constitue definiția creștină a sensului istoriei lumii, și, pentru noi, conceptul fundamental al contra-revoluției.

Situându-se la origina nepângărită încă de subversiunile ulterioare a crestinismului occidental, Sfântul Bernard de Clairvaux scria în al său "Traité de l'Amour de Dieu", X, 28, după cum urmează:

"... il viendra un temps où la creature se conformera et s'unira à son Auteur. Puisque Dieu a voulu que tout sinon pour Lui, c'est-a-dire pour que Sa Volonte soit nous-memes, ni aucune autre chose n'ait été ni ne soit, sinon pour Lui, c'est-à-dire pour que Sa Volonté soit faite..."

Ființa istoriei liberîndu-se, dincolo de orice devenire sau angajament trecător, ca o mărturie prin cuvînt despre acel loc și momentul în care orice mărturie și orice cuvînt se vor găsi arse de însăși prezența devoratoare a ființei ca imediatatate, ca nemijlocire a dragostei împlinite, Eminescu, prin experiența sa poetică a limbii românești n'a făcut decât să zidească fundamentele unei alte istorii românești, fundamentele unei alte istorii a lumii.

Nimeni n'a trăit mai autentic decât Corneliu Codreanu sensul adânc, transcendent al misiuni lui Eminescu înlăuntrul culturii românești și în propiecția eternă a unui destin istoric, al unei unicității existențiale ale cărei dimensiuni depășesc istoria lumii spre misterul împlinirii acesteia în absolut, Corneliu Codreanu atunci când acesta scria, în "Pentru Legionari", p. 287, despre sensul inițierii legionare:

"Poate să iasă din ea ceva mare, cum n'a mai fost, care să frângă întreaga noastră istorie și să pună temeliile începutului unei alte istorii românești."

Eminescu în proiecția românească a eternității

"In vuietul de vânturi auzit-am al lui mers Și'n glas purtat de cîntec simții duiosu-i viers."

(Rugăciunea unui Dac.)

A vrea ca eternitatea să depindă de condiția sa existențială, care, prin mijlocirea cuvântului și sub stema împărătească a primejdiei totale, poate fi o condiție de trăire ecumenică a unicității naționale, nu poate nicidecum să reducă eternitatea, care este întregime, la condiția națională a procesiunii eternității în Istorie.

Din contră: unicitatea istorică a unei ecumenicități românești nu va putea să fie, și, fiind, să domnească peste destinul istoriei salvate prin însăși alcătuirea acestei ecumenicități, decât ca o proiecție a eternității, ca o mijlocire românească a eternității în devenirea istoriei.

Dar, pentrucă, după cum am văzut, nimeni și nimic nu se poate salva decând salvând totul, o salvare românească în istorie nu poate deveni istorie, nou fundament al istoriei și proiecție românească a eternității, decât în măsura în care această proiecție devine *o mijlocire românească între eternitate și istoria lumii.*

Cuvântul eminescian, trăirea lui ocultă a libertății totale pe marginea prăpastiei neființei, sub primejdia cea mare, peste moarte, peste cenușa rămasă nouă a propriei sale vieți ca un strigăt infinit de disperare și de prăbușiri fără odihnă, toate acestea au făcut totuși și nu vor înceta să facă, până dincolo de sfârșitul lumilor românești, dincolo de sfârșitul lumii, mijlocirea crucifiantă, tragică și vie ca rana neînchisă a Sfintei-Inimi, dintre ființă și adevărul limbii românești, dintre destinul istoric al ființei și mijlocirea sa românească în istoria lumii.

Literatura, cultura românească nu pot și nu vor putea niciodată să cuprindă întregul mesajului eminescian, care angajează ființa însași a neamului românesc în faza majoră a devenirii sale istorice.

"Și toate acestea sunt însă ca și cum, din fapta spusului gândirii noastre absolut nimic nu s'ar fi produs", spune Heidegger despre trecerea ființei prin cuvânt, despre neîncetata alcătuire din adâncurile suferinței noastre a fundamentelor existențiale ale istoriei.

Eminescu s'a ridicat din pământul românesc cum se ridică soarele peste văile metafizice ale Vrancei, gura lui în care cântecul s'a stins de mult continuă să glăsuiască în inimile românești cuvintele însorite ale nădejdiilor noastre spuse și nespuse.

Ca apele domoale și adânci ale Siretului, ca limpezimile cele mai strălucitoare ale Argeșului și Oltului, cuvintele eminesciene se petrec într'o luminoasă nerostirre de adâncimi și de raze vii, ca valuri clare, neostenite, curate, peste meleagurile sfințite de ireversibilitatea vremii ale *copilăriilor noastre de altădată și mai de curând, din totdeauna, de dincolo de timp, din vecinicia oarbă a cântecului său.*

Eminescu este al neamului românesc cum ai noștrii sunt munții de sub întunecarea brazilor sunt ai noștrii luceferii serii și ai dimineților mereu altele, dar vecinic aceleași dimineți de munte cu cețuri sfârtecate de soare și de fulgerăturile întunecate ale pajurilor străine de vremi și de căderile istoriei.

In spațiul românesc al poeziei și al pământului, atunci când Eminescu s'a oprit din cântec sub întunecarea vremelnică a neputințelor morții lui sărace, ființa românească a lumii, taina vecinică a dragostei lui celei mari a răsunat altfel și din alte timpuri, fântânile, seninul, zăpezile și umbrele nourilor în apă continuând răpusul cântec al celui din care Floriile de mâine ale lumii românești ziditoare de libertate s'au regăsit ca de sub trecerea unor limbi de foc, cântecul wagnerian al firii salvate de jertfa mereu vie a inimei eterne.

Din răsăritul cel mai vechi al Europei, un cântec tânăr s'a ridicat peste veacuri și a făcut ca porțile milenare ale unui blestem de moarte să se surpe ca și cum nici n'ar fi fost, desferecare de chemarea augustă a unei inimi în care unicitatea românească de destin s'a regăsit aprinsă și vie în vatra de vecinicie a ființei lumii.

Când toate se vor fi sfârșit, departe, dincolo de meleagurile omenești ale lumii, în clarul veciniciei domnite de Fecioara Maria, atât va rămâne din noi: cântecul senin al lui Eminescu, ruga fără autor, fără cuvînt și fără timp a iubirii împlinite în sine:

Ci tu rămâi în floare ca luna lui April,
Cu ochii mari și umezi, cu zâmbet de copil,
Din cât ești de copilă să ntinerești mereu,
Să nu mai ști de mine, cum nu m'oiu ști nici eu.

LIS AUCEUS PENEQUEJAN...

EN penequejan, lis auceus
s'acampan dins son nitz,
s'escondon dins li ramas,
Bòna nuech!

Solas li sòrgas sospiran;
li bòscs nègres se taisan
e la flor dòrm dins lo jardin,
dòrm en patz!

Lo cigne vai sus l'aiga
per se cochar dins li caneus.
Que lis angels t'acompanhen,
doça sòm!

Au mitan de la nuech magica
s'aubora la luna bela;
tot es pantalh e armonia.
Bòna nuech!

Poesia de Miqueu Eminescu, virada en Occitan per Louis Combi e Jaume Ressaire.

O AMINTIRE DUREROASA



PERSONAL nu l-am cunoscut, — eram încă în Universitate, când a murit. Măcar că s'au scurs de atunci aproape cincizeci de ani, amintirea împrejurărei, în care l'am văzut pentru întâia și ultima oară, îmi reînvie toată sguduitoarea emoție trăită aevea într'o seară de Septiembre.

Ca să înțelegeți trebue să spun că pe vremea în care eram în cursul superior al liceului, elev nici mai bun nici mai rău decât colegii mei, mă deosibeam de ei prin aceea că trăiau în mine două făpturi deosebite, care apăreau alternativ, înlocuindu-se una pe alta.

Una veselă, sburdalnică, svăpăiată, sociabilă, — lipsită de seriozitate, absolut ignorantă de valoarea ordinei, — pradă impresiilor momentului și gata să cadă pradă tuturor ispitelor; — alta gravă, ordonată, iubitoare de natură și de singurătate, setoasă de a cunoaște lucrurile nu numai în înfățișarea lor externă, dar și în fondul lor — și foarte înclinată spre mizantropie.

După cum apărea în mine una sau alta din jumătățile firei mele, uneori șeapte-opt zile dearândul îmi petreceam vremea în jocuri, în glume, în farse jucate colegilor, ori în hoinăreli, — nepunând mâna pe-o carte și mulțumindu-mă cu ce puteam învăța în clasă din prelegerea profesorilor, sau din recitarea lecției de colegii mei; — alteori, câteva zile în șir, retras, închis în mine, mă cufundam în citiri lacome de cărți literare, științifice ori filosofice, surd și orb la toate chemările ispitelor, care, cu câteva zile înainte îmi păreau fermecătoare, iar acum mi se vădeau insipide și absurde.

Înzestrat din fire cu o memorie bună, știam pe din afară nu numai poeziile poeților români, dar și foarte multe poezii franțuzești și nemțești. Atunci, pe când eram în clasa VI-a, am dat peste poeziile lui Eminescu. Zadarnic m'ași încerca să definesc entusiasmul, admirația și bucuria vecină cu nebunia, pe care mi-o pricinuia cetirea lor. Fără nicio sforțare le învățasem pe din afară și mi le recitam singur, îmbătându-mă până la delir de frumusețea lor și silindu-mă să-mi stăpânesc emoția de care mă simțeam gâtuit, pentru a le putea recita până la sfârșit. Muzica lor "mă urmărea stăruitor — Ca soarele și luna, — și peste zi de-atâtea ori — și noaptea totdeauna".

Închid ochii și mă văd cum seara, în pat, înainte de a adormi, drept rugăciune, îmi șopteam câte una din bucățile lui. Acasă, de-asupra patului meu, încadrasem portretul lui cu versurile:

Din haos doamne am apărut
Și m'aș întoarce 'n haos...
Și din repaos m'am născut,
Mi-e sete de repaos.

Adâncimea gândurilor lui, profunda sinceritate a strigătelor lui de durere ori de revoltă, muzicalitatea limbei, a ritmului și a rimelor versurilor lui, îmi produceau, cum îmi produc și azi, efectul unei simfonii, sau al unui nectar delicios și îmbătător...

Intram în clasa VII în București înainte de deschiderea cursurilor și îndemnat de un grup de băeți, care isprăviseră liceul și erau acum studenți în Universitate, m'am dus cu ei într'o seară la Opler, o grădină foarte frecventată pe atunci, în care pe lângă orchestră militară, pe lângă jocul de popice, era într'o sală și un varieteu, care începea pe la ora zece. Am pătruns în sala tixită de lume și ne-am urcat în balcon, aproape de scena, pe care o cântăreață fără grație cânta plângător:

Du has Diamanten und Perlen...

De unde până atunci fusesem foarte vesel și svăpăiat, căldura sălei, fumul, lipsa de farmec a cântăreței, care se silea în zadar să cucerească atenția publicului sgomotos, preocupat cu ciocnirea halbelor de bere, mi-au schimbat deodată dispoziția. Simțeam cum piere din mine jumătatea de personalitate voioasă și comunicativă și cum, în locul ei, pătrundea jumătatea gravă și mizantropă, care-mi șoptea:

Viața este-o nebunie
Sfârșită fără-a fi 'nceput...

Și iată că aud lângă mine pe un domn zicând:
—Uite pe Eminescu.

M'am întors brusc și deși nu cunoșteam pe domnul care vorbise, l'am întrebat cu înfrigurare:
—Unde?

Cu indiferență, uitându-se spre rândul de mese din fața scenei, mi-a răspuns:
—Uite-l colo.

M'am uitat în direcția privirei lui; dar nu vedeam pe nimeni, care ar fi putut să fie poetul ale căruia poezii le îngânam seara drept rugăciune.
—Unde? Care?—l'am interbat din nou stăruitor.
—Uite colo, la masa patra. Ăla cu batista pe frunte.

M'am uitat și am văzut un om rău îmbrăcat, aproape sdrențăros. Pe masa dinaintea lui, alături de-o halbă de bere, era o farfurie în care pluteau bucățele de ghiață. Și-a scos de pe frunte batista, a muiat-o în farfurie, a stors'o, și-a reașezat-o pe frunte și acum, cu capul plecat pe spate, zâmbea dureros cântăreței de pe scenă, bătând cu mâna dreaptă tactul ariei...

Mi-am simțit sufletul năpădit pe de-o parte de o sfâșietoare compătimire pentru cel care din lacrămile lui făcuse un isvor etern de încântare pentru alții, — pe de altă parte de o clocotitoare revoltă nu numai împotriva indiferenței publicului din sală, dar și împotriva Cerului, care îngăduea această ticăloasă tragedie. Făcându-mi loc cu coatele și cu pumnii, am ieșit și... dar aversiunea pe care am avut-o totdeauna pentru declarațiile strigătoare mă împiedică de a încerca să descriu ce am resimțit câteva zile, în care cei din jurul meu socoteau că mi-am pierdut mințile.

Ion Al. Brătescu-Voinești.

POEZII

Un sol desiderio mi resta

SE, tra non molto m'addormenterò
nella notte dell'oblio,
portatemi a seppellire in silenzio
sulla riva del mare.

Non voglio ricco feretro,
fiaccole nè bandiere,
ma intrecciatemi un letto
di giovani rami.

Mi sia lene il sonno,
e il bosco accanto,
risplenda un ciel sereno
sullo specchio dell'acque:

dell'acque che in profondo dolore
s'ergono contro le sponde,
e appendersi vorrebbero agli scogli
con braccia di flutti;

e s'innalzano, ricadono
e mormorano sempre,
mentre sui boschi d'abate
scivola la luna.

E che nessun superstite
mi pianga al capezzale,
ma dia voce la Morte
al secco fogliame;

Lieve passi nel vento
La Sapientissima
e il sacro tiglio versi
fiori su me.

Poi che non sarò più ramingo
da quel giorno in poi,
e, pietosi, mi seppelliranno
i miei ricordi,

e gli astri d'argento, che sorgono
nell'ombra dei rami d'abete,
torneranno allora a sorridermi,
e ad essermi amici.

Poi che sapranno che non soffro più
del dolore del mondo,
mentre cresceran le liane
sul mio sepolcro ignoto.

RAMIRO ORTIZ

Mihail Eminescu. Poesie. Cu introducere și note de Ramiro Ortiz. Firenze, G. C. Sansoni, editore, 1927.

Testament

OTO ostatnie me pragnienie —
umrzec nad brzegiem morza,
gdy swiatlo szeptem wabi ciente,
gdy dzien umyka w przestworza —

Obym mial cichy sen, spokojny,
wstuchany w drzew poszumy —
skros nocy wonia gór upojnej
oby gwiazd skrzyly tlumy —

Przepychów nie chce — takie tanie! —
szych pomp niech mnie wiezi —
— miekkie uwijcie mi poslanie
z kwiatów i miodych gaiezi.

Niech mnie nie zegna zal niewiesci
natrectwem niewoianem —
— jesienia niechaj zaszelesci
deszcz lisci nad kurhanem.

Tam, kedy wieczny ruch zródlany
struzy i wodnie gada,
kedy przez zaplot jedlinowy
poswiata biyszczy blada,

gdzie z hal dzwonienia wiatr nawiewa
rozdrgane we wszechswiecie —
tam mi lipowe stare drzewa
zawonia swietem kwieciem —

tutaj ucieczke przed udreka
zyszczesz, pielgrzymie, bez ocknienia —
snieg grób nakryje biaio, miekko —
grób, serce i wspomnienia.

Gwiazdy przez drzew rozchwiane wiechy
z nocnego lsnia posiania —
zda sie — druhowie sla usmiechy,
przyjazne powitania.

Swiat w nieprzerwanych zadz dzikosci
toczy sie burzy koiem —
— tymczasem w mojej samotnosci
juz statem sie popiotem —.

Din vol, "Vybór poezyj ipoematów": M. Eminescu, editor, *F. Hoesick, Wa.*

Trad. de EMIL ZEGADLOWICZ

(*) Socotim că între tălmăcirile din poezia lui Eminescu, pe primul plan se situiază cele ale marelui poet polon Emil Zegaldlowicz, apărute într'o Culegere la Editura F. Hoesick din Varșovia, în 1935.

L'astre serein

L'astre serein
brille du-dessus des mers,
au fond des lointains clair
et puis s'éteint.

Cités de rêve
qui dans la quiétude
des mornes solitudes,
voguent sans trêve.

On aperçoit,
tous les mâts frémissants,
glisser les imposants
vaisseaux de bois.

Un vol de grues,
sourde monotonie,
s'engage aux infinies
routes des nues.

Si loin qu-il peut,
leur acharné voyage
n'est qu'eternel passage,
et rien de mieux.

Din volumul "Poêmes choisis" de M. Eminesco, Edit. J. Gabalda, Paris. Trad. de L. Barral.

Ein letzter wunsch mich noch beseelt...

EIN letzter Wunsch mich noch beseelt:
Am Meeresstrand zu sterben
Ween Licht und Schatten sich vermählt,
Will sich der Tag entfarben.
Auch sei mein Schlummer leis und sacht,
Der dunkle Wald nicht ferne,
Und heiter strahle durch die Nacht
Das Heer der tausend Sterne,
Mag nicht in reichen Totenschrein
Im Fackellicht mich zeigen,
Hullt mich in veiches Lager ein
Aus jungen Blutenzweigen.

Soll niemand mir zu Haupten stehn
Und meinen Tod beklangen
Im Herbst nur soll es flusternd wehn,
Wo welke Blatter ragen.
Dort, wo die Quelle sonder Rast
Ihr Wasserlein lasst fliessen
Und durch der Tannen Laub und Ast
Die Mondesstrahlen grüssen
Im Abendwind Kuhglockenklang
Zieht heimwarts durch die Lufte,
Dann wehn ob mir in heiligen Drang
Der Lindenbaume Dufte.

Hier fand der Pliger susse Ruh
Nach all des Lebens Schmerzen
Und weicher Schnee deckt milde zu
Erinnerung im Herzen.
Die sterne blinken traut und klar
Hervor aus dunklen Hainen,
Wie Lacheln aus der Freunde Schar
Will mir ihr Gruss erscheinen.
Es tobt von wildem Erdenleid
Der Sturm im kalten Norden
Indes in meiner Einsamkeit
Ich Asche bin geworden.

VIKTOR ORENDI-HOMMENAU

De centenas de navíos

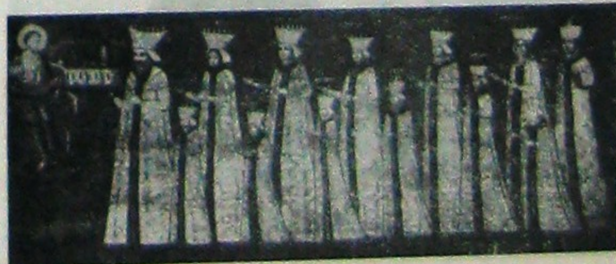
DE centenas de navios
Que os seus portos abandonam,
Serao quantos destroçados
Pelos ventos, pelas vagas?

E das aves migradoras
Que atravessam esses mundos,
Serao quantas afogadas
Pelas vagas, pelos ventos?

Quer procures a ventura
Quer os próprios ideais,
Serás sempre perseguido
Pelos ventos, pelas vagas!

A ideia dos teus cantos,
Que ninguém entenderá,
Voa sempre, acompanhada
Pelas vagas, pelos ventos!

V. Buescu și Carlos Queiroz.



LUI EMINESCU

TOT mai citesc măiastra-ți carte
Deși o știu pe din afară:
Par'că urmând șirul de slove
Ce-a tale gânduri semănară,

Mă duc tot mai afund cu mintea
In lumile de frumuseți,
Ce-au isvorât, eterni luceferi,
Din noaptea tristei tale vieți...

Și te 'nțeleg — te simt aproape,
Cu aceași suferință 'n față,
Cu ochiul gânditor și galeș
Sătul de trudnica-ți viață.

A, nu mă mir că ți se dete
O zodie atât de tristă,
Că sbuciumat de-atâtea patimi
Râvnești pe cei ce nu există,

Și că potop de negre gânduri
Se strâng și ți se sbat sub frunte:
Pe veci întunecații nouri
Sunt frații vârfului de munte!

O, dacă geniul, ce scoase
Ca din adâncul unei mări,
Din fundul inimei zdrobite
Comoara asta de cântări,

Nu te-ar fi ars— svâcnindu-ți tâmpla
De flacările 'năbușite
Ce-ți luminau ale gândirii
Impărății nețărmurite,

Și de-ar fi fost lăsat, prin lume
Să treci ca orice om de rând,
Ce lesne-ai fi pus frâu durerii
Și răsvrătitului tău gând!

Și cât de fără de păsare
Ai fi privit atunci la toate
Miseriile 'n care lumea
Ursită-i pururea să 'nnoate!...

Dar ți-a fost dat să fii de-asupra
Acestor inimi seci și strâmte
Și tu să 'nduri toată durerea
Pe care lumea n'o mai simte.

Să plângi tu plânsul tuturora...
Din zbuciumul eternei lupte
Să smulgi fulgerătoare versuri,
Bucăți din inima ta rupte...

S'aprinzi în bolta vremii aștri
Din sborul tristului tău gând...
Vapaie!... Ce-o să-i pese lumii
Că tu te mistui luminând?

AL. VLAHUȚA

(Omagiu lui Eminescu) Galați 1909.

IN CRIPTA GUGETULUI

(Lui Mihail Eminescu)

de Ion Tolescu

IN cripta cugetului ce mă'nghiață,
Vestind schimbarea mea la față—,
Luminile din cer senine
Iși fulguie zăpada peste mine.

Privesc luceafărul pe bolți și-mi pare
La căpătâi că-mi arde-o lumânare...
Luceafărul lui Dumnezeu,
La căpătâiul cugetului meu!

O, de-ași ajunge cu privirea mea
Aripile ce nu le pot vedea,
Aripile rotind din stele
In jurul gândurilor mele!

Privesc luceafărul pe cer și-mi pare
C'o lacrimă s'a scurs din zare
In iarna cugetului meu tristețe,
Când vin troienii tăi ca să mă'nghiețe...

Arhanghelul lui Dumnezeu
Aprinde candelă la căpătâiul meu!
Pe cât de sus se'nalță El din sbor
Pe—atât de—adânc pe umbra Lui cobor...

Că, Doamne, atât din Duhul Tău mi'ncape'n gând
Cât cer încape'ntr'un mormânt.

COMEMORAREA A 70 DE ANI DELA MOARTEA LUI MIHAIL EMINESCU

Impresionanta manifestatie culturala a Soc. "DOINA" la Los Angeles

DUMINICĂ 19 Iulie 1959, Românii din Los Angeles-California, strânși la Biserica ortodoxă română de pe 3315 Verdugo Road, au comemorat 70 de ani dela moartea marelui poet și gânditor român Mihail Eminescu.

Lumea dela mari depărtări, nu dela zeci ci dela sute și chiar mii de klm., a început să-și facă apariția încă dela orele 6 dimineața; fiecare grăbindu-se să-și asigure un loc de parcat. Pe la orele 10, cu greu se putea găsi un loc pentru automobil în jurul bisericii.

Prietenii, dela mari distante, din nou se revăd la acest prim și cel mai mare pelerinaj de spiritualitate românească pe care l-a văzut pământul ospitalier și însorit al Californiei. Pe bună dreptate, un vizitator, dl Ion Simicin, venit din Indiana, dela 4500 klm. a zis: "Aici, îmi dau seama că lumina nu vine dela Răsărit după cum mint unii interesați, ci adevărata lumină de speranță românească vine din Apus, de aici de unde ați aprins-o Dvs. împreună cu cel mai credincios urmaș al lui Mihail Eminescu, cu Maestrul Aron Cotruș".

In curtea bisericii, mare mișcare. Tineri și bătrâni în costume sibiene, câmpulungene, buzoiene, bănățene, ardelene și bucovinene, discută voioși, parcă te-ai afla undeva sub cerul României, atunci când lumea era lume și Țara era Țară.

Biserica, mai veselă ca oricând, și-a deschis larg porțile să preaslăvească și să amintească faptele celui mai mare luceafăr al neamului românesc.

Cu multă atenție și încordare, lumea urmărește sfânta slujbă și rugăciunile del aparastas, făcute de Pr. prot. Victor Bărbulescu. In predica ținută, Părintele a spus că o parte din Românii americani nu știu pe Eminescu dela școală, ci din poeziile acestuia, transformate în cântece populare: Pe lângă plopii fără soț, Mai am un singur dor, etc.

După terminarea serviciului divin, lumea se îndreaptă spre sufragerie. Hala bisericii e împodobită mai frumos și mai cu gust ca oricând: țesături, covoare, îi atrag privirea celui ce a pășit pragul ușilor dela intrare. Pe o masă sunt expuse cărți și reviste românești, apărute odată în Țară și acum în diaspora românească; peretele frontal susține alături de harta mare a României dintre cele două războaie, chipul senin al lui Mihail Eminescu. Alături de tacâmul fiecărui participant, Societatea "Doina" a plasat și un imprimat cu "Rugăciunea" și fotografia Luceafărului poeziei românești.



Aspect al sălii.

Masa a fost pregătită și aranjată de harnicele doamne: Nestor, Brezean, Mondocea, Rotaru, Maruescu, Itu, Maier, Wilmeth, Popa. In timpul ospățului, inimoșii muzicanți Ștefan Tarzan și Aristide Ciocoiu au delectat publicul cu mai multe arii strămoșești, executate la pian și vioară.

La orele 2 p. m. începe Programul cultural:

Dl *Marius Moselle*, președinte, deschide în numele Societății "Doina" acest pios act comemorativ pus la cale cu nemărginită evlavie și înduioșate sentimente, salută pe cei prezenți și dorește ca fiecare să ia și să pună în inimă și gânduri o neuitată amintire despre Mihail Eminescu, care a fost adevăratul întemeetor al poeziei noastre și o iluminată căpetenie a românismului. Dă apoi cuvântul dlui Gheorghe Ionescu, maestru de ceremonii.

Dl *Gheorghe Ionescu*, luând cuvântul, declară că inițiatorul marelui act cultural Comemorarea lui Mihail Eminescu este Maestrul Aron Cotruș, salută pe iluștrii oaspeți dela universitățile din Los Angeles, Dni prof. Dr. José R. Barcia dela Facultatea de limbi romanice de pe lângă University of California și Dr. Vladimir Honsa dela Facultatea de limbi romanice de pe lângă University of Southorn California; remarcă prieteni și fruntași ai vieții românești: Dnii Lopez, Ion Oct. Popaiov membru de onoare al Uniunii și Ligii, dr. Miligan, Gibson, Rosnovanu, Prof. Moraru, Ing. Grăghiceanu, Prof. Iulian Musafia, Detesan Baden-Pensylvania, Simicin-Indiana, Tănăsescu-Santa Monica, Dr. Emil Onaca, John Chiolak președintele comitetului parohial, Croitoru, Mondocea, Sam Axente președintele Societății "California", Ilie Diac, ș. a. Face apoi o călătorie imaginară cu directia Țara dintre Nistru și Tisa, trecând prin Spania unde se află cea mai activă colonie românească în exil, apoi în Italia la Palermo unde sub poalele Muntelui Pelegrino în Cimitero dei Roteli se află mormântul celui mai vechiu exilat român Nicolae Bălcescu, pe a cărui cruce scrie: "Cel din urmă al meu cuvânt va fi încă un imn ție, Țara mea dragă"! Poposește la Roma, unde un bătrân preot misionar, în etate de peste 70 de ani, a înființat o vie școală pentru copiii pribegi. Se oprește apoi la cei 1323 Istroromâni de lângă Trieste, ca apoi prin oazele române din Iugoslavia să ajungă în România lui Ferdinand. Arată apoi Bucovina, cu Joldeștii și Călineștii lui Cuparencu, jud. Suceava, locurile de naștere ale Ralucăi (Raresa) și Gheorghe Eminovici, părinții lui Mihail Eminescu. Vorbește de cei 7 frați și 4 surori ale poetului, descrie școlaritatea lui la Ipotești și Cernăuți, cunoștința cu vestitul profesor Aron Pumnul al cărui bibliotecar a fost, înrolarea lui Mihai ca sufleur la trupa de teatru ambulant a lui Fani Tardini-Vlădicescu, cu care Eminescu a cutreerat orașele Munteniei. Angajarea la echipa de teatru ambulant a lui M. Pascali cu ajutorul careia E. cunoaște orașele Brașov, Sibiu, Lugoj, Oravița, Arad, Timișoara. Colaborarea lui Mihai la revista "Familia" din Budapesta apoi Oradea, al cărei director, Iosif Vulcan, îi schimbă numele din Eminovici în Eminescu. Amintește că fiind student la Viena, Eminescu are un rol principal la organizarea serbării panromânești dela Putna, când s'au aniversat 400 de ani dela sfințirea mânăstirii Putna. Descrie temeinicile cunoștințe ale lui Eminescu căpătate la Viena și Berlin prin aprofundarea: Schopenhauer, limbii slave, pictura clasică, istoria universală, Istoria națională a Românilor, scriitorii premergători, literatura Kant, Hegel, Hartman, Zimerman, Mussafia; *indirect: Montesquieu și Jean Jaques-Rousseau; familiarizarea cu literaturile greacă, latină, germană, franceză, engleză, filozofia budhistă și literatura sanscrită*; îl preocupau: Istoria religiilor, istoria Egiptului, mecanica, dreptul, electricitatea, matematica, literatura franceză, gramatica populară.

Activitatea lui Eminescu: 43 caiete cu 15.000 pagini din care noi abia cunoaștem: un volum de poezii, Proză literară și Scrieri politice. Remarcă că în opera lui Eminescu, fiecare vârstă sau profesiune își află spiritualitatea sa. Evidențiază că Eminescu a cântat natura: codrul, lacul, luna; a cântat mama, femeia în general, dar mai presus de toate a cântat și iubit mai mult ca oricine neamul și pământul românesc. El, întemeietorul Poeziei și făuritorul limbii românești este și părintele naționalismului românesc, căci preconiza un stat național, unde să se afirme energii românești, unde să fie unitate, muncă ordonată și cinste. Concepția românismului lui Eminescu reiese din Satire, Epigonii, Scrieri politice în "Timpul" și mai concret în Evanghelia Naționalismului românesc de astăzi și de totdeauna, în "Doina". Incheie, spunând că Eminescu prin geniala să operă a înscris o pagină în Istoria culturii universale și a făurit crezul existenței Neamului românesc. Timpul arată că Eminescu, atât în Țară cât și în diaspora este mai actual decât acum 70 de ani, când a închis ochii.

Dna *Maria Ionescu* declamă impecabil și cu dicțiunea cerută "Rugaciune" de Mihail Eminescu, din care redăm strofa 1-a:

"Rugămu-ne'ndurarilor,
Luceafărului mărilor,
Din valul ce ne bântue,
Inalță-ne, ne mântue,
Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboară,
O, Maică preacurată
Și pururea fecioară, Marie..."



Dl. Aron Cotruș ținându-și discursul.

(Urmează pagina 23.)

Comemorarea a 70 de ani

Eleva *Mondocea Daniela*, din clasa IV-a primară, sparge ghiaţa indiferenţei celor mici faţă de limba maternă şi declamă la înălţime poezia "La mijloc de codru des" de Mihail Eminescu. Publicul o aplaudă frenetic pe această mică curajoasă.

"Eminescu", poem de Aron Cotruş, este citit simţit de Dna *Georgeta Spirescu-Wilmeth*.

"Din străinătate" de Mihail Eminescu este recitată cu gesturile şi intonaţia cuvenită de *Ionescu Lavinel*, student la Colegiul din Compton; declamatorul stoarce lacrimi la rostirea strofei:

"Aş vrea să văd acuma natala mea vâlcioară
Scăldată în cristalul pârâului de-argint,
Să văd ce eu atâta iubeam odinioară
A codrului tenebră, poetic labirint..."

Glossa, poezie de Eminescu a fost simţit citită de *Principesa Sonia* Rosetti-Roznovanu. Redăm ultima strofă din această poezie filosofică, de actualitate:

"Tu rămâi la toate rece,
De te'ndeamnă, de te cheamă;
Ce e val, ca valul trece,
Nu spera şi nu ai teamă.
Te întreabă şi socoate
Ce e rău şi ce e bine;
Toate-s vechi şi nouă toate:
Vremea trece, vremea vine..."

Maestrul Aron Cotruş, pe un ton de magistrală ţinută, a rostit urmărea conferinţă:

Onoraţi aospeti,
Doamnelor şi Domnilor.

Inainte de a rosti o scurtă conferinţă despre cel mai mare poet al nostru, Mihail Eminescu, daţi-mi voie să vă mulţumesc că aţi răspuns chemării Societăţii culturale "Doina" din La Canada şi aţi venit să comemorăm împreună împlinirea a 70 de ani dela încetarea din viaţă a personalităţii celei mai mari pe care a dat-o până acuma neamul românesc, în frământata şi tragica lui existenţă.

Ii mulţumesc în mod d e o s e b i t domnului institutor Gheorghe Ionescu, care a primit propunerea noastră de a fi astăzi Maestru de ceremonii, contribuind astfel la reuşita acestui omagiu pe care îl aducem, cu toată evlavia, uneia dintre cele mai complexe şi strălucite personalităţi, de care poate fi mândru neamul românesc, în zilele lui cele mai amare.

Mihail Eminescu, al cărui nume ar trebui să-l închidă în inimile lor toţi Românii cari au ţinut să fie azi de faţă la această comemorare, s'a născut la 15 Ianuarie 1850 la Botoşani în Moldova, dintr'o familie de Moldoveni înstăriţi, adică chiaburi, cum li se zice azi în republica populară zisă română, care de fapt nu e nici populară nici română, ci pur şi simplu o mizerabilă colonie muscălească, tristă ca orice colonie.

Mihai a fost cel mai mic de ani dintre cei şapte fraţi ai lui, cărora li s'a dat o creştere dintre cele mai alese, cum puţini părinţi şi-au putut permite în acele vremuri. După primele studii la şcoalele din Cernăuţi, Eminescu a cutreerat aproape toate ţinuturile locuite de Români, oprindu-se un timp şi la vestitele şcoale dela Blaj. Mai târziu îl găsim la Universitatea din Viena, unde a fost membru activ al Societăţii studenţeşti "România Jună". După studii strălucite la universităţile din Viena şi Berlin, s'a întors în ţară, unde s'a mulţumit cu ocupaţii destul de modeste. A fost un timp bibliotecar al Universităţii din Iaşi, de unde a fost îndepărtat spre a i se face loc unui domnişor cu protecţii. A fost apoi revizor şcolar pe două judeţe, dar cei de sus i-au căutat noduri în papură, spre a-l scoate şi de acolo. Mai târziu îl găsim redactor al ziarului conservator "Timpul" din Bucureşti, unde lucrează până în 1883, când ziarele din capitală publicau următoarea informaţie de un sec laconism: "D. M. Eminescu, redactorul ziarului "Timpul" a înnebunit. Dl X va lua direcţia susnumitului ziar". Atât şi nimic mai mult despre Mihal Eminescu, al cărui nume va trăi cât va trăi neamul şi limba românească. Numai după ce publicaţiile străine au început să se ocupe larg de marea pierdere pe care a suferit-o naţiunea română prin moartea marelui ei poet şi scriitor politic, opinia publică a început să se desmeticească... Marele nostru învăţat Vasile Pârvan, fostul director al Academiei române din Roma, spunea undeva: "Popoarele nu-şi iubesc pe oamenii lor mari, decât după ce i-au pierdut; din această cauză aniversarea unei încetări din viaţă reprezintă aniversarea unei naşteri". Calvarul lui Eminescu a început cu şase ani înainte şi a luat sfârşit în 15 Iunie 1889, într'un spital din Bucureşti.

Când se afla încă în sanatoriul Dobling din Viena, Eminescu scria unui prieten din ţară: "Nu-ţi poţi închipui starea în care se află un om într'un institut de alienaţi, după ce şi-a venit în fire"...

Chinurile trupeşti şi sufleteşti ale lui Eminescu trebuie să fi fost îngrozitoare în ultimii ani ai chinuitei lui existente. Numai după ce şi-a închis pentru totdeauna ochii, neîmpăcaţii lui adversari s'au mai potolit după ce şi-au seama că, dintr'un fel de instinct naţional, majoritatea opiniei publice româneşti se afla de partea celui atacat pe nedrept.

Vai de acela care nu se aseamănă întru toate cu ceilalţi. Semenii lui nu-l pot ierta că nu-i ca ei. Iartă mai uşor pe un criminal, decât pe un om de excepţie.

Aşa i s'a întâmplat şi lui Eminescu. Atât geniul lui politic, cât şi înfăţişarea pământească, şi dispreţul suveran pentru măririle pământeşti, îl făceau să pară un om venit dintr'un alt tărâm. Un mare poet hispanoamerican, Rubén Dario, îi considera pe poeţi drept "turnuri ale lui Dumnezeu sau ca nişte parafulgere cereşti". Aşa a fost pentru noi Eminescu. Şi poate de aceia a trecut peste cerul destinului nostru, ca un fulger, de a cărui trecere ne-am dat seama numai dupăce a trecut peste capetele noastre. După ce l-am pierdut în zările eternităţii.

Când se afla în sanatoriul din Viena, Eminescu scria unui prieten, aceste dureroase rânduri: "Aş vrea să mă întorc în ţară, să mă satur de mămăliga strămoşească, căci aice de când mă aflu n'am avut niciodată fericirea de a mânca până la saţiu."

Nu putem şti dar mi-e teamă că România, atât de darnică şi ospitalieră cu toată lumea, nu-i va fi oferit, nici după întoarcerea acasă, prilejuri să se sature de mămăliga strămoşească. Eminescu cu marele lui suflet de predestinat îşi iubea neamul până la totala uitare de sine. El spunea cândva publicistului George Panu, "că în lumea aceasta nu-i nimic mai interesant decât istoria neamului nostru". In sufletul lui trăia cu toate furtunile trecutului sublima istorie a Moldovei şi a Neamului românesc întreg. Ne putem închipui foarte uşor că o asemenea vie şi curată dragoste de neam nu se putea armoniza cu sentimentele îndoelnice ale multora din clasa noastră suprapusă din timpul lui, în rândurile căreia s'au furişat mulţi aduşi de vânturi, ca şi în tristele zile ale timpurilor în care ne-a fost dat să trăim sub potopul roşu dela Răsărit. Ce departe era Eminescu, în mândra lui modestie şi mizerie, de oamenii timpurilor de atunci. Conştient de uimitoarele lui daruri sufleteşti, răzimate pe-o cultură ca puţine în zilele lui, el s'a dăruit până la epuizare neamului din care s'a născut. Semnele de apropiată surpare a uriaşei lui personalităţi, l-au silit să scrie cu o grabă ucigaşe, spre a ne lăsa o moştenire cât mai bogată. A scris în ritm vulcanic. A scris cu propriul lui sânge, mai mult ca oricare altul. A scris cu pasiune devoratoare, cu grabă fără pereche, ca şi când ar fi fost ameninţat să moară în fiecare amurg ori în orice ivire a zorilor.

Nu spera să se poată scăpa de uriaşul lui clotot sufletesc ca un ocean fără fund. S'a adăpat, ca din isvoare fermecate, din străfundurile tainice ale etnicităţii noastre.

Eminescu a dus o viaţă de singuratic, de un fel de sihastru al poeziei şi gândirii noastre.

Numai spre căsuţa dela Iaşi a lui Ion Creangă îşi mai apuca câteodată drumul. Prozatorul Creangă îl saluta pe Eminescu în bojdeuca lui, ca pe un soare aducător de lumină, de bucurie şi de viaţă. In această privinţă, scrisorile adresate de dânsul lui Eminescu, au accente de adevărate rugăciuni. In căsuţa lui Creangă i-a fost dat lui Eminescu să scrie "Doina", cântec de goarnă al Neamului românesc pentru toate timpurile ce vor să vină peste sbuciumul nostru pământesc în această vale de lacrimi.

Spre a-şi putea întinde împărăteşte fruntariile poeziei, Eminescu trebuia să-şi creeze o limbă pe măsura aspiraţiilor lui vultureşti. Şi din şovăelile unor începuturi literare ale veacului lui, a făurit o limbă românească, din tiparele căreia puteau să-şi ia sborul cele mai sublime frumuseţi poetice din câte s'au născut pe pământul românesc. Spre sfârşitul veacului în care un Gheorghe Lazăr a descălecat la Bucureşti să deschidă largi orizonturi graiului românesc, Eminescu scria opere literare cum nici nu s'au putut bănui înaintea lui.

Italienii îi socotesc pe traducătorii poeziei drept trădători: Traduttore, tradittore, adică, traducător, trădător. Şi totuşi din poeziile lui Eminescu, de o muzicalitate aproape imposibilă de-a fi trecută în altă haină linguistică, s'au făcut traduceri cari au trezit entusiasm în ţări cu mari tradiţii literare. Un poet polon, pe care l-am cunoscut personal, Emil Zigadlowicz, a publicat în 1935, la Varsovia, o culegere din poezia lui Eminescu, despre care un faimos critic literar al vecinilor noştri dela Nord, Vicenty Dzimewski a scris că dacă Zigadlowicz n'ar fi publicat decât acele traduceri din Eminescu şi alţi poeţi români, ar rămâne pentru totdeauna în literatura polonă. Un istoric literar al nostru, profesorul Eugen Botez, scria despre opera poetică a lui Eminescu: "Ce ar fi rămas pe urmele marelui poet german Goethe, dacă ar fi murit la etatea de 33 de ani ca marele nostru Eminescu, căci într'adevăr Eminescu a murit la 33 de ani. Numai în perspectiva acestor consideraţii ne puteam da seama de pierderea suferită de naţiunea noastră prin moartea atât de timpurie a poetului "Luceafărului" şi al "Doinei".

In aşteptarea acestei comemorări, am scris o poemă închinată lui Eminescu, din care un fragment a fost citit înaintea dvs de către Dna Georgeta Wilmeth, din care îmi permit să citesc rândurile de încheiere:

"Dar ce ne-a lăsat neagra şi-amarnica soarte,
din înfăţişarea Lui de Făt-Frumos,
decât o amară privire în jos
şi-un nume viu pe-o carte fără moarte!

Şi-un aspru testament, de pumnul lui scris:
"Doina", s'o ştim pe de rost păn'şi'n vis.
Apă vie
să ne fie,
lege şi spornică pâne,
pentru Româniile albe de mâne,
pentru Româniile aspre de mâne,
pentru Româniile dârze de mâne!"...

Prinţesa Sonia Rosetti-Roznovanu citeşte *Psalm românesc* de Aron Cotruş, precizând că patria acestui psalm este California, unde Maestrul a poposit din cauza furtunii

Dl Gheorghe Ionescu spune că articole închinate lui Eminescu s'au putut vedea în: Cuget Romanesc din Buenos Aires, Argentina, ziarul "America" din Cleveland, Ohio, Usa, "Unirea", publicaţie Asociaţiei Românilor catolici din Cleveland, "Vatra", din Roma, etc.

Pr. prot. Victor Bărbulescu luând cuvântul, deapănă amintiri dela desvelirea monumentului lui Mihail Eminescu în Sân Nicolaul Mare, jud. Timiş, când a luat parte cu organizaţia corului din satul în care a păstorit în Banatul românesc.

Dl Ion Simicin, preşedintele Societăţii "Transilvania", din East Chicago-Indiana, e cel mai emoţionat dintre toţi oaspeţii acestui pelerinaj spiritual. Dsa declară: Eram copil când în satul meu natal, Sân Nicolaul Mare din Banat, s'a ridicat şi desvelit monumentul marelui gânditor Mihail Eminescu. Mulţimea adunată în faţa statuiei, parcă o văd şi astăzi, iar vorbirile, dintre care cea mai înflăcărată, a lui Octavian Goga, poetul Pătimirii noastre şi sufletul Iridentei române din Transilvania de sub Unguri, parcă le aud. In fiecare dimineaţă când mergeam spre şcoală, trecem pe lângă monument şi figura lui Eminescu pe care am privit-o cu alţi colegi de-ai mei, azi peste hotare, mi-a rămas adânc întipărită în inimă. Când am citit în ziarul "America" anunţul de comemorarea lui Eminescu, sufletul mi-a tresărit şi inima a început să-mi bată mai tare: Am văzut din nou locul meu natal şi statuia lui Eminescu, am văzut Ţara pe care a trebuit vrând-nevrând s'o părăsesc. M'am simţit dator să vin la Dvs dela 4500 klm. şi, drept să vă spun, n'aş fi avut odihnă dacă n'aş fi venit la această măreaţă sărbătorire unde pulsează spiritul lui Eminescu, sufletul Ţării adevărate. Vă felicit din toată inima că mi-aţi dat acest prilej de înălţare sufletească, pe care l-am trăit în anii copilăriei, în România Mare.

Dl *José R. Barcia*, profesor de limba şi literatura spaniolă la Facultatea de limbi romanice de pe lângă University of California-Los Angeles, a rostit în limba spaniolă câteva magistrale cuvinte: Primul contact cu Dv. a fost surprinzător: Gesturi parcă cunoscute şi o cordialitate vie, ca de prieteni ce se revăd după o lungă despărţire. Şi o altă surpriză: Lumea s'a strâns laolaltă spre a comemora un poet turburător de mare în Patria lui. Cei ce au pus la cale actul trebuiau să fie deşţăraţi, căci el *desterrado* sau deşţăratul, după ce i s'a smuls de sub picioare ţara în care s'a născut, a fost aruncat spre cer şi şi-o trăieşte dela înălţime şi mai intens, în spirit... Numai deşţăratul şi deşţăraţii mai sunt în stare să se adune spre a-şi aduce aminte de un mare poet al Patriei lor îndepărtate.

Am trăit câteva ore între Dvs ca între oameni de aceiaşi mare familie, de rasă şi de limbă şi am găsit printre Dvs mulţi cari vorbesc curent limba spaniolă. M'a surprins chiar scrisoarea de invitaţie scrisă într'o spaniolă perfectă. Stând între Dvs am avut mereu impresia că mă aflu în marea împărăţie a limbilor romanice. Vă mulţumesc mult pentru invitaţie şi-mi pare bine că am fost cu Dvs la această sărbătorire întru amintirea lui Mihail Eminescu, acest genial poet român.

Dl *Vladimir Honsa*, profesor dela Facultatea de limbi romanice de pe lângă University of Southern California-Los Angeles, spune că admiră mult caracterul academic în care se sărbătoreşte acest mare poet român, care a trecut demult frontierele româneşti. Intre Români m'am simţit întotdeauna bine şi să nu vă fie de mirare dacă unul dintre cei mai buni prieteni ai mei, este vestitul profesor român de dialectologie de la Universitatea din Louvain-Belgia, Dl Sever Pop.

Dl *Aurel Vlaicu*, membru activ al Societăţii "Viitorul Roman" din Los Angeles spune că Mihail Eminescu este foarte cunoscut în popor, atât în Ţară cât şi la Românii din străinătate. Poeziile sale pline de ritm şi muzicalitate au devenit romanţele nedespărţite ale celor mulţi: "De ce nu-mi vii?", "Pe lângă plopii fără soţ", "Mai am un singur dor". Nu mai puţin populare sunt scrisorile şi unele fragmente din multe poezii eminesciene, care în timpul războiului se recitau ocazional la soldaţi:

"Eu? Imi apăr sărăcia şi nevoile şi neamul...
Şi deaceia tot ce mişcă'n ţara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie iar ţie, duşman îţi este:
Duşmănit vei fi de moarte, făr'a prinde chiar de veste.
N'avem oşti, dar iubirea de moşie e un zid
Care nu se'nfiorează de-a ta faimă, Baiazid."

(Scrisoarea a III-a).

Dacă Eminescu ar învia şi ar vedea starea în care am ajuns, cu Ţara ciopârţită şi limba pe margine de prăpastie, desigur că ne-ar mustra prin versurile din aceiaşi Scrisoare a III-a:

"Voi sunteţi urmaşii Romei? Nişte răi şi nişte fameni!
E ruşine omenirii să vă zică vouă oameni!"...

Tot de Eminescu sunt şi versurile ce circulă în şoaptă:

"Auzi?... Departe strigă slabii
Şi asupriţii către noi:
E glasul mândrei Basarabii
Ajunsă'n ziua de apoi...
E sora noastră cea mezină,
Gemând sub knutul de Calmuc
Legată'n lanţuri de-a ei mână,
De ştreang târâtă ei o duc.
Murita-a? Poate numai doarme
Şi —aşteaptă moartea dela câini
La arme, la arme dar, Români!"

Populare sunt şi versurile prin care Eminescu biciuieşte pe cei ce scriu poezii fără niciun cuprins:

"E uşor a scrie versuri
Când nimic nu ai a spune,
Inşirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune."

Astazi însă, când "Dela Nistru pân'la Tisa / Tot Românul plânsu-mi-s'a / Că nu mai poate străbate / De-atâta străinătate", cele mai populare versuri sunt acelea din "Doina", evanghelia naţionalismului eminescian:

"Ştefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta.
....
De-i suna de două ori
Iţi vin codri'n ajutor,
De-i suna a treia oară
Toţi duşmanii au să piară
Din hotară în hotară,
Indrăgi-i-ar ciorele
Şi spânzurătorile."

După câteva hori şi învârtite au fost licitate lucrurile depuse la tombolă şi norocoşii au câştigat: Poezii de Eminescu, Disc imprimat de "Doina", poezii de Aron Cotruş, Răscoala de Liviu Rebreanu, Insemnările unui ţăran deportat de D. Nimigeanu, Poeme fără ţară de Vasile Posteucă, ş. a., o iie românească, genţi româneşti. fluiere, etc.

ECOURI

* Dl Louis Combi, fost profesor la Turnu Severin și Deva, ne-a trimis o scrisoare pe care o dăm în întregime mai la vale. Motivul pentru care publicăm rândurile dlui Combi este ca și cititorii revistei noastre să ia cunoștință de ele, și să se emoționeze, așa cum ne-am emoționat noi când le-am primit.

Avignon, 7 Iunie 59.

Domnule,

Am luat cunoștință cu cel mai mare interes de scrisoarea Dvs din 30 Mai 1959 precum și de proiectele la care asociați modesta mea persoană.

Este adevărat că admir pe marele poet căruia voiți să-i închinați un număr din frumoasa dvs. revistă. Tot adevărat este că am făcut, acum câțiva ani, o traducere a poemului "Luceafărul" și chiar am început să fac o corectură a acestei încercări. Mă întreb totuși dacă profanarea mea are să vă pară acceptabilă, chiar după toaleta la care o supun. Un muritor de rând nu se atinge, fără păcat, de harfa cu care a cântat un serafim. Voiu face să vă parvină această traducere înainte de 24, precedată de o scurtă introducere și de un rezumat în franțuzește, urmat de reflecțiuni asupra gândirii, artei și destinului lui Eminescu, a cărui figură încarnează atât de bine sufletul și destinul frumoasei și dragei (da, cât de dragi) voastre țări.

In speranța că voiu putea să ofer României tributul de recunoștință pe care aveți dreptul de a-l aștepta dela un oaspete răsfățat, vă rog să credeți, etc.

ss. Louis Combi

* La Sydney, în ziua de 13 Iunie, s'a serbat împlinirea a 18 ani decând populația nevinovată din Țările Baltice și din Basarabia și Nordul Bucovinei a fost deportată în Rusia.

Serbarea a fost organizată de Comitetul Țărilor Baltice și de Asociația Românilor din Australia.

La programul artistic, din partea Românilor și-au dat concursul Dra Virginia Verișan, Dna Maria Sabău și Dl Dimitrie Nimigeanu care a a r ă t a t participanților tragedia trăită de Românii deportați din *Bucovina, precum și o parte din suferin-*țele personale, descrise atât de plastic în cartea "Insemnările unui țăran deportat din Bucovina."

* A apărut ARC, Buletinul Asociației Românilor din Canada, cu colaborarea dlor Caraghiaur, Posteucă, Petrache Boldur, Petre Sultana, D. Nimigeanu și S. D. Cernovițeanul. Revista ne relatează și lucrăturile dintre compatrioții noștri de acolo, lucrături care ne amintesc pe Caragiale. In ceiace ne privește am dori ca acest interesant buletin să apară mai des iar lucrăturile să dispară. Se dă în acest caz dreptate Dlui Mircea Eliade care, într'o conferință despre Caragiale, a afirmat că personagiile lui Caragiale erau dispărute chiar pe vremea când el își scria celebrele piese de teatru. Ori, după desvăluirile Buletinului despre care e vorba, personagiile caragialești trăiesc și au ajuns până în Canada.

* In timpul din urmă a apărut, în revista literară "Mensajes" din San Salvador, în două numere consecutive, poema "Rapsodia Iberica", de Aron Cotruș.

* Marea revistă mexicană "Examen", organ al Asociației mexicane pentru apărarea culturii, la care colazorează cei mai faimoși intelectuali din lume, a publicat în numărul pe lunile Iulie-August, poemul "Peste prăpăstii de protrivnicie" de Aron Cotruș, tradus din românește de Cayetano Aparicio. Articolul de prezentare al poemului poartă semnătura *Horia Tănăsescu*, colaborator permanent al marei reviste, în paginile căreia a publicat, sub titlul "Meditații asupra comunismului", o serie de studii foarte apreciate.

* Revista "Căminul" din Sao Paulo-Brazilia a organizat în ziua de 16 Mai un Ceai danant cu program literaro-artistic. La pian și vioară au cântat "Frumoasa mea cu ochii verzi" și "Vânt de seară", de J. N. Manzatti, dnii Sidney Rolando Zenin și Rogelio Linares Filho. Apoi Dnele Lisetti Sava și Liane Boghiu au recitat din poeziile apărute în "Căminul" și anume poezii de dnii Nicolae Novac, Ion Țolescu, Iulia Carâp, Nic. Iancu-Păltinișanu, Elisabeta Mihăescu, Al. Silistreanu și Alexandra Hortopan. Dra Mariana Migdal a cântat la piano Nocturna de Chopin, iar Dna Mady Precupeanu (voce) și dl Mircea Tudor Manolescu (piano), au cântat "Marioara dela Gorj" și "Am iubit doi ochi albaștri". Dl Bela Bodogh a executat un dans clasic, dnii Rogelio Linares Filho și Sidney Rolando Zenin, executând muzică braziliană.

* Rar, modest, așa cum poate, grupul de Români din San Paulo, trimite foi imprimate cu trudă, în cele patru colțuri ale lumii. Am spus "modest" și totuși, câte pagini de antologie, da, de antologie, nu se găsesc între scoarțele revistei "Căminul"? Din acest număr (1, anul VIII) remarcăm articolul (articol? schiță? ce importanța are catalogarea"?) dlui Nicolae Iancu, intitulat "Dilema cea mare". Apoi savuroasele amintiri ale colaboratorului nostru Nicolae Țeban. Apoi "Inceputul sfârșitului" semnat Ilie Manolescu. Și versurile semnate de Ilarie Nica și Ion Bucur. Un număr pe care e bine să-l citească toți exilații români.

* Implinirea a o sută de ani dela Unirea Principatelor a făcut ca Românii de pretutindeni, fiecare după puterile lor, să-și manifesteze prezența prin reuniuni, serbări, conferințe, sau imprimări de calendare, cărți poștale ilustrate, etc. Prin aceasta ei au voit să facă cunoscută și celorlalți români existența în diferite părți ale lumii dar, mai ales, —tot în limita posibilităților—să atragă atenția străinilor în mijlocul cărora trăiesc asupra Țării noastre, asupra rolului jucat de ea în concernul popoarelor civilizate în cei 100 de ani dela Unire, și asupra nedreptății ce ni s'a făcut la Teheran și Yalta. Notăm aici tipărirea calendarului pe anul 1959 de către Părintele Anchidim Ușeriu, cărțile poștales imprimate de revista "Căminul" din San Paulo, Brazilia, etc.

Calendarul tipărit de Părintele Ușeriu ar putea fi numit "Calendarul Unirii", și ne arată cum poate cineva cu mijloace modeste să strângă în numai câteva foi o sumedenie de date și imagini în legătură cu Unirea lui Vodă Cruza.

Părintele Anchidim Ușeriu are pe meleagurile îndepărtate ale Braziliei o activitate demnă de laudă și admirație.

* In ziarul "America", confratele Novac scrie o notă foarte favorabilă la adresa "romancierului" Ionel Rotaru. Cine a citit ca mine primele două cărți ale lui Rotaru, "Les démons du minuit" și "La porte du silence", va fi de acord că am făcut bine punând între glilimele cuvântul romancier.

Sunt deja mulți ani decând am citit "Les démons du minuit". Și la pag. 29, "romancierul" povestește cum la 22 Iunie 1940 (o groaznică eroare de dată care nu poate fi aruncată în lotul "greșerilor de tipar"), zi în care au intrat trupele roșii în Călărași, tatăl "romancierului" le-a primit îmbrăcat în uniformă rusească, uniformă pe care o ținuse ascunsă în ladă timp de 20 de ani.

Cum în acele grele momente ale cedării Basarabiei am fost și eu pe acolo, știu că trupele rusești au fost primite cu pâine și sare numai de *străini*. Opinia mea era făcută: *tatăl "romancierului" Rotaru nu era Român*. Mai ales că, fiind tipărită cartea cu ajutorul dlui D. G. R. E. Șerbănescu, mason declarat, dedesubturile nu erau greu de bănuit: anumite cercuri voiau să arate că Românii nu au fost nici antiruși și nici anticomuniști.

A trecut mult timp. Și iată că anul acesta, în ziarele franceze, am găsit confirmarea opiniei mele de atunci: Țiganii din Franța și-au ales ca principe pe... marele nostru "romancier" Ionel Rotaru, iar o publicație de limba română din Paris ne aducea completarea: Bunicul lui Ionel Rotaru era *țigan ursar* și noul "principe țigănesc" și-a luat numele de *Vaida Voevod*.

Prin urmare avusesem dreptate: nu putea să-și țină ascunsă în ladă uniforma rusească timp de 20 de ani și apoi s'o arboreze cu mândrie la intrarea trupelor dușmane în țară, *decât un străin*. Străinul era țigan și totul era o treabă țigănească care nu ne privește.

Dar problema mai are un aspect: Țiganul ursar Ionel Rotaru și-a luat numele de Vaida Voevod. Vaida Voevod, cu acțiunile bune ca și cu erorile lui, este un nume care aparține istoriei românești. In România noastră era o lege prin care, atunci când cineva își schimba numele, nu avea voie ca să-și ia unul nou, istoric. E drept că legea viza altă categorie de "Români", deoarece pe acea vreme țiganii noștri încă nu râvneau la nume istorice.

In exil, nici o cale juridică nu ne este deschisă nouă, bieți rătăcitori, care abia ne putem vedea de necazurile noastre, pentru a pune la punct obrăznicia ursarului. Cred însă că o acțiune—directă sau indirectă—ar avea dl Veniamin, reprezentantul Comitetului național.

Noi ne mulțumim cu ceiace putem face: semnalăm nerușinarea balaoacheșului.

Nu ne miră că există publicații de limbă română care să se bucure că însfârșit avem și noi un principe... țigănesc, ne miră însă cum buna credință a unui Român neaoș ca dl Novac, a putut fi surprinsă cu atâta ușurință.

* S'a stins din viață, în îndepărtata Brazilie, un compatriot cu mare suflet românesc, inginerul Constantin Luculescu. Inginerul Luculescu lucra la ridicarea nouei capitale a Braziliei, oraș care se va numi —precum se știe—, Brazilia.

Colabora la revista "Acropole", era present în toate acțiunile românești din Brazilia și moartea lui este o pierdere pentru tot exilul românesc.



Constantin Luculescu.

* In ziarul "A Gazeta" din San Paulo, Brazilia, cu data de 4 Februarie 1939, compatrioata Veronica Năsturel, publică un substanțial articol asupra lui Vasile Alecsandri.

* Cunoscutul pictor Eugen Drăguțescu a deschis la Roma o școală de pictură.

* Dl Virgil Ierunca scrie în "Caete de dor" Nn. 12: "Ceiace isbutește să surprindă Pamfil Șeicaru în evocarea lui Iorga este în deosebi "pornirea imperialistă a eului" acestui personaj de vifornițe, mereu în miezul vieții publice, deacurmezișul epocii, totdeauna convins-și nu totdeauna pe nedrept-că istoria țării se'nvârte în jurul lui. El vede în Iorga mai ales un romantic mistuit de pasiune și de oracol, bântuit de extreme, un temperament de greșală și har, un "tună și fulgeră" violent care "subordonează raționamentul imaginației constructive". Un năzdrăvan ce împarte lumea în buni și răi după cum i se năzare atunci când, ieșind din preocupările lui esențieale —cronicele, trecutul, strămoșii—face politică, gazetărie sau teatru. Om de stat aproximativ și utopic, rămas cu "viziunea statului de pe vremea lui Alexandru cel Bun", cum notează cu atâta harnică subtilitate Pamfil Șeicaru, Nicolae Iorga nu-și poate însuși o tehnică democratică în relațiile cu partidele și oamenii politici, deoarece "politica" lui e totdeauna pe deasupra contingențelor pe care se îmbufnează, dar pe care le caută. Atunci când nu poate stabili o relație directă între viziunea lui de văpaie și realitatea politică, Iorga ocolește explicația, isgonește logica lucrurilor. El bombăne ca un profet dezis sau blestemă în perioade largi, catilinar. Rari sunt oamenii inteligenți pe care-i suportă în preajma lui; Iorga are nevoie de cercul strâmt al mediocrilor care știu să-i oblojească orgoliul, să-i aplaude piesele de teatru, să-i lingușească injustițiile, să nu cârtească împotriva decretelor lui sentimentale. In această familie asexuată, in care mișună de pildă acești curteni cu trăsură de unire, un Vlădescu—Răcoasa, un Georgescu—Cocoș, un Munteanu—Râmnic, Iorga găsește un fel de oază de platitudine și confort în care—și poate ascuți ura lui pentru marile personagii ce-l supără și nu-l lasă să doarmă, un Ionel Brătianu, un C. Stere, un Iuliu Maniu" Etc. ne-am permite noi să adăogăm.



S. S. Pr. V. Zăpârțan, Rectorul Misiunii catolice române din Germania, în fruntea grupului românesc care a participat la procesiunea din acest an la München (28 Mai-Corpus Christi), închinată eliberării popoarelor subjugate.

CARPATII

Revistă Culturală
Director: ARON COTRUS
Redactor: TRAIAN POPESCU

Redactia și Administrația:
Calle Villanueva, 43, Madrid.
Abonamente:
Anual: 5 dol. U. S. A.
Pentru instituții: 12 dol. U. S. A.

ES MANUSCRITO.—MARSIEGA, S. A.